

THE INFLIGHT MAGAZINE

your complimentary copy

154 (6) / 2023

ON ВУЛГАРИА
AIR

Greedflation

ИНФЛАЦИЯ - ИЛИ АЛЧНОСТ?

Media Moguls

МЕДИЙНИТЕ МАГНАТИ

Cyprus

ОСТРОВЪТ НА СЛЪНЦЕТО

OUTSMARTING THE AI

Dr Valentina Ivanova, co-founder of Nikola Tesla Academy
Д-р Валентина Иванова, съосновател на Академия "Никола Тесла"

OVER A
MILLION
READERS
PER YEAR!

Bulgaria Air
National Carrier www.air.bg

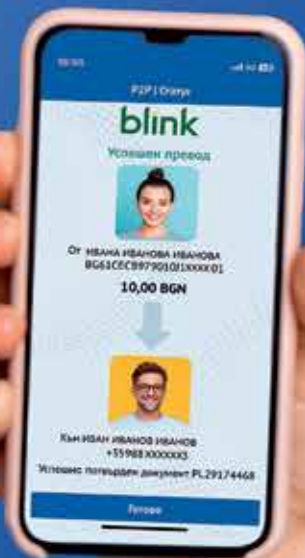

НЯКОИ НЕЩА СТАВАТ **blink** ЗА СЕКУНДИ

Незабавни преводи
към мобилен номер
P2P

Централна
Кооперативна
Банка
Важният си ти.

ПРОМЕНЕТЕ ОНЛАЙН ДАТАТА И ДЕСТИНАЦИЯТА НА БИЛЕТА СИ

В постоянния стремеж да улеснява своите пътници, националният превозвач "България Еър" предлага възможност за промяна на дата и дестинация по вече издаден билет директно през сайта на компанията, без да се налага свързване с кол-центъра. Тази услуга е особено актуална в сезона на летните почивки и пътувания.

През най-натоварените месеци от годината увеличеният пътнически поток създава предпоставки за забавяне на процедурите по чек-ин и проверка на сигурността на всички европейски летища. Навременното пристигане за предстоящ полет остава надеждна мярка срещу множество главоболия, които могат да помрачат началото на всяко лятно приключение. „България Еър“ цени спокойствието и комфорта на своите пътници. Затова националният превозвач съветва пристигането на летището да се осъществява минимум

3 часа преди излитане до някоя от международните дестинации, до които лети авиокомпанията.

В помощ за едно бързо и безпроблемно отвеждане за полет, „България Еър“ предоставя безплатен online check-in за почти всички свои дестинации. Така всеки може да спести време, като сам издаде бордната си карта лесно и удобно.

В допълнение към тази услуга, Летище София предоставя на използвалите online-check in пътници специални drop-off гишета, където да оставят своя допълнителен чекиран багаж. По този начин националният превозвач отговаря на увеличената натовареност на летищата, до които оперира по международните си полети, като следи за нуждите на своите пътници и безпроблемното им пътуване към тяхното лятно приключение.

Актуална информация - на www.air.bg.

CHANGE ONLINE THE DATE AND DESTINATION OF YOUR TICKET

In the constant effort to make life easier for its passengers, the national carrier "Bulgaria Air" offers the possibility to change the date and destination of an already issued ticket directly through the company's website, without having to contact the call centre. This service is especially relevant in the summer vacation and travel season.

During the busiest months of the year, the increased passenger flow creates conditions for delays in check-in procedures and security checks at all European airports. Arriving on time for an upcoming flight remains a foolproof measure against the many headaches that can mar the start of any summer adventure. Bulgaria Air values the peace and comfort of its passengers. Therefore, the national carrier advises to arrive at the airport at least 3 hours before departure to any of the international destinations to which the airline flies.

To help you get on your flight quickly and smoothly, Bulgaria Air provides free online check-in for almost all of its destinations. So everyone can save time by issuing their own boarding pass easily and conveniently. In addition to this service, Sofia Airport provides passengers using online check-in with special drop-off counters where they can leave their additional checked baggage. In this way, the national carrier responds to the increased traffic at the airports it operates to on its international flights, keeping an eye on the needs of its passengers and their smooth journey to their summer adventure.

For more information - www.air.bg.

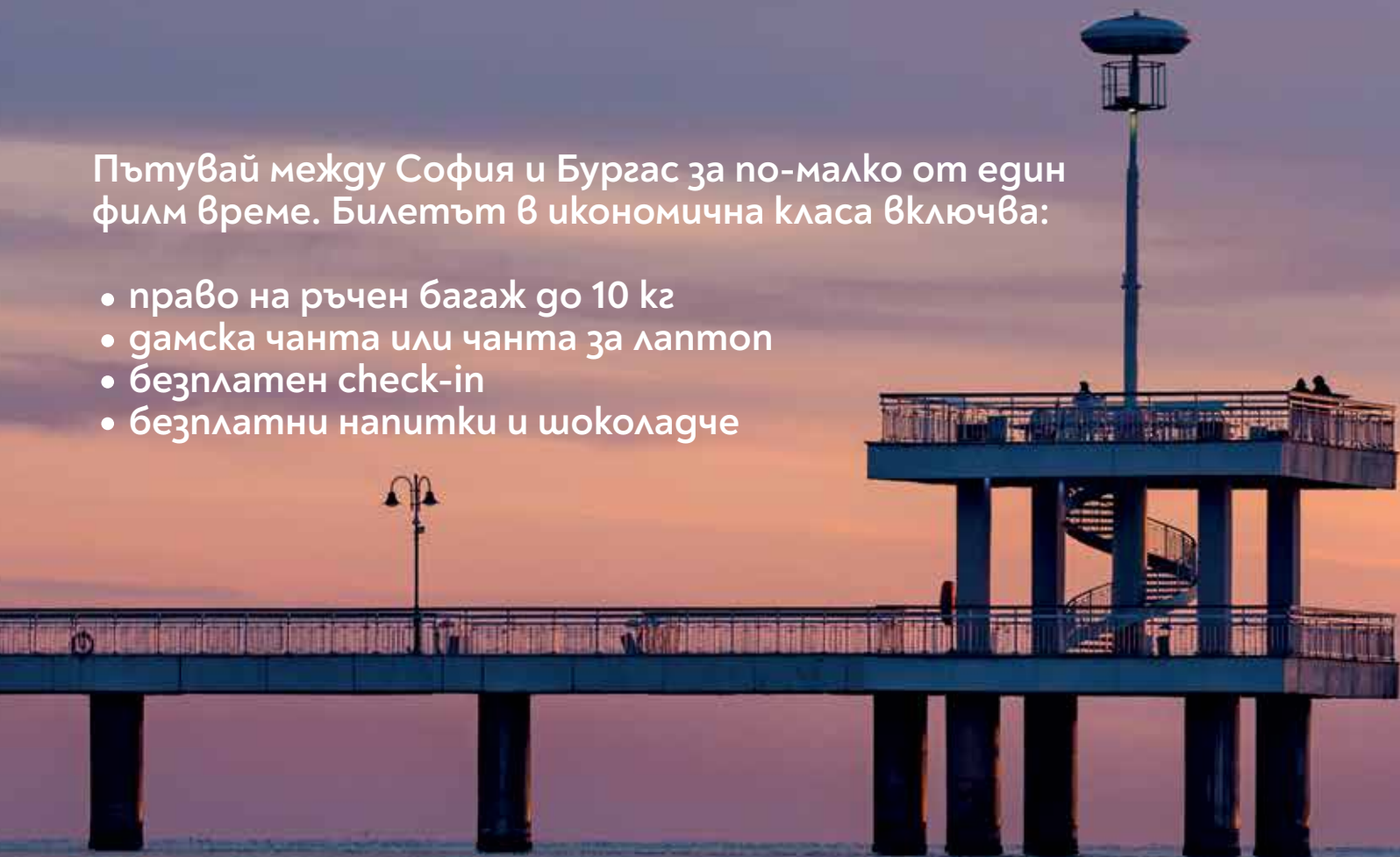
БУРГАС КАТО НА ФИЛМ

Ежедневни полети от 30 юни
София - Бургас - София

Пътувай между София и Бургас за по-малко от един филм време. Билетът в икономична класа включва:

- право на ръчен багаж до 10 kg
- дамска чанта или чанта за лаптоп
- безплатен check-in
- безплатни напитки и шоколадче

ПРИЯТЕН
ПОЛЕТ

ПРИЯТНИ
ЕМОЦИИ

Резервирай сега на www.air.bg или в мобилното ни приложение.

**9 | BUSINESS
ECONOMY**

22 | Децата ни трябва да са по-добри от изкуствения интелект
Д-р Валентина Иванова,
съосновател на
Академия "Никола Тесла"

26 | Our Children Need to be Better Than AI

10 | Числа и лица
Facts & Figures
12 | Инфлация или алчност?
Inflation - or Greed?
14 | Изпепелени от слънцето
Burnt by the Sun

**33 | ANALYSIS
POLITICS**

40 | Последният магнат
От Пулицър и Хърст до
Берлускони и Мърдок -
собствениците на
медийни империи

44 | The Last Tycoon

34 | ЕС въведе "такса бежанец"
EU Introduces
'Refugee Tax'
36 | Векът на Капитан Боб
Captain Bob's Century

**49 | SCIENCE
TECHNOLOGY**

52 | Квантова революция
Ще обърнат ли
квантовите компютри
света ни с главата
надолу?

56 | Quantum Revolution

50 | Най-горещото погребение
The Oldest Burial
60 | Джаджи
Gadgets
62 | Най-големите сайтове
The Biggest Sites
70 | Симпатичен по наследство
Hereditary Charming

**75 | TRAVEL
LIFESTYLE**

88 | Където се роди богинята
Плажове, планини, вино
и 326 слънчеви дни в
годината - трудно е да се
устои на остров Кипър

88 | Where the Goddess Was Born

78 | 60 години търкаляне
Sixty Years of Rolling
84 | Часовникът на последния император
The Last Watch of the Last Emperor
86 | Легени страсти
Craving for Ice
102 | Глобализацията срещу луканката
Globalization vs. Lukanka

THE INFLIGHT MAGAZINE

БОРДНОТО СПИСАНИЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕР ИМА СРЕДНА МЕСЕЧНА АУДИТОРИЯ
ОТ НАД 100 000 ДУШИ, ИЛИ НАД МИЛИОН ЧИТАТЕЛИ ГОДИШНО

THE INFLIGHT MAGAZINE ENJOYS AN AVERAGE MONTHLY AUDIENCE
OF MORE THAN 100,000 PEOPLE, OR OVER A MILLION READERS PER YEAR

ГЛАВЕН РЕДАКТОР
Константин Томов
ktomov@bulgariaonair.bg

EDITOR-IN-CHIEF
Konstantin Tomov
ktomov@bulgariaonair.bg

ПРЕВОДАЧИ
Global Club

TRANSLATORS
Global Club

АВТОРИ
Бойко Василев
Димитър Кьосемарлиев
Емил Иванов
Ивайло Петров
Калин Ангелов
Калин Николов
Петър Йовчев

CONTRIBUTORS
Boyko Vassilev
Dimitar Kyossemarliev
Emil Ivanov
Ivaylo Petrov
Kalin Angelov
Kalin Nikolov
Petar Yovchev

ДИЗАЙН
BRAND NEW
ИЗДАТЕЛ
ИНВЕСТИР МЕДИА ГРУП

DESIGN
BRAND NEW
PUBLISHER
INVESTOR MEDIA GROUP

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР
Виктория Миткова

CEO
Victoria Mitkova

РЕДАКЦИОНЕН АДРЕС
1540 София, бул. Брюксел 1
office@bulgariaonair.bg
тел.: 02 448 40 70
www.bgonair.bg

EDITORIAL ADDRESS
1540 Sofia, 1 Brussels Blvd.
office@bulgariaonair.bg
phone: (+359) 2 448 40 70
www.bgonair.bg

БАНКОВА СМЕТКА

BANK ACCOUNT

IBAN: BG57 CECB 9790 1019 1023 03
BIC: CECB BGSF
Банка „ЦКБ“ АД – клон Варна
ISSN 1314-2216

Съгласно чл.7а, ал.1 от Закона за задължителното депозитиране на печатни и други произведения и за обявяване на разпространителите и доставчиците на медийни услуги (изм. и доп.ДВ бр.94 от 13.11.2018г.) действителен собственик на дружеството издател на списание "България он ер" е "Инвестор.БГ" АД, който публично дружество по Закона за публично предлагане на ценни книжа и е под надзора на Комисията за финансов надзор.

CONTRIBUTORS АВТОРИ

БОЙКО ВАСИЛЕВ е един от най-уважаваните телевизионни журналисти в България, водещ и продуцент на "Панорама" по БНТ. Доктор по социология, възпитаник на Софийския университет, специализирал е в Хайделберг, Германия. Автор е на десетки документални филми, включително "Деца на бащите", за който получи Голямата награда "Робер Шуман" за 2007 година.

BOYKO VASSILEV is one of Bulgaria's most renowned television journalists, and the host and producer of the talk show Panorama (broadcast on the National Bulgarian Television). He holds a Ph.D. in sociology, is a Sofia University alumnus, and has specialized in Heidelberg, Germany. He has authored dozens of documentaries, including The Children of the Fathers, for which he received Bulgaria's 2007 Robert Schuman Journalism Award.

ИВАЙЛО ПЕТРОВ е сред талантливите млади български фотографи, създател на студио Focus Shift. Специализира модна и портретна фотография. Освен това се интересува от кино и от Вселената, която ни заобикаля. Вярва, че за добрите снимки е необходима комбинация от талант, оригинално мислене и качествена техника, като последната е най-маловажна.

IVAYLO PETROV is one of the most gifted young Bulgarian photographers and creator of Focus Shift Studio. He specializes in fashion and portrait photography. Furthermore, he has interests in movies and in the Universe that surrounds us. He believes that one needs a combination of talent, original ideas, and quality equipment to make good pictures – with the last condition being of the least importance.

ИЗЦЯЛО НОВИЯТ CX-60

3.3 ЛИТРОВ, 6-ЦИЛИНДРОВ РЕДОВИ ДИЗЕЛОВ ДВИГАТЕЛ,
254 КС, 8-СТЕПЕННА АВТОМАТИЧНА СКОРОСТНА КУТИЯ

ПРЕЦИЗНО ИЗРАБОТЕН В ЯПОНИЯ.

DRIVE TOGETHER

„БЪЛГАРИЯ ЕЪР“ И IBERIA ВЕЧЕ ИМАТ CODE-SHARE И ДО БАРСЕЛОНА

"BULGARIA AIR" AND IBERIA NOW HAVE A CODE-SHARE TO BARCELONA

През май 2023 „България Еър“ подписа договор с Iberia, с който включва Барселона като втора кодшеър дестинация. Всички полети по линията ще бъдат оперирани от националния превозвач на България, а испанската авиокомпания ще издава билети за двете отсечки на своя бланка. Съвместният договор между двете авиокомпани включва още и линията София - Мадрид - София, по която също основен опериращ превозвач е националният превозвач на България.

Благодарение на договора за сътрудничество между „България Еър“ и Iberia много от предпочитаните летни дестинации са още по-достъпни на прага на отпускския сезон. Освен като крайна точка, Барселона е и удобен трансферен пункт за пътниците на националния превозвач, които желаят да посетят някои от най-атрактивните дестинации на Иберийския

полуостров - Порто, Билбао, островите Менорка и Ибиса и много други. По този начин авиокомпания „България Еър“ още веднъж разширява мрежата от дестинации, които предлага на своите пътници. Слънчевите Лас Палмас и Тенерифе ще продължат да бъдат само на един билет разстояние и през този сезон с удобен трансфер в Мадрид.

Полети по линията София – Барселона – София ще бъдат изпълнявани през целия летен сезон, който приключва на 28 октомври. Разписанието включва две честоти на опериране седмично – вторник и събота.

Най-ниската цена за едностранно пътуване до Барселона е само 95 евро в икономична класа и включва ръчен багаж до 10 kg, дамска чанта или лаптоп, безплатен кетъринг на борда, както и безплатен check-in 24 ч. преди полет.

Повече - на www.air.bg ■

In May 2023, Bulgaria Air signed an agreement with Iberia to include Barcelona as a second codeshare destination. All flights on the route will be operated by the national carrier of Bulgaria, and the Spanish airline will issue tickets for the two sections on its letterhead. The joint contract between the two airlines also includes the line Sofia - Madrid - Sofia, on which also the main operating carrier is the national carrier of Bulgaria.

Thanks to the cooperation agreement between "Bulgaria Air" and Iberia, many of your favourite summer destinations are even more accessible at the threshold of the holiday season. Apart from being a final destination, Barcelona is also a convenient transfer point for the national carrier's passengers who wish to visit Porto, Bilbao, the islands of Menorca and Ibiza and many others. In this way, "Bulgaria Air" once again expands the network of destinations it offers to its passengers. Sunny Las Palmas and Tenerife will continue to be just a ticket away this season too, with a convenient transfer via Madrid.

Flights on the route Sofia - Barcelona - Sofia will be operated throughout the summer season, which ends on October 28. The schedule includes two operating frequencies per week - Tuesday and Saturday.

The lowest price for a one-way trip to Barcelona is just EUR 95 in economy class and includes hand luggage up to 10kg, a handbag or laptop, free catering on board and free check-in 24 hours before the flight.

Details - at www.air.bg ■

ВСЕЛЕНА ОТ НОВИ ВЪЗМОЖНОСТИ

С ПЪРВАТА В БЪЛГАРИЯ
МЕТАЛНА КРЕДИТНА КАРТА
MASTERCARD UNIVERSE

Ексклузивно на www.postbank.bg

**HEAR.
SEE.
FEEL.**

REMASTERING THE SOUND EXPERIENCE

Beolab 28 delivers detailed and adaptive sound that pairs perfectly with Bang & Olufsen's Beovision products. Discover a Home Cinema Experience that creates the sensation of being somewhere else, right in your own living room.

Experience it at your local Bang & Olufsen store.

12 | **ИНФЛАЦИЯ
ИЛИ АЛЧНОСТ?**
INFLATION - OR GREED?

22 | **Д-Р ВАЛЕНТИНА ИВАНОВА**
DR VALENTINA IVANOVA

18 | **ИЗПЕПЕЛЕНИ ОТ СЛЪНЦЕТО**
BURNT BY THE SUN

ЧИСЛА И ЛИЦА FIGURES & FACES

686.3

пункта достигна SOFIX, основният индекс на Българската фондова борса, след сесията на 8 юни. Това е най-високото ниво на индекса от началото на 2018 година насам. От включените в SOFIX акции най-висок ръст имат тези на „Доверие Обединен Холдинг“ (2.73%), „Еврохолд България“ (1.62%) и „Алтерко“ (0.72%). SOFIX е един от петте индекса в Централна и Източна Европа с най-висок ръст тази година.

EN

686.3 points reached SOFIX, the main index of the Bulgarian Stock Exchange, after the session on June 8. This is the highest level of the index since the beginning of 2018. Of the stocks included in SOFIX, the highest growth was achieved by "Doverie United Holding" (2.73%), "Eurohold Bulgaria" (1.62%) and "Allterco" (0.72%). SOFIX is one of the five indexes in Central and Eastern Europe with the highest growth this year. ■

45

млн. евро допълнителна финансова помощ ще получи България от Европейската комисия за укрепване на границите, които се явяват външни за Европейския съюз. Подобна помощ е гласувана и за Румъния, но в по-малък размер - 10.8 млн. евро.

EN

Bulgaria will receive EUR 45 million in additional financial aid from the European Commission for strengthening the borders that are external to the European Union. Similar aid was also voted for Romania, but in a smaller amount - 10.8 million euros. ■

414

леки автомобили на всеки 1000 жители се пагат на България по данни на Eurostat за 2021 година. Това е третият най-нисък показател в ЕС след Румъния (400 коли на 1000 души) и Латвия (404), но е доста над други страни от региона като Сърбия (325), Северна Македония (231) и Албания (210). Най-много автомобили на 1000 души се пагат в Лихтенщайн (777), Исландия (768) и, донякъде изненадващо, Полша (687). Средно за ЕС броят на автомобилите на хиляда жители е 570, спрямо 530 година по-рано.

EN

According to Eurostat data for 2021, Bulgaria has 414 passenger cars for every 1,000 inhabitants. This is the third lowest figure in the EU after Romania (400 cars per 1,000 people) and Latvia (404), but is well above other countries in the region such as Serbia (325), North Macedonia (231) and Albania (210). The most cars per 1,000 people are in Liechtenstein (777), Iceland (768) and, somewhat surprisingly, Poland (687). On average for the EU, the number of cars per thousand inhabitants is 570, compared to 530 a decade earlier. ■

46%

от жилищните сгради в България са необитавани, показват данни от преброяването на населението през 2021, публикувани от Националния статистически институт. През 2011 година дялът на необитаваните сгради е бил едва 27%. В градовете сградите без обитатели са около 35%, в селата - почти 53%. В страната има общо 2.1 милиона жилищни сгради, като над 55% от тях са строени преди 1969 година.

EN

46% of residential buildings in Bulgaria are uninhabited, according to data from the 2021 census published by the National Statistical Institute. In 2011, the share of unoccupied buildings was only 27%. In cities, buildings without residents are about 35%, and in villages - almost 53%. There are a total of 2.1 million residential buildings in the country, and over 55% of them were built before 1969. ■

VIVACOM

Мария Паунова
работилница „ПУНКТ“

БИЗНЕС ВЕЛИКАНИ

КАКВОТО И ДА СТАНЕ,
НИЕ ИМАМЕ ПЛАН

unlimited

Онтичен
интернет

 Microsoft 365

49⁹⁹
лв. / месец

vivacom.bg

Промо мес. абонамент 8 лв. без ДДС за срока на договора при скл. на 24-мес. договор за интернет услуга на план Vivacom FiberNet XL (станд. 29.83 лв./мес.) със скорост до 600/400 Mbps за download/upload и мобилна услуга на план Unlimited 100 (станд. 35.82 лв./мес.) и активиране на Microsoft 365 Business basic (станд. 10.95 лв./мес.) до 30.06.2023 г. След изтичане на първоначалния срок на договора се прилагат стандартните цени и условия на услугите. Microsoft 365 Business basic се активира за първоначален срок от 12 мес. и се подновява автоматично, ако не бъде прекратен. Повече на vivacom.bg.

ИНФЛАЦИЯ ИЛИ АЛЧНОСТ?

За драматичното поскъпване в последните години има множество поводи, но малко реални причини

Текст ПЕТЪР ЙОВЧЕВ / Фотогарафия ISTOCK

Кутията вносен сладолед, изложена във витрината на супермаркета в софийския квартал "Младост", струва 16.90 лева. Само преди няколко седмици е била 14.90. А към края на 2021 същата кутия бе едва 9.90. Това вече не е инфлация, защото инфлацията в ЕС изглежда овладяна, а рекордните цени на енергията и горивата от началото на 2022, които бяха основният ѝ двигател, отгавна вече са паднали - някои дори до по-ниски нива от онези преди пандемията. Следователно тази трескава подмяна на етикети в българските квартални магазини вече не може да бъде наричана "инфлация". Тя е нещо съвсем различно. В Америка дори измислиха термин за това: greedflation, от глумите за "алчност" и "инфлация".

ПОСЛЕДНИТЕ ДВЕ И ПОЛОВИНА ГОДИНИ СА НА ПРАКТИКА без аналог в по-новата икономическа история. За пръв път сме свидетели на едновременно повишаване и на цените, и на печалбите на компаниите.

Капитализмът не би трябвало да работи по този начин: повишаването на цените води до намаляване на потреблението и понижаване печалбите. Здравословните печалби идват от големите обороти, а не от високите цени. Но всички признаци - от сладолед в "Младост" до цените на жилищата в Лондон и на автомобилите в Сан Франциско - сочат, че тази логика вече не важи. Вместо да страдат от инфлационната хватка, компаниите отчитат рекордни печалби. Автомобилната индустрия, където продажбите намаляват, но печалбите са на рекордно високи равнища, ни най-малко не е изключение. Всъщност най-големите корпорации в класацията Fortune 500 са отчели за 2022 абсолютен рекорд в сумарната печалба: 1.8 трилиона долара, при общ оборот от 16.1 трилиона. Или средна възвръщаемост от 11.2 процента. По сходен начин изглеждат нещата и в индекса S&P 500. "В мнозинството случаи виждаме продажбите да намаляват, а цените да се покачват и

да вдигат печалбите", коментира Изабела Уебър, професор по политикономика от Амхърст и носител на наградата "Джоан Робинсън" за 2021. Тя нарича това "инфлация на продавачите" и я илюстрира с веригата за кафе Starbucks. Под ударите на пандемията и локдауните потреблението на кафе намалява - и всички закони на икономиката биха диктували веригата да понижи цените, за да привлече отново клиентите. Вместо това обаче тя отчетливо ги вдигна.

КАК ДА РАЗЛИЧИМ ИНФЛАЦИЯТА от "грийдфлацията"? Много просто. За инфлацията са нужни причини. За "грийдфлацията" трябва само поводи. В последните години имаше множество привидно солидни причини за инфлация: Covid и неадекватните мерки на повечето правителства срещу нещо, безогледното печатане на пари от централните банки и безконтролното им раздаване; проблемите по веригата от доставки, причинени от пандемията,

и накрая конфликтът в Украйна. Но много малка част от драстичните повишения на цените всъщност са пряко свързани и повлияни от тези събития. В повечето случаи те само са послужили като извинение.

ТАЗИ СИТУАЦИЯ ЛОГИЧНО ПРЕДИЗВИКВА ГНЕВА на лявомислещите политици. Но напоследък тя започва да притеснява дори и хора, които трудно могат да бъдат упрекнати в социалистически уклон - като например Албърт Едуърдс, шефа по глобалната стратегия на Societe Generale, една от най-старите и големи инвестиционни банки в света. Едуърдс твърди, че в дългата си кариера никога не е виждал нещо подобно на сегашната епидемия от алчност, завладяла корпоративния свят. И го доказва с една проста диаграма: за разликата между производствената себестойност и продажната цена на стоките и услугите. В миналото при икономическа криза и инфлация маржът на печалба винаги е изо-

ставал от ръста на цените, защото и разходите на компаниите са растели. Това е "оправданата инфлация": ако суровините и енергията за производството и транспортирането на един сладолед са поскъпнали с 15%, е нормално да повишиш цената с 10%. И тогава маржът ти намалява с 5 на сто. Но сега, за пръв път в новата икономическа история, маржовете растат успоредно с цените. Поскъпването не компенсира по-високи разходи на компаниите, а служи единствено за утоляване на растящата им алчност.

При нормални обстоятелства потребителите противодействат на "грийдфлацията", просто като спрат да купуват. Но сега психологическият ефект от Ковид все още кара повечето хора да харчат повече и да се радват на живота, докато могат. А и упоритото превъртане на темата за инфлацията в медиите ги кара да преглъщат постоянно растящите цени. Въпросът е докога може да продължи това. "Краят на

"грийдфлацията" трябва да дойде скоро. Иначе ще станем свидетели на края на капитализма", писа Едуърдс.

В БЪЛГАРИЯ ОТ ГОДИНИ САМОЗВАНИ ИКОНОМИСТИ и псевдожурналисти ни подковават, че опитите за държавен контрол на цените са остатъци от порочното мислене от времето на социализма. Но това е само една безскрупулна лъжа, изцяло в услуга на търговските вериги. За последната година и половина най-ниската инфлация в Европа бе именно в страната с най-силно развит контрол на цените. Тази страна е Швейцария. И все пак на никого досега не му е хрумнало да обвини швейцарските правителства - конфедералното и местните - в комунистическо мислене. Впрочем самият Владимир Илич Ленин някога бе казал, че върховният инструмент за разрушаване на капиталистическото общество е инфлацията. Особено когато за нея няма причини, а само поводи. ■

INFLATION - OR GREED?

There are many excuses for the dramatic rise in prices in recent years, but few real reasons

By PETER YOVCHEV / Photography iSTOCK

The box of imported ice cream displayed in the window of the supermarket in Sofia's "Mladost" district costs BGN 16.90. Just a few weeks ago it was 14.90. And by the end of 2021, the same box was only 9.90. This is no longer inflation, because EU inflation appears under control, and the record energy and fuel prices from early 2022 that were its main driver have long since fallen - some even to lower levels than before the pandemic. Therefore, this frantic replacement of labels in Bulgarian neighborhood stores can no longer be called "inflation". It is something completely different. In America they even coined a term for it: greedflation.

THE LAST TWO AND A HALF YEARS ARE VIRTUALLY UNPARALLELED in recent economic history. For the first time, we are witnessing a simultaneous rise in both prices and company profits.

Capitalism isn't supposed to work this way: raising prices leads to lower consumption and lowers profits. Healthy profits come from high turnover, not high prices. But all the signs - from the ice cream at Mladost to the prices of hous-

es in London and of cars in San Francisco - indicate that this logic no longer applies. Instead of suffering from the grip of inflation, companies are reporting record profits. The auto industry, where sales are down but profits are at record highs, is by no means an exception. In fact, the largest corporations in the Fortune 500 ranking reported for 2022 an absolute record in total profit: 1.8 trillion dollars, with a total turnover of 16.1 trillion. Or an average return of 11.2 percent. The same is true for the S&P 500. "In the majority of cases, we see sales going down, prices going up and earnings going up," said Isabella Weber, Amherst professor of political economy and 2021 Joan Robinson Award winner. She calls this "seller inflation" and illustrates it with the Starbucks coffee chain. Under the impact of the pandemic and lockdowns, coffee consumption has declined - and all the laws of economics would dictate that the chain lower prices to attract customers again. Instead, however, it raised prices.

HOW TO DISTINGUISH INFLATION FROM "GREEDFLATION"? Quite simple. Inflation

needs reasons. "Gridflation" only needs excuses. In recent years, there have been many seemingly solid causes of inflation: Covid and most governments' inadequate measures against it; the wanton printing of money by central banks and their uncontrolled distribution; the supply chain problems caused by the pandemic; and finally, the conflict in Ukraine. But very few of the dramatic price increases are actually directly related to these events. In most cases, they only served as an excuse.

This situation logically provokes the anger of left-wing politicians. But recently it has begun to trouble even people who can hardly be accused of a socialist bent - such as Albert Edwards, the head of global strategy at Societe Generale, one of the world's oldest and largest investment banks. Edwards claims that in his long career he has never seen anything like the current epidemic of greed sweeping the corporate world. And he proves it with a simple diagram: about the difference between the cost of production and the selling price of goods and services. In the past, during an economic crisis and inflation, the profit margin always lagged behind the growth of prices, because the costs of the companies also grew. This is "justified inflation": if the raw materials and energy to produce and transport an ice cream have increased in price by 15%, it is normal to increase the ice cream price by 10%. And then your margin drops by 5 percent. But now, for the first time in recent economic history, margins are rising alongside prices. The increase in prices does not compensate for higher costs for the companies, but only serves to quench their growing greed.

Under normal circumstances, consumers counteract "greedflation" simply by stopping buying. But now the psychological effect of Covid still makes most people spend more and enjoy life while they can. And the persistent scrolling of the topic of inflation in the media makes them swallow the constantly rising prices easier. The question is how long this can last. "The end of 'greedflation' must come soon. Otherwise, we will witness the end of capitalism," Edwards wrote.

IN BULGARIA, SELF-STYLED ECONOMISTS and pseudo-journalists have been telling us for years that attempts at state price control are remnants of the vicious thinking from the time of socialism. But this is just an unscrupulous lie, entirely at the service of big retail chains. For the last year and a half, the lowest inflation in Europe was precisely in the country with the most developed price controls. This country is Switzerland. Yet no one has so far thought of accusing the Swiss governments - confederal and local - of communist thinking. After all, Vladimir Ilyich Lenin himself once said that inflation is the ultimate tool for destroying capitalist society. Especially when there are no reasons for it, only excuses. ■

диван **Timeless**
дизайн
Lorenza Bozzoli

www.natuzzi.com

Италианска хармония в елегантни и фини форми, като крилете на пеперуда.

NATUZZI
ITALIA

 SELAMORE
www.selamoredesign.com

С ДОБРА КОМПАНИЯ КЪМ ИСПАНИЯ

Мадрид | Барселона | Малага | Палма де Майорка

Лятото в Испания идва рано, което превръща май и юни в перфектни месеци за твоята ваканция. Грабвай компанията и лети с България Еър до Барселона, Мадрид, Малага и Палма де Майорка! Потопи се в испанската култура, опитай страхотната местна кухня, отдай се на почивка и си създай незабравими спомени.

ПРИЯТЕН
ПОЛЕТ

ПРИЯТНИ
ЕМОЦИИ

Резервирай сега на www.air.bg или в мобилното ни приложение.

ЦКБ Сила
пензионноосигурително
акционерно дружество

С грижа за Вас!

ИЗБЕРИ ПОАД „ЦКБ-СИЛА“:

**ПЪРВОТО РЕГИСТРИРАНО В БЪЛГАРИЯ ПЕНСИОННООСИГУРИТЕЛНО ДРУЖЕСТВО ПРЕЗ ФЕВРУАРИ 1994 Г.
КЪМ 31.03.2023 Г. – С 400 ХИЛЯДИ КЛИЕНТИ И НАД 1.8 МИЛИАРДА ЛВ. УПРАВЛЯВАНИ
НЕТНИ АКТИВИ В ПЕНСИОННИТЕ ФОНДОВЕ (ДАННИ НА КФН: WWW.FSC.BG).
ИЗПЛАЩА ПЕНСИИ ОТ ДОБРОВОЛЕН ПЕНСИОНЕН ФОНД ОТ МАРТ 1996 Г.,
ОТ 2019 Г. ИЗПЛАЩА ПЕНСИИ ОТ ПРОФЕСИОНАЛЕН ПЕНСИОНЕН ФОНД,
ОТ ОКТОМВРИ 2021 Г. ИЗПЛАЩА ПОЖИЗНЕНИ ПЕНСИИ И РАЗСРОЧЕНИ ПЛАЩАНИЯ
НА ОСИГУРЕНИ ЛИЦА В УНИВЕРСАЛЕН ПЕНСИОНЕН ФОНД.**

**Посочените резултати нямат по необходимост връзка с бъдещи резултати.*

ИЗПЕПЕЛЕНИ ОТ СЛЪНЦЕТО

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография iSTOCK

За пръв път в историята си, Европа прави повече ток от слънце, отколкото от въглища. Но това крие и капани

Май 2023 несъмнено ще остане в историята на европейската енергетика: през този месец за пръв път генерираната от слънце електроенергия в ЕС бе повече от генерираната от въглища. През юни и юли съотношението ще се наклони още повече към фотоволтаиците заради по-силното и продължително лятно греење. Но все пак на хоризонта има и едно доста тъмно облаче. Както се изрази аналитикът на Bloomberg NEF Кесаваартини Саваримуту, цитиран от Fortune: "Това лято ще изглежда като пощенска картичка от бъдещето. А посланието на гърба ѝ ще е "Още не сме готови".

ЕВРОПА СЕ НАХВЪРМИ НА ФОТОВОЛТАИЦИТЕ, защото те са бързо, лесно и, след напредъка на технологиите в производството им, доста евтино решение. А след руската инвазия в Украйна и нуждата от енергийна диверсификация, много правителства удвоиха усилията си в тази посока. Но това решение има и един огромен недостатък: енергията, произведена по пладне, всъщност ни е най-необходима вечер, когато падне мрак. Енергията, произведена през горещото лято, ни е най-нужна през зимата, за да се топлим. Но за съхранението ѝ до момента няма намерено решение, което да е едновременно универсално, ефективно и евтино. Химическите батерии, например литиево-йонните, са твърде скъпи и имат ограничен живот. А и напоследък за суровините, от които се произвеждат те, се конкурират все повече сектори - от смартфоните до автомобилите. Очакванията бяха с нарастване на производството цената на батериите да върви надолу. Но икономистите от мащаба напълно се компенсират от покачването на ресурсите в резултат на повишеното търсене.

Колкото до физическите батерии - водни, гравитационни, слънчеви - те са като цяло твърде скъпи и мащабни, изискват много

време за проектиране и построяване, и като цяло са приложими само на отделни места.

РЕЗУЛТАТЪТ ОТ ТОВА Е ЕДИН ДОСТА НЕПРИЯТЕН за инвеститорите в слънчева енергетика феномен: този на отрицателните цени. Още през миналото десетилетие Германия бе принудена на моменти да плаща на съседна Полша, за да може да разтоварва в нейната мрежа излишното си производство от ВЕИ. Сега този проблем все по-често се стоварва на главите и на частните инвеститори, подманени от окуражаванията на правителствата и от растящите цени на енергията след началото на войната в Украйна.

"Цената на електроенергията е основният фактор, който кара всички да инвестират във фотоволтаични централи. Голяма част от хората го правят не за да си обезпечат хранене, или да си понижат разходите, а за да печелят пари", казва г-р инж. Димитър Белелиев, шефът на "Централна енергоремонтна база", пред Bulgaria ON AIR. "В това няма нищо неестествено, разбира се. Но ако искаме стабилно развитие на българската и европейската енергетика, това не е съвсем правилно. Защото, когато човек расте много бързо и е воден само от печалбите, обикновено се допускат грешки. Каквито ние в момента сме на път да направим в България, изграждайки големи соларни паркове дори в райони, където няма потребление".

НЕПОСТОЯННИЯТ ХАРАКТЕР НА СЛЪНЧЕВАТА ЕНЕРГИЯ е проблем не само за производителите, но и за електропреносните мрежи. По начало тези мрежи са планирани за големи производствени мощности, които не зависят от случайни фактори и които лесно могат да се балансират. С включването на безкрайно много нови възобновяеми източници - от 500-мегаватови ферми до 6-киловатови домашни инсталации на покрива - прави балансирането на тези мрежи

изключително трудно. Необходими са огромни инвестиции в модернизация и дигитализация на електропреносните системи. Толкова огромни, че никой не може да изчисли точния им размер. "Трудно е да се посочи конкретна цифра. Говорим за едно цяло десетилетие на електрификацията, в което ние трябва стъпка по стъпка да преобразим мрежите", съгласен е Карел Крал, главен изпълнителен директор на "Електрохолд", която управлява електроразпределителния сектор в Западна България. "Международни проучвания сочат, че на европейско ниво увеличението на инвестициите в сравнение с предишното десетилетие трябва да е поне 30%, а в случая с България - 50-60%".

ПРОСЛОВУТАТА "ЗЕЛЕНА СДЕЛКА", същата от ЕК в мандата на Урсула фон дер Лайен, разчиташе проблемът за съхранението на енергията от ВЕИ да бъде решен с генерация на водород. Но дори щедрите европейски програми в тази област засага трудно привличат инвеститори от частния сектор. "Аз лично не вярвам във водорода като универсално решение", казва Карел Крал. "Има един непреодолим проблем с транспортирането му, заради който ще е трудно автомобилите да минат на водород, например. Но зеленият водород има своята роля за съхранение на излишна енергия от ВЕИ - тя да се превърне във водород на място, да се съхранява локално и, когато няма вятър или слънце, да се използва за генерация на електроенергия". Според Крал и очакваният напредък в областта на химичните батерии също няма да предложи универсално решение заради екологичните им минуси. "Работи се по много други решения. Не е нужно те непременно да са химически батерии. Има и физически батерии - например кондензаторите, които вече се използват и в автомобилната промишленост. В България също има автобуси с кондензатори вместо химични батерии", подчертава Димитър Белелиев. ■

BURNT BY THE SUN

For the first time in its history, Europe is making more electricity from the sun than from coal. But this also hides some pitfalls

By KONSTANTIN TOMOV / Photography iSTOCK

May 2023 will undoubtedly remain in the history of European energy: in this month, for the first time, electricity generated by the sun in the EU was more than the energy generated by coal. In June and July, the ratio will tilt even more towards photovoltaics due to longer hours of sunshine. But still there is a rather dark cloud on the horizon. As Bloomberg NEF analyst Kesavarthiniy Savarimuthu put it, quoted by Fortune: "This summer will be something we'll have to look at like it's a postcard from the future... The biggest message will be: we're not ready."

Europe has jumped on photovoltaics because they are quick, easy and, since the technology has advanced in their production, quite a cheap solution. After the Russian invasion of Ukraine and the need for energy diversification, many governments redoubled their efforts in this direction.

BUT THIS SOLUTION ALSO HAS A HUGE DRAWBACK: the energy produced at noon is actually what we need most in the evening, when darkness falls. The energy produced in the hot summer is what we need most in the winter to keep us warm. But for its storage, no solution has yet been found that is both universal, efficient and cheap. Chemical batteries, such as lithium-ion, are too expensive and have a limited lifespan. And recently, more and more sectors are competing for the raw materials from which they are produced - from smartphones to cars. Expectations were that as production increased, the price of batteries would go down. But the economies of scale are fully offset by the rising cost of resources as a result of increased demand.

As for physical batteries - water, gravity, solar - they are too expensive and large-scale, require a lot of time to design and build, and are only applicable in some locations.

THE RESULT OF ALL THIS IS A RATHER UNPLEASANT phenomenon for solar energy investors: that of negative prices. As early as last decade, Germany was forced at times to pay neighboring Poland to be able to offload its surplus production from RES into its grid. Now this problem is increasingly falling on the

heads of private investors as well, lured by the encouragement of governments and rising energy prices after the start of the war in Ukraine. "The price of electricity is the main factor that makes everyone invest in photovoltaic plants. A large number of people do it not to secure their power supply or to reduce their costs, but to earn money," says Dr. Eng. Dimitar Beleliev, the head of the "Central Energy Repair Base", to Bulgaria ON AIR. "There is nothing unnatural in this, of course. But if we want a stable development of Bulgarian and European energy, this is not quite right. Because when a person grows very quickly and is driven only by profits, mistakes are usually made. Like the ones we are about to do in Bulgaria, building large solar parks even in areas where there is no consumption".

THE ERRATIC NATURE OF SOLAR ENERGY is a problem not only for producers but also for power grids. Initially, these networks were planned for large production capacities that do not depend on random factors and that can be easily balanced. With the inclusion of an infinite number of new renewables—from 500-megawatt solar and wind farms to 6-kilowatt home rooftop installations—it makes balancing these grids extremely difficult. Huge investments are needed in the modernization and digitalization of power transmission systems. So huge that no one can calculate their exact size. "It is difficult to give a specific figure. We are talking about a whole decade of electrification, in which we have to transform the networks step

by step", agrees Karel Kral, CEO of "Electrohold", which manages the electricity distribution sector in Western Bulgaria. "International studies show that at the European level, the increase in investments compared to the previous decade should be at least 30%, and in the case of Bulgaria - 50-60%".

THE INFAMOUS "GREEN DEAL", stitched together by the EC during the mandate of Ursula von der Leyen, relied on the hydrogen generation as means of solving the energy storage problem. But even the generous European programs in this area are not enough to attract investors from the private sector so far. "I personally do not believe in hydrogen as a one-size-fits-all solution," says Karel Kral. "There is an insurmountable problem with transporting it, because of which it will be difficult for cars to switch to hydrogen, for example. But green hydrogen has its role in storing excess energy from RES - to convert it into hydrogen on site, to store it locally and, when there is no wind or sun, to use it to generate electricity". According to Kral, the expected progress in the field of chemical batteries will also not offer a universal solution because of their environmental disadvantages. "Many other solutions are being worked on. They don't necessarily have to be chemical batteries. There are also physical batteries - for example, capacitors, which are already used in the automotive industry. In Bulgaria, there are also buses with capacitors instead of chemical batteries", emphasizes Dimitar Beleliev. ■

★★★★★
GRAND HOTEL & SPA
PRIMORETZ
SINCE 1959

WWW.HOTELPRIMORETZ.BG

TAKE A SUMMER BREAK SEASON

off

+359 56 8 12345

info@hotelprimoretz.bg

ДЕЦАТА НИ ТРЯБВА ДА СА ПО-ДОБРИ ОТ ИЗКУСТВЕНИЯ ИНТЕЛЕКТ, ЗА ДА УСПЕЯТ

Д-р Валентина Иванова, съосновател на Академия "Никола Тесла",
прег Bulgaria ON AIR

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография ИВАЙЛО ПЕТРОВ

Д-р Иванова, вече две десетилетия слушаме политически обещания за издигане на образованието в национален приоритет - и все повече се оказва, че всъщност развитието на образованието в България е оставено на частната, на индивидуалната инициатива. Какво ви подтикна да създадете Академия "Никола Тесла"?

Разбира се, че образованието трябва да е приоритет на държавата - що за държава не поставя на първо място бъдещето си - децата си!

Имам повече от 10 години опит в софтуерната индустрия, и повече от 10 години опит както преподавател в университет. Видях със собствените си очи колко е трудно в университета да се подготвят кадри, които отговарят на изискванията на индустрията. В университета е късно! Четири-пет години не стигат. Не може в първи курс човек тепърва да започва да се занимава с технологии и да учи езици за програмиране - не и в днешно време. Езикът за програмиране е просто още един език, а децата учат много по-лесно езици. Ако започнеш рано, е много по-лесно, някак естествено. Няма как нуждите на бизнеса да се покриват само със средствата на висшето образование.

В същото време училищното образование е консервативна система и трудно се адаптира към изключително бурното развитие на технологичния свят в момента. Децата се развиват по-бързо от Министерство на образованието и науката. Честно към тях е да им помогнем да се възползват от времето, в което живеят. Логичният път за хората, които искат да са в крак с времето, е да търсят по-гъвкави, извънкласни форми, като нашата. Защото ако децата не влязат в проактивна роля в това технологично общество, за тях остава само пасивната, консуматорската роля. И един ден ще се обърнат назад и ще си кажат: къде отиде животът ми? А той е отишъл пред екраните, в постоянно търсене на следващия мимолетен стимул.

Децата трябва да разбират какво им се случва, да разбират машините, за да ги управляват.

В миналото България бе една от страните по света, за които се знаеше, че са фокусирани в информационните технологии. Но сега всички държави вече залагат активно на тях и инвестират в развитието им. Какво е нужно на България, за да запази някогашните си предимства в тази област?

Пропастта, която се отвори през последните десетилетия, е много голяма. Когато кандидатствах "Компютърни системи и управление" в Техническият университет, цялото ми семейство - а аз съм пето поколение инженер - се опитваше да ме убеди, че това е обречено, че кандидатствам за безработен. Целият интелектуален потенциал, натрупан в българската индустрия, се срина заради неадекватността на обществения и икономическия „строй“. И до ден-днешен може да откриете инженер с железни знания за машините на всевъзможни места, в невъобразими поприща. Динамиката на развитие остави немалко от тези хора в покрайнините на технологичната индустрия. Отвори се дупка между поколенията. Младите няма отко-го да се учат. Скъса се нишката.

За да могат децата да вървят напред в глобалния свят, в света на изкуствения интелект, трябва да им помогнем да са конкурентни - каквито са били българските инженери поне пет поколения назад. Българската технологична индустрия е била на нивото на световните образци. И може пак да бъде.

За съжаление работата, която се изнася от технологичните гиганти към България, е най-черната, най-елементарна, с най-ниска отговорност. А това е и работата, която най-лесно се автоматизира. Която е най-застрашена от изкуствения интелект.

За да бъде България на световно ниво, трябва да има ►

Д-Р ВАЛЕНТИНА ИВАНОВА

е съосновател на Академия
"Никола Тесла", ръководител на
Лабораторията за дигитални
иновации в Нов български
университет.

Доктор по Системи с изкуствен
интелект, магистър по Софтуерни
системи от Техническия
университет в София (с
специализация в Software Engineering
Institute на университета Карнеги-
Мелън) и магистър по бизнес
администрация от Шефилдския
университет.

► подготвени хора. Такива хора не се подготвят с тримесечен ускорен курс в някоя софтуерна академия, не може да ги подготви дори университетът. Те трябва много дълбоко да разбират процесите, да изучават технологията още от малки. Защото това е начин на мислене, който се изгражда с много работа и упражнения. Когато децата са по-добри от изкуствения интелект, те ще бъдат спокойни за работата си и ще вършат интересните неща. Когато тук има вече еко-система с достатъчно квалифицирани кадри, ние не само ще посрещаме нуждите на чуждите компании, но ще имаме и повече местни компании, които ще да излязат на световния пазар. Защото в работата с технологиите границите не значат почти нищо. Важен е таланът на хората и средата, която насърчава предприемчивостта, иновациите. Среда, която позволява растеж от гаражна фирма до глобален технологичен лидер, от ученик с идеи – до учен на световно ниво. За това мечтая, за това работя.

Вие самата сте доктор по системи с изкуствен интелект. Лансирането на няколко от т. нар. големи езикови модели, като ChatGPT, създаде у много хора опасения, че в скоро време трудът им ще стане излишен - особено в области като писането на код по готово задание. Какво мислите за тези страхове?

Мисля, че са напълно оправдани. Простите неща могат да се автоматизират. Целта на цялото технологично развитие е човечеството да се отърве от досадната работа, да я прехвърли върху машините. Когато си свободен от тривиалните задачи, ти остава повече време за по-интересните, за новаторство.

Не мисля, че автоматизирането на този тип работа е нещо лошо. Работата, която ще остане за програмистите, ще е много по-интересна. Да, за да можеш да я вършиш, трябва да си по-добър от изкуствения интелект. Летвата, изискванията към всички нас, ще са още по-високи. Но да си по-умен от изкуствения интелект далеч не е невъзможно.

За целта човек трябва да има интерес към творческия процес, а не да е само потребител. Но светът сякаш се развива в обратната посока...

Според мен ще се получи едно нарастващо разделение в обществото. Хората, които могат повече от изкуствения интелект, ще могат все повече, стъпвайки на неговите възможности. Умните ще стават все по-умни. Може би за някои ще е по-трудно. Но технологиите в момента са широкодостъпни - за всеки, който желае. Те значително ни улесняват и подобряват качеството ни на живот. Така че "по-трудно" не означава непременно "по-лошо". Ще се живее по-добре в

този нов технологичен свят.

Информационната революция непрекъснато ускорява темпото на живота ни, за добро или за лошо. Смятате ли, че освен техническите умения да догонват това темпо, децата днес трябва да получават и психологическа подкрепа, за да се справят?

Децата се адаптират много лесно. Ако трябва да се работи с тях за нещо специфично, то е да не губят ориентирите си. Защото в тази ситуация, в която те имат достъп до всичката информация на света, и нито родителите, нито учителите могат да са източник на знания, децата поставят

под съмнение всички авторитети. А това разгражда отношенията в обществото. Нашият житейски, чисто човешки опит е безценен, и ние трябва да им го предадем. Те трябва да намерят баланса между това да имат всичко, и да ценят това, което имат. Иначе ще се удавят в морето от информация. Ще знаят много неща, но на твърде елементарно ниво. Сега е много лесно да се симулират знания. Но се губи дълбокото разбиране и създаването на модели, които ти дават възможност да правиш причинно-следствени връзки, и на тяхна основа - прогнози или иновации.

Това е голямото предизвикателство и за учителите, за цялата образователна система днес - да разбере дали е успяла наистина да предаде знания. Повърхностното оценяване по готова презентация вече съвсем не работи. Кои е направил тази презентация? Преди вариантите бяха два: детето или родителят. Сега може да е и изкуственият интелект. Разбира се, няма нищо лошо в това детето да ползва помощ от технологията, или от родителя...

... но като инструмент, а не като заместник на детето?

Да. Не бива децата да използват технологи-

ите, за да имитират познания. Някак си днес те не виждат много смисъл да придобиват тези дълбоки знания - по логиката, че ако нещо ми трябва, ще си го потърся. Но това не е достатъчно. Нужно е разбиране, задълбочаване, системни знания.

Много хора от образователния сектор са ни споделяли едно и също наблюдение: че родителите в България все по-често абдикират от ролята си на възпитатели и въдържователи. Те са склонни да инвестират в децата си, да ги записват на всевъзможни курсове и специалисти, разчитайки те да свършат и тяхната работа...

Едно от най-хубавите неща при нас, в академията, е, че работим заедно. Академия „Никола Тесла“ сбъдна мечта - за родители, ученици и учители. Само когато се съберем заедно, можем да помогнем на детето да постигне нещо. Не става само с инвестиции и превървяване на отговорността. Най-важното нещо е да покажем на детето, че отговорността е и негова. Че то не е тук заради прищявка на мама и татко, или защото някой е платил. А е тук, защото гради себе си. И че училището е нещо полезно изцяло за него. За съжаление децата не го виждат така и твърде малко учители успяват да ги въдържат и убедят. Това се стараем да направим тук. Работим в малки групи. При нас е много силен личният контакт. Не просто си познаваме децата, а наистина работим с тях, за тях. И те го разбират.

Какво представляват интензивните ви летни курсове за деца?

Аз мисля, че лятото е чудесен сезон за учене, защото можеш да учиш каквото си поискаш. През лятото децата могат да се запишат при нас на две групи курсове. Едните са по програмиране на C++ - ние поддържаме всички нива, от напълно начинаещ до човек, готов от утре да започне стаж във фирма. За най-

малките правим летни Robo STEM занимания. Другата голяма група курсове са подготвени за национални външни оценявания. Лятото е времето, в което ние можем да наваксае с онова, с което училището се е затруднило през учебната година. Помагаме на децата не просто да минат през материала, а да го разберат. Не ги учим на математика, а ги учим да мислят. Математиката е решаване на задачи, точно като живота. Литературата не е зубрене на готови тези, а един споделен свят, емпатия, разбиране какво се е случило на другия.

Работите основно с програмния език C++. Защо се спряхте на него? Какви са предимствата му сред толкова много други? Това е всъщност един от езиците, в най-голяма степен издържали теста на времето - създаден е преди почти 40 години...

И продължава да се развива. Този език позволява да работим много близо до машината. Дава ни една прозрачност към хардуера. Целта е да премахнем усещането, че нещата стават с магия, и да го заменим с разбиране.

Казвам на децата, че могат да научат един компютър да направи нещо полезно, и той ще го изпълни един милион пъти. Могат да го научат и да направят беля - и той ще я изпълни също толкова пъти, със същата безкритичност. Компютърът е просто изпълнител. Те са тези, които мислят, и които носят отговорността. C++ е език, при който носим отговорността за абсолютно всичко. Освен това е достатъчно богат, за да можем да започнем от най-простите концепции, постепенно да го усложняваме и да покажем цялото богатство от инструменти, с които разполага днешният програмистки свят.

За високите нива на програмирането, за които си говорим, се изисква математика. България си беше създала репутация на страна, много силна в математическите науки. Запазва ли се това и днес? Ако човек съди само по масовите медии, вероятно би останал с твърде негативно впечатление за младото поколение на България. Как изглеждат младите от ваша гледна точка?

Олимпийските звезди никога не са били много. Имаме състезателни групи по информатика, които работят с професор Красимир Манев - създателя на олимпиадите по програмиране в цял свят, не само в България. Състезателите се готвят по специална програма, от тях се искат специфични неща. Ако искаш да си състезател по плуване, трябва да спазваш стиловете, дистанциите. Така е и тук. Но ние работим и с деца, които искат да плуват свободен стил. Искат да се научат да програмират, а не да се състезават под хронометър.

Машината стъпва на прости математически правила. Програмирането само по себе си те учи на този абстрактен начин на ми-

слене, на който те учи и математиката. Но това не значи, че децата, които по някаква причина не харесват математиката в училище, не могат да станат добри програмисти. Програмирането е комбинация преди всичко от три неща: математика, английски и много търпение, да обясниш на машината какво се иска от нея.

Покрай безбройните безумни решения, пандемията имаше и някои позитивни ефекти - отвори ни очите за нови възможности, особено в областта на дистанционната работа и дистанционното образование. Как се отрази тя върху вашата работа?

"Едно време училището е било най-хубавата сграда в града или селото. Всички са събирали пари за нея. Децата са ходели там като върховна привилегия"

Само за една седмица минахме онлайн. В нашите курсове децата така или иначе трябва да са пред компютър, така че това много улесни прехода. И изведнъж установихме, че работим с деца, които са пръснати из цяла България. А днес вече работим с деца от цял свят. Просто ние имаме подходящия формат, в който дистанционното обучение работи. Невинаги е така. Особено в училище е много трудно: когато децата са много и имаш само 40 минути. Ние имаме два часа и половина на разположение с шест деца. Това ни дава възможност да сме им полезни. Сега работим с българчета от цял свят. Някои говорят много симпатичен български. Учим ги малко и на езика, не само на програмиране. Нашите курсове са възможност и за деца от цяла България, с които няма кой да се занимава на място.

Преподавате български не само на деца. Миналата година започнахте да предлагате курсове по български език за украински бежанци. Как се разви този проект?

Започнахме, без да знаем какво ни очаква. Това беше инициатива на учителите ни по български. Обявихме две групи, планирани за двайсетина души. Записаха се сто.

Това беше мрез март миналата година, и

оттогава не сме спирали. През първите няколко месеца успяхме да се справим сами, но силите ни свършиха и оттогава търсим подкрепа. Откъм учебни материали и учители всичко е уредено, трябва ни финансова подкрепа, за да продължаваме. Горда съм да кажа, че украинците, които учат при нас, могат да поемат все по-голяма част от тази тежест, защото си намират работа. Това са хора с образование, с положение, които много се стараят, учат усилено. И не е далеч моментът, в който те ще могат да се справят съвсем сами.

Вече 10-15 години икономисти и специалисти по трудовия пазар се вайкат откъде ще намери България квалифицирани кадри. Сега ни идват наготово трудоспособни хора с близки културни ценности... И готови да работят всичко.

... Защо тогава държавата не може да намери начина да ги включи по-активно?

Честно казано, не знам какво прави държавата. Не я разбирам. Затова в някакъв смисъл ние поехме нейната роля - защото държавата и до ден-днешен не е реагирала на ситуацията. Тези хора са наистина впечатляващи. В началото се захващаха с всякаква работа - независимо от ценз, образование, възраст. Те са хора, които не искат да тежат на никого, искат да се оправят сами. С достоинство и, понякога, със сдържани сълзи. Това са хора, на които си заслужава да помогнеш. Скоро няма и да ги забелязваме по улиците, защото наистина културно са ни много близки. И когато учат български, много се стараят. И им се получава. В момента тече една кампания за набиране на средства, в която фондация "Америка за България" е обещала да удвои всеки дарен лев. Така че бихме се радвали на подкрепа.

Освен в София, имате офиси в Пловдив и Варна. В тази ера на дистанционно общуване, променя ли се ролята на училището?

Едно време училището е било най-хубавата сграда в града или селото. Всички са събирали пари за нея. Децата са ходели там като върховна привилегия, като алтернатива на това да работят от тъмно до тъмно вкъщи или на полето. Да те пратят на училище е било нещо много специално. Днешните деца не го разбират. Това се опитвам да променя. Да, технологиите са нещо, което те трябва да научат. Но технологиите са само инструмент. Най-важното, което трябва да осъзнаят децата, е, че да знаеш е нещо ценно. И да поемат отговорността за собственото си развитие. И тук е ролята на образователната институция - да насърчава развитието на децата. Да искат да знаят, да искат да учат. Искат ли да знаят, няма какво да ги мислим, в днешния свят те вече могат да постигнат всичко! ■

TO SUCCEED, OUR CHILDREN NEED TO BE BETTER THAN AI

Dr. Valentina Ivanova, co-founder of Nikola Tesla Academy, talks to Bulgaria ON AIR

By KONSTANTIN TOMOV / Photography IVAYLO PETROV

Dr Ivanova, for two decades now we have been listening to political promises to make education a national priority - and more and more it turns out that, in fact, the development of education in Bulgaria has been left to private, individual initiative. What prompted you to create the Nikola Tesla Academy?

Of course, education should be a priority of the state. What kind of state does not put its future - its children - first?

I have more than 10 years of experience in the software industry and more than 10 years of experience as a university lecturer. I saw with my own eyes how difficult it is at the university to prepare personnel who meet the requirements of the industry. It's already too late at university! Four or five years are not enough. You can't be a freshman just getting into technology and learning programming languages - not these days. A programming language is just another language, and children learn languages much easier. If you start early, it's kind of natural. There is no way that the needs of the business can be covered by the efforts of higher education alone.

At the same time, school education is a conservative system and finds it difficult to adapt to the extremely rapid development of the technological world at the moment. Children develop faster than the Ministry of Education and Science. It is only fair to them to help them make the most of the times in which they live. The logical path for people who want to keep up to date is to look for more flexible, out-of-the-box educational

forms like ours. Because if children do not enter into a proactive role in this technological society, they have to settle for the passive, consumer role. And then one day they will look back and say to themselves: where did my life go? And it has gone in front of the screens, in constant search of the next fleeting stimulus.

Children need to understand what is happening to them, to understand the machines in order to operate them.

In the past, Bulgaria was one of the countries in the world known to be focused on information technologies. But now all countries are already actively betting on them and investing in their development. What does Bulgaria need to maintain its former advantages in this area?

The gap that has opened up in recent decades is enormous. When I applied for "Computer Systems and Management" at the Technical University, my whole family - and I'm a fifth-generation engineer - tried to convince me that it was doomed, that I was applying for unemployment. All the intellectual potential accumulated in the Bulgarian industry collapsed due to the inadequacy of the social and economic "system". To this day, you can find an engineer with perfect knowledge of machinery in all sorts of places, in unimaginable fields. The dynamics of development have left quite a few of these people on the fringes of the technology industry. A generation gap has opened up. Young people have no one to learn from. The thread has snapped.

For children to move forward in the global world, in ►

DR. VALENTINA IVANOVA is co-founder of the Nikola Tesla Academy, head of the Laboratory for Digital Innovations at the New Bulgarian University. PhD in Artificial Intelligence Systems, MSc in Software Systems from the Technical University of Sofia (with specialization in the Software Engineering Institute of Carnegie Mellon University) and MSc in Business Administration from the University of Sheffield.

► the world of artificial intelligence, we must help them to be competitive - as Bulgarian engineers were at least five generations ago. Bulgaria's technological industry was at the level of world models. And it could be again.

Unfortunately, the work that is exported by the technological giants to Bulgaria is the most elementary, with the lowest responsibility. And this is the work that is most easily automated, that is most threatened by artificial intelligence.

For Bulgaria to be at the world level, it needs well-trained, skilled people. Such people cannot be prepared with a three-month crash course in some software academy, nor they can be prepared in the university. They must understand the processes very deeply, and study the technology from an early age. Because it is a mindset that is built with a lot of work and practice. When children are better than artificial intelligence, they will be calm about their work and do interesting things. When there is already an ecosystem here with enough qualified personnel, we will not only meet the needs of foreign companies, but we will also have more local companies that will enter the global market. If you work with technology, frontiers mean nothing. People's talent and an environment that encourages entrepreneurship and innovation are important. An environment that enables growth from a garage company to a global technology leader, from a student with ideas to a world-class scientist. This is what I dream of, this is what I work for.

You have a PhD in artificial intelligence systems. The launch of several of the so-called large language models, such as ChatGPT, has caused many people to fear that their work will soon become redundant - especially in areas such as writing task-oriented code. What do you think about these fears?

I think they are fully justified. Simple things can be automated. The purpose of all technological development is for humanity to get rid of tedious work, to transfer it to machines. When you are free from trivial tasks, you have more time for the interesting ones, and for innovation.

I don't think automating this type of work is a bad thing. There will be enough work left for programmers to do - and it will be much more interesting. Yes, to be able to do it, you have to be better than the artificial intelligence. The bar, the demands on all of us, will be even

higher. But being smarter than AI is far from impossible.

To do this, one must have an interest in the creative process, and not just be a consumer. But the world seems to be going in the opposite direction...

In my opinion, there will be a growing division in society. People who can do more than artificial intelligence will do more by stepping on its capabilities. The smart will keep getting smarter. Maybe for some, it will be more difficult. But the technology is now widely available - to anyone who wants it. It greatly facilitates and improves our quality of life. So "harder" doesn't necessarily mean "worse". Life will be better in this new technological world.

The information revolution is constantly accelerating the pace of our lives, for better or for worse. Do you think that in addition to the technical skills to catch up with this pace, children today should also receive psychological support to cope?

Children adapt very easily. If we have to work with them on something specific, it is to not lose their bearings. Because in this situation where they have access to all the information in the world, and neither parents nor teachers

can be a source of knowledge, children question all authority. And this destroys relations in society.

Our purely human experience is priceless, and we must pass it on to them. They have to find the balance between having it all and appreciating what they have. Otherwise, they will drown in the sea of information. They will know many things but at a very basic level. Now it is very easy to simulate knowledge. But the deep understanding and the creation of models that give you the opportunity to make cause-and-effect relationships, and on their basis - predictions or innovations, are lost.

This is the great challenge for teachers and for the entire education system today - to find out if it has really succeeded in imparting knowledge. Superficial evaluation based on a ready-made presentation does not work anymore. Who made this presentation? Before, there were two options: the child or the parent. Now it might be artificial intelligence. Of course, there is nothing wrong with the child using the help of technology or the parent...

... but as a tool and not as a substitute for the child?

Yes. Children should not use technology to imitate knowledge. Somehow today they don't see much point in acquiring this deep knowledge - following the logic that if I need something, I will look for it. But that is not enough. It requires understanding, deepening, systematic knowledge.

Many people from the education sector have shared the same observation with us: that parents in Bulgaria are increasingly abdicating their role as educators and inspirers. They tend to invest in their children, enrolling them in all sorts of courses and specialists, counting on them to do their job too...

One of the best things about us, at the academy, is that we work together. The Nikola Tesla Academy is a dream come true - for parents, students and teachers. Only if we work together can we help a child achieve something. It is not just about investments and the transfer of responsibility. The most important thing is to show the child that the responsibility is his too. That it's not here because of Mom and Dad's whim, or because someone paid. The child is here because it is developing itself.

Unfortunately, children do not see it that way, and too few teachers manage to inspire and convince them. That's what we're trying to do here. We work in small groups. We have a very strong personal contact. We don't just know our children, we really work with them, for them. And they understand it.

Tell us a bit more about your intensive summer courses?

I think that summer is a great season for studying because you can study whatever you want. In the summer, children can enrol with us in two groups of courses. One is C++ programming - we support all levels, from a complete beginner to a person ready to start an internship in a company tomorrow. For the little ones, we do summer Robo STEM activities.

The other large group of courses is the preparation for national external assessments. Summer is the time when we can catch up on what the school struggled with during the school year. We help children not just get through the material but understand it. We don't teach them math, we teach them to think. Math is problem-solving, just like life. Literature is not a jumble of ready-made theses, but a shared world, empathy, and understanding of what happened to the other.

You work primarily with the C++ programming language. Why did you settle on it? What are its advantages among so many oth-

be left with a very negative impression of the young generation of Bulgaria. What do young people look like from your point of view?

Olympic stars have never been many. We have computer science competition groups that work with Professor Krasimir Manev - the creator of Informatics Olympiads all over the world, not only in Bulgaria. The contestants prepare according to a special program, and specific things are being asked of them. If you want to be a swimming competitor, you have to respect the styles, the distances. It's the same here. But we also work with children who want to swim freestyle. They want to learn to program, not race against the clock.

The machine follows simple mathematical rules. Programming itself teaches you the same abstract way of thinking that math teaches you. But that doesn't mean that kids who for some reason don't like math at school can't become good programmers. Programming is primarily a combination of three things: math, English and a lot of patience, explaining to the machine what you want from it.

We started without knowing what awaits us. This was an initiative of our Bulgarian teachers. We announced two groups planned for twenty people. One hundred signed up.

That was in March of last year, and we haven't stopped since. For the first few months, we were able to manage on our own, but our resources ran out and since then we have been looking for support. We have the teachers and the books, but we need financial support to carry on. I am proud to say that the Ukrainians who study with us can shoulder more and more of this burden because they find work. These are people with education, with a position, who try very hard, study hard. And the time is not far when they will be able to do it all by themselves.

For 10-15 years now, economists and specialists in the labour market have been wondering where Bulgaria will find qualified personnel. Now, ready-made people with similar cultural values come to us...

And ready to take any job.

... Why then can't the state find a way to involve them more actively?

To be honest, I don't know what the state is doing. I don't understand it. Therefore, in a sense, we took over its role - because the state has not reacted to the situation to this day.

These people are truly impressive. Initially, they would took up any job - regardless of qualification, education, or age. They are people who don't want to burden anyone, they want to fend for themselves. With dignity and, sometimes, with restrained tears. These are people worth helping. Soon we won't even notice them on the streets, because they are culturally very close to us. And when they learn Bulgarian, they try very hard. And they succeed. A fundraising campaign is currently underway, in which the "America for Bulgaria" foundation has promised to double every BGN donated. So we would appreciate any support.

Apart from Sofia, you have offices in Plovdiv and Varna. In this age of distance communication, is the role of the school changing?

Once upon, the school was the most beautiful building in the town or village. Everyone has been raising money for it. Children went there as a supreme privilege, as an alternative to working from dark to dark at home or in the fields. Being sent to school was something very special. Today's kids don't get it. That's what I'm trying to change. Yes, technology is something they have to learn. But technology is only a tool. The most important thing for children to realize is that knowledge is something valuable. And to take responsibility for their own development. To want to know, to want to learn. If they develop this way, they can achieve anything! ■

There will be a growing division in society. People who can do more than artificial intelligence will do more by stepping on its capabilities. The smart will keep getting smarter

ers? It is actually one of the languages that have stood the test of time the most - it was created almost 40 years ago...

And it continues to develop. This language allows working very close to the machine. It gives us transparency to the hardware. The goal is to remove the feeling that things happen by magic and replace it with understanding.

I tell the kids that they can teach a computer to do something useful, and it will do it a million times. They can teach him to make trouble - and it will do it just as many times, without questioning it. The computer is just an executor. The kids are the ones who think and who bear the responsibility. C++ is a language where we are responsible for absolutely everything. It is also rich enough that we can start from the simplest concepts, gradually increase their complexity and show the full wealth of tools available in today's programming world.

The high levels of programming we are talking about require mathematics. Bulgaria had established a reputation as a country very strong in mathematical sciences. Does this still hold today? If one judges only by the mass media, one would probably

In addition to countless crazy decisions, the pandemic has also had some positive effects - it has opened our eyes to new possibilities, especially in the field of remote work and distance education. How has it affected your work?

We went online in just one week. In our courses, the kids have to be in front of a computer anyway, so that made the transition a lot easier. Suddenly, we found that we are working with children who are scattered all over Bulgaria. And today we already work with children from all over the world. We have the right format in which distance learning works. It's not always like that. Especially at school, it is very difficult: when there are many children and you only have 40 minutes. We have two and a half hours available with six children. This allows us to be of service to them. Now we work with Bulgarian kids from all over the world. Some speak very cute Bulgarian. We also teach them a bit of the language, not just programming.

You teach Bulgarian not only to children. Last year you started offering Bulgarian language courses for Ukrainian refugees. How did this project develop?

ФОРУМ БРЕМЕННОСТ И ДЕТСКО ЗДРАВЕ

събитие на puls.bg

- БРЕМЕННОСТ, РАЖДАНЕ И ГРИЖИ ЗА БЕБЕТО
- КЪРМЕНЕ, ДЕТСКО ЗДРАВЕ И ЕМОЦИИ
- ПОЛЕЗНИ СЪВЕТИ ОТ ВОДЕЩИ СПЕЦИАЛИСТИ

10.06. | 10:00
INTER EXPO CENTER

INVESTOR
MEDIA **PRO**

ГЕНЕРАЛНИ ПАРТНЬОРИ:

 ARTEKS

BABE
LABORATORIOS

Ипотечен кредит

ДОМ за теб

- Ниска лихва, без скрити такси и условия
- Безплатна имуществена застраховка

Централна Кооперативна Банка
Важният си ти.

*5050
www.ccbank.bg

A woman with dark hair pulled back, smiling, wearing a long-sleeved purple dress. She is standing against a background of blue and white curved lines.

ZAVЪРНАЛИТЕ СЕ

Петя Кертикова представя истории
за смисъла да се върнеш у дома

**ON
AIR**
НАКАРА

bgonair.bg

40 | ПОСЛЕДНИЯТ
МАГНАТ
THE LAST TYCOON

34 | ЕС ВЪВЕДЕ "ТАКСА БЕЖАНЕЦ"
EU INTRODUCES 'REFUGEE TAX'

36 | ВЕКЪТ НА КАПИТАН БОБ
CAPTAIN BOB'S CENTURY

ЕС ВЪВЕЖДА 20,000 ЕВРО ГЛОБА ЗА ВСЕКИ ОТКАЗАН БЕЖАНЕЦ

Европейският съюз ще таксува с по 20,000 евро страните-членки за всеки бежанец, който те откажат да приемат: това е една от ключовите точки в приетата през юни нова сделка за имиграцията. Тя увенчава три години преговори и спорове по темата, но далеч не означава, че е постигнато съгласие. България, Словакия, Литва и Малта се въздържаха да подкрепят споразумението, а Полша и Унгария обявиха, че са категорично против. Финалният етап от преговорите се проведе в Люксембург и продължи над 12 часа.

Идеята на таксата от 20,000 евро е да остави вратичка в системата за разпределение на бежанците в ЕС. Всяка страна, която не желае да приема разпределените ѝ бежанци, може да ги пренасочи другаде, стига да заплати за това. Средствата ще отиват в полза на приелата ги впоследствие страна. Полша обаче определи тази такса като "глоба". Полският заместник-вътрешен министър Бартош Гродеcki подчерта, че е трудно да обясни на сънародниците си защо ще бъдат "наказвани" с такива плащания, при положение, че те току-що са приели милион и половина бежанци от Украйна. България прие над 148,000 украински бежа-

нци, от които над една трета остават в страната за постоянно.

Като компромис към Италия се тълкува решението не ЕС, а всяка от членките поотделно да може да преценява към кои трети страни да връща мигрантите, не отговарящи на критериите за бежанци. Първоначалното предложение бе те да се отклоняват само като страни, еднотушно приемани като безопасни от ЕС. След промяната обаче Италия ще може да връща отхвърлените бежанци в Тунис, например. Италианският вътрешен министър Матео Пиантедози определи споразумението не като окончателната сделка, а само като "началото". Италия е най-засегнатата от мигрантската криза държава, с близо 7 милиона приети мигранти за последното десетилетие. След две години на спад покрай пандемията, през 2022 броят на нелегално влезлите в страната отново порасна до над 105,000 души. Новото европейско споразумение предвижда също кандидатите за убежище да изчакват одобрение или отказ в приемни центрове на границата. Според шведското председателство, което договори сделката, това ще обезкуражи мигрантите, които няма шансове за бежански статут. ■

EU INTRODUCES €20,000 'TAX' FOR EACH REFUSED REFUGEE

The European Union will charge member states 20,000 euros for each refugee they refuse to accept: this is one of the key points in the new deal on immigration adopted in June. It culminates three years of negotiations and disputes on the subject, but it is far from a unilateral agreement. Bulgaria, Slovakia, Lithuania and Malta abstained from supporting the agreement, while Poland and Hungary announced their strong opposition. The final stage of the negotiations took place in Luxembourg and lasted over 12 hours.

The idea behind the €20,000 fee is to leave a loophole in the EU's refugee distribution system. Any country that does not want to accept its allocated refugees can redirect them elsewhere, as long as it pays for it. The funds will go to the party that subsequently received them. However, Poland defined this fee as a "fine". Polish Deputy Interior Minister Bartosz Grodecki stressed that it was difficult to explain to his countrymen why they would be "punished" with such payments, given that they had just accepted one and a half million refugees from Ukraine. Bulgaria has taken in over 148,000 Ukrainian refugees, of whom over a third remain in the country permanently.

There is also a decision that each of the member states will be able to decide individually to which third countries to return migrants who do not meet the criteria for refugees. This is interpreted as a compromise towards Italy. The initial proposal was that the migrants could only be deviated to countries unanimously accepted as safe by the EU. After the change, however, Italy will be able to return rejected refugees to Tunisia, for example. Italian Interior Minister Matteo Piantedosi described the agreement as not the final deal but only "the beginning". Italy is the country most affected by the migrant crisis, with nearly 7 million migrants admitted in the last decades. After two years of decline due to the pandemic, in 2022 the number of people entering the country illegally rose again to over 105,000.

The new European agreement also provides for asylum seekers to wait for approval or rejection at reception centers at the border. According to the Swedish presidency, which negotiated the deal, it will discourage migrants who have no chance of refugee status. ■

USE IT
DON'T LOSE IT!

НА ПОВЕЧЕ
ФОКУС ➤ **ЖИЗНЕНОСТ** ➤ **ЕНЕРГИЯ**
С ВИТАМИН В6 И КОФЕИН

Минерали от **9** вида скали
DEVIN
Mineral with
Vitamins

С **30%** от препоръчителния
дневен прием на вит. **Б6**
и **16** мг кофеин
във всяка бутилка.

ВЕКЪТ НА КАПИТАН БОБ

Робърт Максвел, една от най-скандалните личности на XX век - и на българския преход - щеше да навърши 100 този юни

Текст БОЙКО ВАСИЛЕВ / Фотография ISTOCK

“Това е от ... Максвел”.

Човекът от печатницата погледна нагоре, после встрани и се усмихна извинително. Беше 1988 година, комунизмът още не бе паднал - и макар че бях ученик, знаех какво означават тези жестове. Затова не питах повече откъде идват гветелъскави печатарски машини за т.н. “офсетен” печат и кой е техният мистичен доставчик.

НЯКОЛКО ГОДИНИ ПО-КЪСНО НАУЧИХ.

Бе история за власт, пари, секс, тайни и една странна личност. Ако бе оцелял, този месец Робърт Максвел щеше да навърши 100. Въпросът е, че нямаше как да оцелее. Ражда се като Ян Лугвик Бениамин Хох в бедно, но религиозно еврейско семейство в Карпатите - тогава в Чехословакия, днес в Западна Украйна. Повечето му роднини загиват в Холокоста; той се бие срещу нацистите в чехословашката армия в изгнание. Една смела атака срещу германско картечно гнездо му носи британски военен кръст, работа в отдела за пресата и британско гражданство. Бри-

танските медии ще станат неговъ събба.

СЛЕД ВОЙНАТА МАКСВЕЛ ПРАВИ стремителна кариера. Винаги стои на ръба; рискът, противоречието, успехът и провалът се редуват със скоростта на новини от последния час. Става депутат от лейбъристите – и баща на девет деца. Обявява, че не може да работи с мъже, защото само жените-асистентки ставали „продължение на боса“. Създава издателството “Пергамон прес”, губи го, после пак го придобива. Купува футболния отбор “Оксфорд Юнайтед” и го въздига до върховете; междувремежно приземява хеликоптера си на стария му терен. Феновете пеят: “He is fat, he is round, he is never on the ground”, “Той е дебел, той е кръгъл, той никога не пада!”

Но най-големият му бизнес е пресата. Максвел държи “Daily Mirror”, таблоида на левицата. И воюва с Рупърт Мърдок, който притежава таблоидите на десницата. Трудно понася, че Мърдок винаги побеждава, особено в споровете за “Sun” и “News of the World”. Титаните се борят; масовата

преса атакува сърцата на британците: дясната или лявата жълтина ще надделее? Да уточня, “таблоиди” не означава “пълни лъжи” в нашия смисъл на думата. За “Мирър” работи например Алистър Кембъл, бъдещият комуникационен директор на Тони Блеър, класа в журналистиката.

Макар че понякога губи, Максвел води битките си на сериозно: удря, отвърща на удара, сърди се, съди се. Викат му “Капитан Боб”. Хора, които го познават лично казват, че му харесвало. Но все пак води няколко дела срещу сатиричното списание “Private Eye”, което му е измислило прякора.

РОЛЯТА НА КАПРИЗЕН МЕДИЕН БАРОН ОБАЧЕ

не му стига. Исква да бъде фактор в геополитиката. Неговото присъствие в Съветския съюз и в целия комунистически лагер е колкото сериозно, толкова и скандално. Започва интервю с особено жесток диктатор Николае Чаушеску, докарал Румъния до отчайваща мизерия, с думите: “Как възприемате Вашата огромна популярност сред румънския народ?” Натиска

Михаил Горбачов да се намеси в спора за правата на създадената от съветски учен игра "Тетрис", защото ги смята за свои. Акостира с яхта в Евксиноград, получава орден „Стара планина“ през 1983. Но за това още има хора, които могат да говорят от първа ръка, а не като мен, останал с беглия спомен от 1988.

ОЩЕ ПО-КАТЕГОРИЧНИ СА ВРЪЗКИТЕ МУ С ИЗРАЕЛ. Тъкмо Максвел информира Тел Авив, че човек на име Мордехай Вануну ще говори пред британската преса за израелската ядрена програма; по-късно Мосад отвлеча Вануну. Британската дипломация смята "Капитан Боб" за двоен, дори за троен агент.

Всъщност, той бе идеален за посредник. Политическите връзки, медийната мощ, еврейският произход и съвършеният руски, наследен от Карпатска Рутения, бяха неограничено предимство. Такива странни фигури бродеха между Първия и Втория свят на Студената война. За тях моралните измерения в сблъсъка „комунизъм – демократия“ нямаша особено значение. Славата

и парите пробиват там, където е най-здравно пазената граница. Точно там се върти и най-успешният бизнес.

РАЗБИРА СЕ, ТАМ СА И НАЙ-ГОЛЕМИТЕ РИСКОВЕ. Смъртта на Максвел още е обвит в мистерия. На 5 ноември 1991 той изчезва близо до Канарските острови от своята яхта „Лејди Гилейн“, кръстена на най-малката му дъщеря. По-късно голото тяло е открито във водата. Как загина Капитан Боб? Дали не се е подхлъзнал, заради обичая си да пикае чисто гол от борда на яхтата? Дали не се е самоубил заради скандалите за откраднати пенсионни фондове и задължения от 50 милиона лири? Или някой му е помогнал? Патолозите не стигат до съгласие за причината на смъртта. За убийство нямат доказателство, самоубийство пък не би му подходило. Погребват го в Йерусалим. Присъстват президентът и премиерът на Израел, заедно с поне шест ръководители на израелските тайни служби. Министър председателят Ицхак Шамир казва: „Той направи повече за Израел, отколкото може да бъде

казано сега“. Британският премиер Джон Мейджър си спомня как го е съветвал за московския пуч от 1991. Лейбъристският лидер Нийл Кинък хвали жаждата му за живот.

Малко след това синовете му обявяват банкрута на семейните компании. А през 2020 дъщерята Гилейн е арестувана за трафик на непълнолетни. Оказа се, че доставяла момичета за секс услуги за бившия си партньор Джефри Епстийн. Получава 20 години затвор.

ЗА РОБЪРТ МАКСВЕЛ СА ПИСАНИ КНИГИ и са правени игрални и документални филми. Нищо обаче не може да замести простия факт, че всичко, което му се е случило, е чиста истина. Съзателят на таблоиди живя като за първа страница. Един век след началото ѝ тази история още ни гразни с едно ужасно подозрение: моралът не прави заглавия – нито в този живот, нито в следващия. На първата страница винаги стоят властта, лъжите, сексът и тайната; жизненият сок на Капитан Боб. ■

CAPTAIN BOB'S CENTURY

Robert Maxwell, one of the most scandalous figures of the 20th century and the Bulgarian transition – would have turned 100 this June

By BOYKO VASILEV / Photography ISTOCK

"This is from... Maxwell."

The man from the printing house looked up, then away and smiled apologetically. It was 1988, Communism had not yet fallen and although I was a schoolboy, I knew exactly what these gestures meant. So I asked no more where the two shiny printing presses came from for the so-called "off-set" printing and who is their mystical supplier.

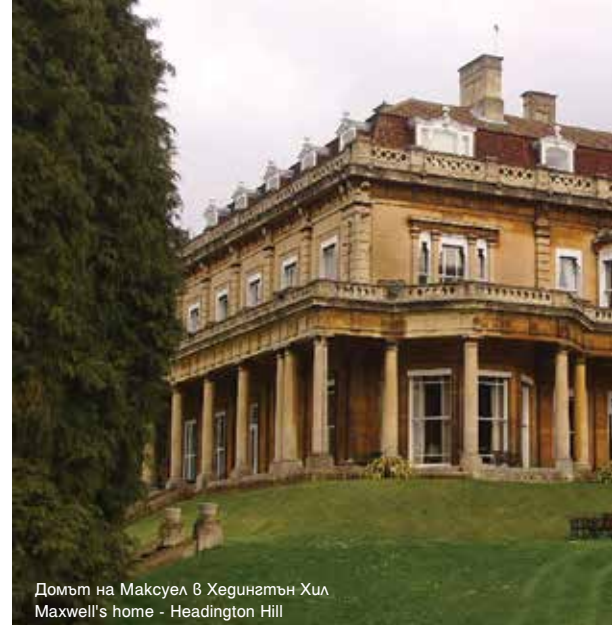
A FEW YEARS LATER I FOUND OUT. It was a story of power, money, sex, secrets and a strange figure. Had he survived, he would have turned 100 this month. The point is, he couldn't have survived. Jan Ludwig Benjamin Hoch is born in a poor, but religious Jewish family in the Carpathians – back then in Czechoslovakia, today in Western Ukraine. Most of his relatives died in the Holocaust; he fought against the Nazis in the Czechoslovak army in exile. A daring attack on a German machine-gun nest earned him a British Military Cross, a job in the press department and British citizenship. The British media will become his destiny.

AFTER THE WAR, MAXWELL MADE a rapid career. Always standing on the edge; risk, controversy, success and failure alternate with the

speed of breaking news. He became a Labour MP and a father of nine children. He declared that he cannot work with men, because only female assistants became 'an extension of the boss'. He founded the Pergamon Press publishing house, lost it, and then acquired it again. He bought the football team Oxford United and raised it to the top; meanwhile lands his helicopter on his old stomping grounds. The fans chanted: 'He is fat, he is round, he is never on the ground.'

But his largest business was the press. Maxwell ran the Daily Mirror, a left-wing tabloid, fighting with Rupert Murdoch, who owned the right-wing tabloid. He could hardly stand the constant winnings of Murdoch, especially in the Sun and News of the World disputes. The titans fought; the mass press attacked the British people's hearts: the right or the left will win? To clarify, 'tabloids' doesn't mean 'utter lies' as we understand it. For example, Alistair Campbell, the future communications director of Tony Blair, worked for the 'Mirror', the class in journalism.

Although he was sometimes losing, Maxwell was taking his fights seriously: he hit, punched back, sulked, he blamed himself. They called him 'Captain Bob'. People, who knew him personally

Домът на Максвел в Хедингтън Хил
Maxwell's home - Headington Hill

С шефа на Philips Висе Декер и Хенри Кисинджър
With Wisse Dekker, the CEO of Philips, and Henry Kissinger

say that he liked it. However, he still filed several lawsuits against the satirical magazine 'Private Eye' which came up with his nickname.

HOWEVER, THE ROLE OF CAPRICIOUS MEDIA BARON was not enough for him. He wanted to be a factor in geopolitics. His presence in the Soviet Union and in the whole communist camp was as serious as it is scandalous. He started an interview with the particularly cruel dictator Nicolae Ceausescu, who reduced Romania to desperate misery with the words: 'How do you perceive your great popularity among the Romanian people?' He put pressure on Mikhail Gorbachev to intervene in the dispute over the rights to the Tetris game created by a Soviet scientist, because he considered them his own. He docked with a yacht at Evksinnograd and he received a 'Stara Planina' medal in 1983. But there are still people who can speak about this first-hand, and not like me, who is left with a fleeting memory from 1988.

HIS TIES WITH ISRAEL ARE EVEN MORE DEFINITE. Maxwell had just informed Tel Aviv that a man named Mordechai Vanunu would be speaking to the British press about Israel's nuclear program; later Mossad kidnapped Vanunu. Brit-

Максуел през 1989
Maxwell in 1989

ish diplomacy considers 'Captain Bob' a double, even a triple agent.

Actually, he was a perfect mediator. Political connections, media power, Jewish origin and perfect Russian inherited from Carpathian Ruthenia were invaluable advantages. Such strange figures roamed between the First and the Second Worlds of the Cold War. For them, the moral dimensions of the 'communism-democracy' clash did not matter much. Fame and money break through where the border is most strongly guarded. That's where the most successful business revolves.

OF COURSE, THE BIGGEST RISK IS ALSO THERE. Maxwell's death is still wrapped in mystery. He disappeared from his yacht 'Lady Guillain', named after his youngest daughter, on November 5, 1991, close to the Canary Islands. Later his naked body was found in the water. How did Captain Bob die? Did he slip because of his habit to pee naked through the side of the yacht? Or he committed suicide because of the scandal about stolen pension funds and debts in the amount of 50 million pounds? Or someone helped him? Pathologists do not agree on the cause of death. They have no proof of murder,

and suicide would not suit him.

He is buried in Jerusalem. The president and prime minister of Israel attended along with at least six heads of Israel's secret services. Prime Minister Yitzhak Shamir says: "He did more for Israel than can be said now." Prime Minister John Major recalls advising him on the Moscow coup of 1991. Labour leader Neil Kinnock praises his zest for life.

Shortly thereafter, his sons declared bankruptcy for the family companies. And in 2020, daughter Guillain was arrested for trafficking minors. It turned out that she supplied girls for sex services to her ex-partner Jeffrey Epstein. He received 20 years in prison.

BOOKS HAVE BEEN WRITTEN ABOUT ROBERT MAXWELL and feature films and documentaries have been made. However, nothing can replace the single fact that everything that has happened to him is pure truth. The tabloid founder lived his life as a front page. A century after it began, this story still teases us with a terrible suspicion: morality doesn't make headlines—in this life or the next. Power, lies, sex and secrets are always on the front page; the life-juice of Captain Bob. ■

Надеждни куриерски услуги за страната и чужбина

Доставяме пратки навсякъде
в България на следващия
работен ден, за по-малките
населени места - по график.

Заедно с **GLS** доставяме колетни
пратки навсякъде в Европа.

ПОСЛЕДНИЯТ МАГНАТ

От Пулицър и Хърст до Берлускони и Мърдок, собствениците на медийни империи бяха сред най-могъщите хора на планетата. Но сега нещата изглеждат по-различно

Текст КАЛИН АНГЕЛОВ / Фотография ISTOCK

"Бъдещето е реално. Миналото е изцяло измислено": този цитат на Логан Рой от "Наследници" (Succession) може би най-добре илюстрира ролята на медийните магнати в съвременния свят. Четвъртият и последен сезон на популярния сериал на HBO приключи в края на май и за пореден път възбуди интереса към хората, които определят какво трябва да знае обществото и какво - не. Но онова, което Succession не каза чак толкова ясно, е, че медийният магнат от породата на Логан Рой е на изчезване.

Публична тайна е, че семейство Рой от сериала е до голяма степен вдъхновено от фамилията на Рупърт Мърдок, собственика на News Corp. От друга страна, Брайън Кокс, който изигра патриарха на медийната империя Логан, очевидно е заел доста от личността и маниерите на Робърт Максуел. Максуел отдавна вече не е между живите. Мърдок все така играе ключова роля в световните дела - според мнозина избирането на Доналд Тръмп през 2016 стана до голяма степен благодарение на неговата подкрепа, а за загубата му през 2020 несъмнено допринесе неочакваното оттегляне на тази подкрепа малко преди изборите.

Но истината е, че и Мърдок, също като Максуел,

принадлежи на миналото. Медиите на бъдещето ще са в ръцете на мултимилиардери от други сфери на бизнеса - хора, които не желаят някой друг да има толкова контрол над съдбата им. Джеф Безос от Amazon купи The Washington Post още преди години; Google контролира The Economist; фармацевтичният милиардер Патрик Сун-Шьон придоби Chicago Tribune и L.A. Times; и дори The New York Times, който системно критикува това срастване на медиите с едрия бизнес, всъщност има като свой най-голям акционер мексиканския телекомуникационен магнат Карлос Слим. Фигурата на независимия медиен магнат - всемогъщия "създател на крале" според израза на Шекспир, вдъхновен от граф Уоруик - е вече все по-голяма рядкост. Кое е добър повод да си припомним някои от най-ярките представители на тази особена категория хора.

ДЖОУЗЕФ ПУЛИЦЪР

Съдбата често има отлично чувство за ирония. Как иначе да си обясним, че днес свързваме името "Пулицър" най-вече с наградата за качествена и етична журналистика - но всъщност наградата е наречена на създателя на "жълтата" преса в САЩ и един от най-безскрупулните вестникари в историята. ►

police officer has resigned officer at

takes over for Jerry Manuel, who was fired also
AUGUSTA, Ga.

The crowd followed
Detective water leak at

Sunday to extend contract talks until the
However talks with second union the Nat

WEEK 10 SCORES

ATLANTA
Dangers up 20-7. feetis good
shredded the Blum front seven. The clock
eating possession ate up nine minutes and

leaders and outside industry

that they almost touched my head
1,000) for warfarin. The study was

way. But he actually has

JEFFREY FLEISHMAN
REPORTING FROM
SANA, YEMEN

Two Vets

thousands of their

► Роден през 1847 в унгарско еврейско семейство в Мако, край днешната унгарско-румънска граница, Йозеф Пулицер остава без пукната пара след смъртта на баща си, и решава да се спаси от дължниците с военна кариера. Отхвърлен от австрийската армия и от френския Чуждестранен легион, той най-накрая е нает да се сражава за Севера в американската Гражданска война, и през август 1864, едва навършил 17, заминава за Америка. Сражава се около година, след това се уволнява и заминава да си опита късмета в Сейнт Луис. Все още не знае английски - служил е в полк с германски емигранти, но и в Сейнт Луис има голяма германоезична колония. Пулицър пристига в града само с една копринена кърпичка в джоба, която продава за 75 цента. Работи като сервитьор, после железничар и вестникар. През 1878 купува почти фалирания St. Louis Dispatch и го слива със St. Louis Post, раждайки Post-Dispatch. Сензационният стил и вниманието към кляку и криминална хроника бързо надуват тиража от 4,000 до над 22,000. През 1883 купува и губещия тогава New York World, чиито тираж през следващите години ще скочи от 15,000 до над 600,000 бройки, превръщайки го в най-големия вестник в САЩ. Разгорялата се война с The New York Journal на У. Рандолф Хърст води до все по-истеричен тон в двете издания, а отразяването на кубинската криза в тях вероятно допринася значително и за избухването на Испано-Американската война. Пулицър започва политическа кариера и е избран за конгресмен, но бързо преценява, че позицията на издател му носи далеч повече влияние. С негово дарение след смъртта му Колумбийския университет учредява първата катедра по журналистика и през 1917 създава добре познатите ни награди за журналистика.

СИЛВИО БЕРЛУСКОНИ

Син на банков чиновник от Милано, започнал кариерата си като контрабасист в оркестър, свирещ по круизните кораби, Силвио Берлускони си проправи път към върха най-вече благодарение на добрите си връзки и на медийната си империя. Стъпил здраво на тях, той управлява Италия начело на четири правителства и за общо над 9 години (в съвременната история на страната, единствено Бенито Мусолини е бил на власт по-дълго). Нещо повече - политическата кариера и влиянието на Берлускони оцеляха след безброй скандали, включително с непълнолетни проститутки, след множество случаи на непотизъм и дори след ефективна присъда за данъчна измама, съчетана със забрана за заемане на обществени длъжности. Дори и днес лидерът на Forza Italia е основен крепител на коалицията, чрез която управлява Джор-

Пулицър / Pulitzer

Хугенберг / Hugenberg

джа Мелони.

Първите успешни стъпки на Берлускони са в строителния бизнес през 60-те. През 70-те той се ориентира към медиите и започва да изгражда своята империя от локални ТВ станции, излъчващи една и съща програма - на практика национална телевизия, заобикаляща законово гарантирания монопол на държавната RAI. През 80-те влиянието му вече бе толкова силно, че лидерът на Социалистическата партия Бетино Кракси му стана кум. После скандалът Tangentopoli унищожи социалистите и прати Кракси в изгнание. Берлускони не само не пострада, а се възползва от създадения вакуум и се утвърди като водещ политик - вече консерватор.

АЛФРЕД ХУГЕНБЕРГ

За разлика от повечето други магнати в този списък, започнали от медиите и стигнали до политиката, Алфред Хугенберг извървява обратния път. Син на политик от Прусия, Алфред от младежка възраст е политически активист, консерватор и

Ейткѐн / Eitken

Хърст / Hearst

привърженик на германската териториална експанзия. В началото на XX век започва работа в Krupp Steel, един от най-големите оръжейни комплекси в света, и се издига до председател на надзорния съвет. През 1916 придобива вестникарската група Scherl, после добавя към нея филмовата компания UFA и Telegraphen Union - германския аналог на Associated Press и Reuters. Голямата гениалност му позволява да изкупи на безценна джесетки други регионални вестници, превръщайки се почти в монополист на германския медийен пазар. С новопридобитото влияние Хугенберг оглавява Германската национална народна партия (DNVP) и е главният стратег на "политиката на поляризация" през 30-те. Алфред вярва, че като противопостави дясната, "национална" половина от населението срещу социалдемократите и комунистите, ще успее най-сетне да сложи край на омразната Ваймарска република и да отвори пътя към германска експанзия. В името на тази цел на няколко пъти sabotира по-умерените правителства като това на Хайнрих Бьоринг; през януари 1933 бло-

СИЛАТА НА ИНФОРМАЦИЯТА

„САНКЦИОННИ СПИСЪЦИ“

Новата информационна услуга на АПИС Ви улеснява да осигурите съответствие с изискванията на регулаторните органи по спазване на националните и международните правни норми и финансови правила в бизнес отношенията си с местни и чуждестранни клиенти.

Разработването на уеб базираната информационна система „Санкционни списъци“ е в отговор на предизвикателствата, които съвременните глобални икономически връзки и отношения поставят пред финансовите институции, бизнеса и организацията в борбата срещу финансовите престъпления и нарушенията на международното право и правата на човека.

КАКВО ПРЕДСТАВЛЯВА ПРОДУКТА

„САНКЦИОННИ СПИСЪЦИ“

Системата дава възможност за бърза и лесна проверка в официалните списъци с имена на лица, организации, банки, компании, станали обект на икономически или правни санкции, поради нарушения на международното право, на правата на човека или други форми на престъпност като пране на пари, финансиране на тероризма, кибер атаки и др. Целта е да не се предоставят икономически или финансови ресурси на лицата/обектите, включени в съответния списък. Списъците се публикуват от различни органи на национално и международно ниво. В зависимост от допуснатите нарушения се налагат някои или всички от предвидените за това санкционни мерки:

- Ембарго върху търговията
- Забрани за определени видове търговия или за търговия с определен вид бизнес
- Замразяване на активи
- Забрана за пътуване на физически лица.

Санкциите могат да бъдат използвани и срещу трети лица, действащи от името на лицата и субектите, извършили нарушенията, независимо че те пряко не са ангажирани с участието.

ЗАЩО ТОВА ПРИЛОЖЕНИЕ ВИ Е НЕОБХОДИМО?

Продуктът Ви предоставя възможност да извършите **предварителни проверки** в публикуваните от международните и национални организации и институции списъци дали Вашите потенциални клиенти и партньори не подлежат на санкции като нарушители на национални и международни изисквания и правила срещу изпирането на пари, финансиране на тероризма, нарушения на правата на човека.

Системата Ви предлага възможност за проверка по име на лице или обект в консолидираните санкционни списъци, приети от:

- Съвета за сигурност на ООН
- Европейския съюз
- Службата за контрол на чуждестранните активи на Министерството на финансите на САЩ
- Министерския съвет на Република България и други.

Програмните специалисти на АПИС са разработили **допълнителни функционалности и съдържание**, които могат да улеснят клиента при търсенето в списъците. Промените се отразяват в базата данни на продукта **не по-късно от 24 часа от публикуването им от източника.**

„САНКЦИОННИ СПИСЪЦИ АРГ“

За удобство на ползвателите продуктът е разработен в два **варианта** и може да се ползва като самостоятелен модул и като приложение с възможност за интегриране с вътрешни програми на клиента.

ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА САНКЦИОННИТЕ СПИСЪЦИ

Приложението е предназначено за всички организации, чиято дейност налага извършването на предварителни проверки (скрининг) на санкционните списъци, за да гарантират нейното съответствие с регулаторните изисквания – банки, застрахователи, осигурителни фондове, компании, търгуващи с чуждестранни клиенти и др.

Подробна информация за продукта и цената на абонамента можете да видите тук:

<https://www.apis.bg/bg/product/sanctions-bg>

Всеки, който се интересува от новата услуга на АПИС и желае да му бъде направена демонстрация, може да се обади на телефони: 02 923 98 00, 980 48 27 или да ни пише на адрес: office@apis.bg

кура опитите на канцлера Курт фон Шлайхер да състави правителство без участието на нацистката партия. Вместо това се съгласява да влезе в кабинет с Хитлер, уверявайки, че ще може "да го затвори в кутия и контролира". Полският посланик в Берлин пише до Варшава, че "най-опасният член на новото правителство е не Хитлер, а Хугенберг". Но авторитарният подход на Хугенберг бързо го поставя в пълна изолация и накрая, подтикван от Хитлер, той подава оставка през юн 1933. Постепенно значителна част от медийната му империя е откупена от близки до нацистите издателства; все пак Хугенберг запазва някои от изданията си. Синът му е убит на Източния фронт. След войната Хугенберг е съден като съучастник на нацистите, но е оправдан и имуществото му е възстановено. Умира през 1951, като забранява на близките си да го посещават - за да не го видят "слаб".

ЛОРД БИЙВЪРБРУК

Журналист на 12 години, издател на училищен вестник на 13, кореспондент на всекидневник на 14, организатор на политическа кампания на 19, милионер на 30: всеки груг вероятно би се задоволил с тези постижения, но за Уилям Максуел (Макс) Ейткън те били само началото.

Син на презвитериански пастор от Канада, този необикновено буген човек бързо надраснал границите на родната си страна, създавайки империи в стоманодобивния, циментовия и вестникарския сектор, и през 1910 се преместил във Великобритания. Активното му участие в политическия живот и склонността му да прави ценни услуги му донесли баронска титла през 1917 (избрал да се нарича барон Бийвърбрук, на името на малко селце край рогното си място), а през 1918 бил избран и за първи министър в новоучреденото Министерство на информацията (вдъхновено по-късно Оруел за "1984").

Именно като министър на информацията придобил Daily Express, който под негово управление се превърнал в най-големия вестник не само в Британската империя, но и в света, с над 3.7 милиона дневен тираж. Към близките приятели, които редовно гостували в имението му, се числели не само политици като Аскуит, Лоу и Чърчил, но и писатели като Ръдйърд Киплинг (кръстник на сина му) и Хърбърт Дж. Уелс. През Втората световна война Чърчил го назначил за министър на самолетното производство, и много историци отдават заслугата за спечелената "Битка за Британия" на изключителната енергия, с която той развължил самолетните фабрики. През 1941 именно Бийвърбрук бил пратен да се срещне с долетелия за тайни преговори в Шотландия заместник на фюрера Рудолф

Хес, и пак той бил пратен като емисар на Чърчил при Сталин след германското нахлуване в СССР на 22 юни 1941.

УИЛЯМ РЕНДОЛФ ХЪРСТ

Докато фигури като Пулицър и лорд Бийвърбрук сами изкачили цялата стълбица на успеха в медийния бизнес, Уилям Рендолф Хърст бил спуснат директно върху трона му. Баща му, Джордж Хърст, бил много богат минен магнат и по-късно сенатор. През 1887, едва навършил 23, младият Уилям Рендолф се чудел с какво да се захване, и в крайна сметка се насочил към San Francisco Examiner - скромнен вестник, който се озовал в ръцете на баща му като отплата за комарджийски дълг. Хърст-младши бързо показал завиден размах, осигурил най-модерните машини и привлякъл като автори имена като Марк Твен, Джек Лондон и Амброуз Бийрс. През 1895, с финансова помощ от майка си, прибавил към медийната си империя и New York Morning Journal, който скоро влязъл в ожесточена конкуренция с New York World на Джоузеф Пулицър. Хърст скоро си създал име на щедър издател, на спокоен и любезен човек, което му помагало да привлече най-талантливите автори - хора като Стивън Крейн например. От друга страна, ниската цена на вестниците му, гигантските заглавия и търсенето на сензации постоянно покачвали тиражите. Самият Хърст с гордост твърдял, че именно кампанията в Journal за зверствата на испанците в Куба са предизвикали Испано-Американската война от 1897. Напук на корените си, Хърст често подкрепял лявото крило на Демократическата партия, и сам се кандидатирал за президент през 1904 (загубил битката за партийната номинация срещу съдията Алтън Паркър. Той на свой ред загубил катастрофално изборите от републиканеца Тиъдър Рузвелт).

Междувременно медийната империя на Хърст продължавала да расте - той контролирал над 30 водещи ежедневника из цялата страна, както и десетки списания. Построил си огромен замък край Сен Симиън, в Калифорния, където чести гости му били Чарли Чаплин, Уинстън Чърчил и, по-късно, младият Джон Ф. Кенеди. По време на депресията обаче лекомисленият към финансите издател затънал в дългове и бил принуден да разпродаде голяма част от имотите си и някои от медийните. Скъсал с левичарските уклони след скарването си с Франклин Д. Рузвелт и започнал да подкрепя десницата - включително Националсоциалистическата партия на Хитлер. Починал в Бевърли Хилс през 1951. Именно У. Рендолф Хърст е прототипът на Чарлс Фостър Кейн, главния герой в "Гражданинът Кейн" на Орсън Уелс. ■

THE LAST TYCOON

From Pulitzer and Hearst to Berlusconi and Murdoch, the owners of media empires were among the most powerful people on the planet. But things look different now

By KALIN ANGELOV / Photography ISTOCK

"The future is real. The past is all made up": this quote by Logan Roy from *Succession* perhaps best illustrates the role of media moguls in the modern world. The fourth and final season of the hit HBO series ended in May and once again reignited interest in the people who determine what the public should and should not know. But what *Succession* didn't make quite so clear is that the media mogul of Logan Roy's breed is on the wane.

It's an open secret that the Roy family of the series was largely inspired by the family of Rupert Murdoch, the owner of News Corp. On the other hand, Brian Cox, who played the patriarch of the Logan media empire, clearly borrowed a lot of Robert Maxwell's personality and manners. Maxwell is long gone. Murdoch still plays a key role in world affairs - according to many, the election of Donald Trump in 2016 was largely thanks to his support, and his loss in 2020 was undoubtedly connected to the unexpected withdrawal of this support shortly before the election.

But the truth is that Murdoch, like Maxwell, belongs to the past. The media of the future will be in the hands of multi-billionaires from other areas of business - people who don't want anyone else to have that much control over their destiny. Amazon's Jeff Bezos bought The Washington

Post years ago; Google controls The Economist; pharmaceutical billionaire Patrick Soon-Shon acquired the Chicago Tribune and the L.A. Times; and even The New York Times, which systematically criticizes this merger of the media with big business, actually has the Mexican telecommunications magnate Carlos Slim Helu as its major shareholder. The figure of the independent media mogul - the all-powerful "kingmaker" in Shakespeare's expression, inspired by the Earl of Warwick - is now increasingly rare. Which is a good reason to recall some of the brightest representatives of this special category of people.

JOSEPH PULITZER

Fate often has an excellent sense of irony. How else can we explain that today we mostly associate the name "Pulitzer" with the award for quality and ethical journalism - but in fact the award is named after the creator of the "yellow" press in the USA, and one of the most unscrupulous journalists in history.

Born in 1847 to a Hungarian Jewish family in Mako, near today's Hungarian-Romanian border, Joseph Pulitzer was penniless after the death of his father, and decided to save himself from debt with a military career. Rejected by the Aus-

trian army and the French Foreign Legion, he was finally recruited to fight for the Union in the American Civil War, and in August 1864, just 17 years old, he left for America. He fought for about a year, then quit and went to try his luck in St. Louis. He still couldn't speak English - he served in a regiment with German emigrants, but there was also a large German-speaking colony in St. Louis. Pulitzer arrived in town with only one silk handkerchief in his pocket, which he sold for 75 cents. He worked as a waiter, then a railwayman and a newspaper writer. In 1878, he bought the almost bankrupt St. Louis Dispatch and merged it with the St. Louis Post, giving birth to the Post-Dispatch. The sensational style and attention to gossip and crime quickly swelled circulation from 4,000 to over 22,000. In 1883 he also bought the then losing New York World, whose circulation in the following years would jump from 15,000 to over 600,000 copies, making it the largest newspaper in the United States. The ensuing war with W. Randolph Hearst's The New York Journal led to an increasingly hysterical tone in both publications, and their coverage of the Cuban crisis probably contributed significantly to the outbreak of the Spanish-American War. Pulitzer began a political career and was elected to Congress, ►

POSOKA.COM

ТИ ВЕЧЕ ПЪТЕШЕСТВАШ

ТУРИСТИЧЕСКИ УСЛУГИ ОТ POSOKA.COM

- Самолетни билети
- Екскурзии и почивки в Европа и света
- Круизи
- Rent-a-car
- Фирмени пътувания
- Оферти по индивидуално запитване

Резервирай своето вълнуващо пътуване на
www.posoka.com или се свържи с нас на **0700 17 107**

► but quickly found that his position as a publisher brought him far more influence. With his posthumous endowment, Columbia University started the first journalism department and in 1917 established our well-known journalism awards.

SILVIO BERLUSCONI

The son of a Milanese bank clerk who began his career as a bass player in a cruise ship orchestra, Silvio Berlusconi worked his way to the top largely through his good connections and his media empire. Firmly stepping on these two pillars, he ruled Italy as the head of four governments and for a total of more than 9 years (in the country's modern history, only Benito Mussolini was in power longer). What's more, Berlusconi's political career and influence have survived countless scandals, including involving underage prostitutes, multiple cases of nepotism, and even an effective tax fraud conviction coupled with a ban on holding public office. Even today, the leader of Forza Italia is a major supporter of the coalition through which Giorgia Meloni governs.

Berlusconi's first successful steps were in the construction business in the 1960s. In the 1970s, he turned to the media and began to build his empire of local TV stations broadcasting the same program - effectively a national television, bypassing the legally guaranteed monopoly of the state-owned RAI. In the 1980s, his influence was already so strong that the leader of the Socialist Party, Bettino Craxi, became his best man at his wedding. Then the Tangentopoli scandal destroyed the Socialists and sent Craxi into exile. However, Berlusconi did not suffer from this demise - on the contrary, he took advantage of the created vacuum and established himself as a leading conservative politician.

ALFRED HUGENBERG

Unlike most of the other tycoons on this list who started in the media and went into politics, Alfred Hugenberg went the other way. The son of a Prussian politician, Alfred from a young age was a political activist, nationalist and supporter of German territorial expansion. At the beginning of the 20th century, he began working at Krupp Steel, one of the largest arms complexes in the world, and rose to the position of chairman of the supervisory board. In 1916 he acquired the Scherl newspaper group, then added to it the film company UFA and the Telegraphen Union - the German analogue of the Associated Press and Reuters. The Great Depression allowed him to buy out dozens of other regional newspapers for next to nothing, becoming a near monopoly on the German media market. With his newfound influence, Hugenberg headed the German National People's Party (DNVP) and was the chief strategist of the "politics of polarization" in the 1930s. Alfred believed that by pitting the right-wing, "nationalist" half of the population against the Social Democrats and Communists, he would finally be able to end the hated Weimar Republic and open the way for German expansion.

It was William Randolph Hearst who was the prototype of Charles Foster Kane, the main character in "Citizen Kane" by Orson Welles

sion. In the name of this goal, he repeatedly sabotaged more moderate governments such as that of Heinrich Brüning; in January 1933, he blocked Chancellor Kurt von Schleicher's attempts to form a government without the participation of the Nazi Party. Instead, he agreed to form a cabinet with Hitler, assuring himself that he would be able to "box Hitler up" and control him. The Polish ambassador in Berlin wrote to Warsaw that "the most dangerous member of the new government is not Hitler, but Hugenberg". However, Hugenberg's authoritarian approach quickly put him in complete isolation, and finally, pushed on by Hitler, he resigned in June 1933. Gradually, a significant part of his media empire was bought out by close-Nazi publishing houses; however, Hugenberg retained some of his editions. His son was killed on the Eastern Front. After the war, Hugenberg was tried as an accomplice to the Nazis, but was acquitted and his property restored. He died in 1951, forbidding his relatives to visit him - so that they would not see him "weak".

LORD BEAVERBROOK

Journalist at 12, school newspaper publisher at 13, daily newspaper correspondent at 14, political campaign organizer at 19, millionaire at 30: anyone else would probably be content with these achievements, but for William Maxwell (Max) Aitken they were just the beginning.

The son of a Presbyterian minister from Canada, this unusually open-eyed man quickly outgrew the borders of his native country, building empires in the steel, cement and newspaper sectors, and in 1910 moved to Britain. His active participation in political life and his tendency to do valuable services earned him a baronial title in 1917 (he chose to be called Baron Beaverbrook, after a small village near his birthplace), and in 1918 he was elected first minister in the newly established Ministry of Information (later inspiring Orwell's "1984").

It was as Minister of Information that he acquired the Daily Express, which under his management became the largest newspaper not only in the British Empire, but also in the world, with a daily circulation of over 3.7 million. Close friends who regu-

larly visited his estate included not only politicians such as Asquith, Law and Churchill, but also writers such as Rudyard Kipling (godfather of his son) and Herbert G. Wells. In World War II, Churchill appointed him minister of aircraft production, and many historians attribute the winning of the "Battle of Britain" to the extraordinary energy with which he moved the aircraft factories. In 1941 it was Beaverbrook who was sent to meet the Führer's deputy, Rudolf Hess, who had flown in for secret negotiations in Scotland, and again he was sent as Churchill's emissary to Stalin after the German invasion of the USSR on 22 June 1941.

WILLIAM RANDOLPH HEARST

While figures like Pulitzer and Lord Beaverbrook climbed the entire ladder of success in the media business by themselves, William Randolph Hearst was dropped directly onto its throne. His father, George Hearst, was a very wealthy mining magnate and later a senator. In 1887, barely 23 years old, young William Randolph wondered what to do, and eventually turned to the San Francisco Examiner, a modest newspaper that had ended up in his father's hands as repayment for a gambling debt. Hearst Jr. quickly showed enviable scope, provided the most modern printing machines and attracted such names as Mark Twain, Jack London and Ambrose Bierce as authors. In 1895, with financial help from his mother, he added to his media empire the New York Morning Journal, which soon entered into fierce competition with Joseph Pulitzer's New York World. Hearst soon made a name for himself as a generous publisher, a calm and kind man, which helped him attract the most talented authors - people like Stephen Crane for example. On the other hand, the low price of his newspapers, the giant headlines and the sensationalism constantly increased the circulations. Hearst himself proudly claimed that it was the Journal's campaign about Spanish atrocities in Cuba that sparked the Spanish-American War of 1897. Despite his roots, Hearst often supported the left wing of the Democratic Party, and he himself ran for president in 1904 (losing the battle for the party nomination against Judge Alton Parker, who in turn lost the election disastrously to Republican Theodore Roosevelt). Meanwhile, Hearst's media empire continued to grow - he controlled over 30 leading dailies across the country, as well as dozens of magazines. He built a huge castle near San Simeon, California, where Charlie Chaplin, Winston Churchill and, later, a young John F. Kennedy were frequent guests. During the Depression, however, the financially reckless publisher fell into debt and was forced to sell off much of its property and some of its media. He broke with his leftist leanings after falling out with Franklin D. Roosevelt and began to support the right - including Hitler's National Socialist Party. He died in Beverly Hills in 1951. It was W. Randolph Hearst who was the prototype of Charles Foster Kane, the main character in "Citizen Kane" by Orson Welles. ■

РАЗ, ДВА, КРИТ!

Изживей своята незабравима гръцка почивка в три лесни стъпки:

- Резервираш полет с България Еър
- Качваш се на самолета
- Плажуваш на остров Крит

Пътувай в сряда и събота с удобен директен полет до Хераклион през целия летен сезон.

Раз, два, Крит – и си там!

ПРИЯТЕН
ПОЛЕТ

ПРИЯТНИ
ЕМОЦИИ

Резервирай сега на www.air.bg или в мобилното ни приложение.

Забравете света и открийте своя...

Откъснете се от ежедневието с лятно бягство
в къмпинг Градина. Подарете си незабравима почивка
в бунгало на морския бряг.

За повече информация и резервации:

+359 888 77 33 44

office@campinggradina.com

reservations@campinggradina.com

www.campinggradina.com

52 | **КВАНТОВА РЕВОЛЮЦИЯ**
QUANTUM REVOLUTION

62 | **НАЙ-ГОЛЕМИТЕ САЙТОВЕ**
THE BIGGEST SITES

70 | **СИМПАТИЧЕН ПО НАСЛЕДСТВО**
HEREDITARY CHARMING

НАЙ-ДРЕВНОТО ПОГРЕБЕНИЕ НЕ Е НА HOMO SAPIENS

THE OLDEST BURIAL IS NOT OF HOMO SAPIENS

Палеонтолози в Южна Африка откриха най-древното до момента погребение на планетата. Останките, погребани на 30 метра под земята в система от пещери, датират отпреди около 200,000 години, увери лидерът на екипа Лий Бъргър. Това е със 100 хилядолетия по-рано от най-старото известно човешко погребение. Находката е в т. нар. Люлка на човечеството - район на около 50 км от Йоханесбург, където са открити най-многобройните следи от човекоподобни праотци. Откритите от Бъргър останки принадлежат на няколко екземпляра от вида Homo naledi - далечен прародител на хората, който все още се е катерел по дърветата. Досега науката не смяташе, че той е бил способен на толкова сложно поведение като използването на погребални ритуали. Homo naledi е бил с височина около метър и половина и с мозък с размерите на портокал. В пещерите около находката обаче са открити и други признаци за сложно поведение, като изгълбани в скалната стена геометрични форми.

Palaeontologists in South Africa have discovered the oldest burial on the planet to date. The remains, buried 30 meters underground in a cave system, date back to around 200,000 years ago, team leader Lee Berger said. This is 100 millennia earlier than the oldest known human burial. The find is in the so-called Cradle of Humanity - an area about 50 km from Johannesburg, where the most numerous traces of hominin ancestors have been found.

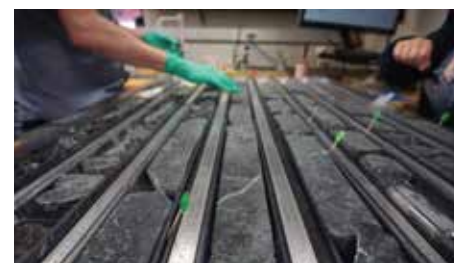
The remains discovered by Berger belong to several specimens of the species Homo naledi - a distant ancestor of humans that still climbed trees. Until now, science did not think that he was capable of such complex behaviour as the use of funerary rituals. Homo naledi was about five feet tall and had a brain the size of an orange. However, other signs of complex behaviour were found in the caves surrounding the find, such as geometric shapes carved into the rock wall. ■

ПЪТЕШЕСТВИЕ ДО ЦЕНТЪРА НА ЗЕМЯТА

JOURNEY TO THE CENTER OF THE EARTH

Учени от Международната програма за изследване на океаните (IODP) съобщиха, че са успели да извлекат най-големия образец от земната мантия - скална проба с дължина над километър. Мантията е междинният слой между земното ядро и кората на планетата, който заема над две трети от обема на планетата. Поради дебелината на земната кора, вземането на проби от мантията е изключително трудно. Но учените от IODP са се възползвали от факта, че на някои места по океанското дъно слоеве от мантията са издигнати нагоре от тектоничните движения. Те са направили сондажа си в т. нар. Масив Атлантис, в Атлантическия океан, и са пробили общо 1267 метра скали. Надеждите са пробите да хвърлят повече светлина върху случващото се в сърцевината на планетата, което до момента си остава загадка.

Scientists from the International Ocean Discovery Program (IODP) have announced that they have managed to retrieve the largest specimen from the Earth's mantle - a rock sample over a kilometre long. The mantle is the intermediate layer between the Earth's core and the planet's crust, occupying more than two-thirds of the planet's volume. Because of the thickness of the Earth's crust, sampling the mantle is extremely difficult. But IODP scientists have taken advantage of the fact that in some places on the ocean floor layers of the mantle have been lifted up by tectonic movements. They drilled in the so-called Atlantis Massif, in the Atlantic Ocean, and drilled a total of 1,267 meters of rock. The hopes are that the samples will shed more light on what is happening in the planet's core, which has so far remained a mystery. ■

ОТДАЙ СЕ НА ЛЯТНО СПОКОЙСТВИЕ

Застраховка „Защитен дом“
с -45% отстъпка.

Армеец

Винаги с вас!

Застраховка „Защитен дом“ от ЗАД „Армеец“ осигурява пълно застрахователно покритие на движимо и недвижимо имущество срещу:

- Пожар, мълния, експлозия
- Природни бедствия
- Земятресение
- Аварии от ВиК
- Късо съединение и токов удар
- Кражба и грабеж, злоумишлени действия на трети лица (вандализъм)
- Други рискове, в зависимост от конкретните нужди на застрахования.

Застраховка „Защитен дом“ е на промоционална лятна цена с 45 % допълнителна отстъпка от 1 юни до 30 септември 2023 г. За повече информация посетете интернет страницата на дружеството www.armеец.bg или се обадете на националния ни номер 0700 1 39 39.

КВАНТОВА РЕВОЛЮЦИЯ

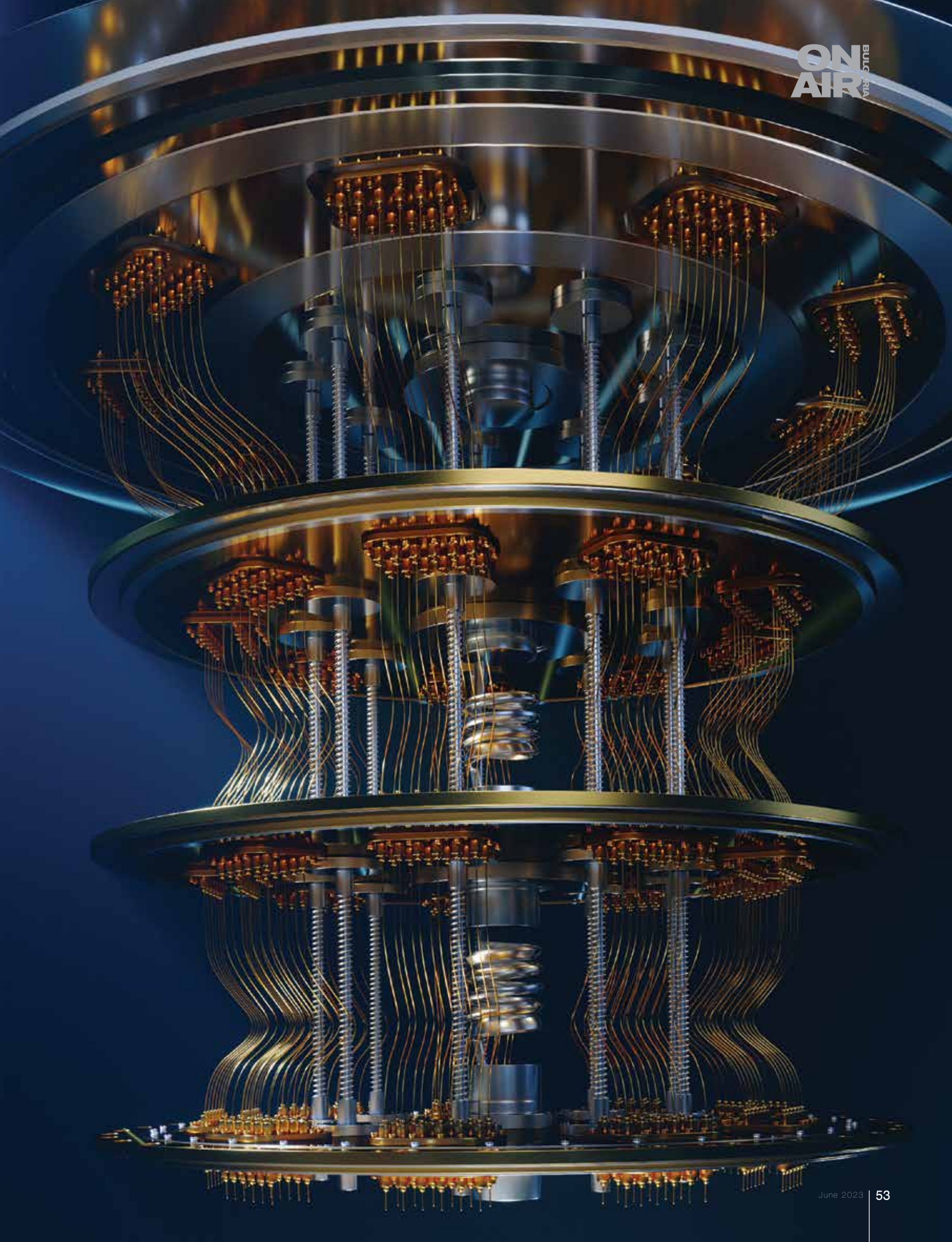
През 2023 квантовите компютри вече превъзхождат конвенционалните като способности. Според някои учени това ще обърне света ни с главата надолу

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотогарафия ISTOCK

Датата още не е определена с точност, но със сигурност ще се случи преди края на тази година. IBM ще представи изобретението, което ще обърне света ни с главата надолу и ще реши всичките ни проблеми: от чистата енергия до ефективните лекарства срещу рака, от тайните на Вселената до създаването на безвредни изкуствени торове. Или поне така твърдят някои от водещите световни физици.

ВЪПРОСНОТО ИЗОБРЕТЕНИЕ всъщност няма да е радикална новост, а само усъвършенствана версия на нещо вече съществуващо: квантовия компютър. Заг тази удивително сложна машина се крие всъщност прост и разбираем принцип. Конвенционалните ни компютри работят с единици информация, наречени "битове". Един бит има само една определена стойност измежду две възможни: 0 и 1. Но при квантовите компютри единицата за

информация се нарича кюбит и може да има повече от две стойности: не само 0 или 1, но и множество междинни състояния. Това се постига благодарение на т. нар. квантова суперпозиция - основен принцип в квантовата механика, според който елементарните частици съществуват едновременно в няколко теоретично възможни състояния. В резултат един кюбит може да носи несравнимо повече информация от обикновения бит; компютър, който работи с кюбитове, ще е поразително по-бърз от стандартния. Изчисление, което би отнело милиони години дори най-мощните съвременни класически компютри, може да се извърши за минути от квантов компютър с 500 кюбита. А Condor, който IBM обеща да представи преди края на 2023 година, ще има 1121 кюбита. Той окончателно ще потвърди настъпването на т. нар. "квантово превъзходство" - моментът, в който квантовите компютри вече превъзхождат конвенционалните. ►

► ТЕМПОТО, С КОЕТО СЕ РАЗВИ ТОЗИ НЕО-

БИКНОВЕН КЛОН на физиката, е удивително: минали са едва четири десетилетия, откакто Юрий Манин и Ричард Файнман, независимо един от друг, предложиха концепцията за хардуер, базиран върху квантовите феномени. А тази година четирима техни последователи, доразвили идеите им - Чарлс Бенет, Джайлс Брасард, Дейвид Дойч и Питър Шор - си поделиха 3-те милиона долара на наградата Breakthrough. През 2019 година Google представи своя 53-кюбитов квантов компютър Sycamore, който за 200 секунди успя да реши проблем, изискващ над 10,000 години работа от обикновените компютри. През 2022 IBM създаде 433-кюбитов компютър. Condor, който се очаква тази есен, ще е 1121-кюбитов. По света има вече над 50 работещи квантови компютъра. Китай наскоро дори направи няколко от тях достъпни за широката публика чрез облачен интерфейс - става дума за 66-кюбитовия Zuchongzhi 2, собственост на Научно-техническия университет в Пекин, и 136-кюбитовия Qiafu, разработен от пекинската Академия за квантови информационни науки (BAQIS). "Китай пропусна златната ера в развитието на традиционните компютри, но квантовите ни дават нови възможности", обяви по този повод Фан Хън от Китайската академия на науките, цитиран от South China Morning Post.

Разбираемо е защо мисълта за толкова граматично по-бързи изчисления вълнува математиците и физиците. Но как тя би преобърнала живота на всички ни, както предвиждат те? Много просто, обяснява прочутият теоретичен физик, футуролог и писател Мичио Каку: подобна изчислителна мощ ще промени изцяло начина, по който създаваме материали. Днешната ни химия не е много по-различна от онази на Лавоазие или Фарадей. Независимо за какво става дума - за разработване на батерии, на нови лекарства, на изкуствени торове - ние все така действваме по метода на пробата и грешката, обяснява Каку в последната си книга Quantum Supremacy ("Квантово превъзходство").

НО С КВАНТОВИТЕ КОМПЮТРИ ТОВА ЩЕ СЕ ПРОМЕНИ. Колосалната им скорост означава, че можем предварително да пресметнем поведението на атомите; да открием тайни като спиране на стареенето или овладяване на фотосинтезата. Няма да се налагат клинични изпитания за нови лекарства или ваксини, защото ще бъде изчислено до последния параметър как ще действат те. Квантовото изчисление ще позволи собствените ни тоалетни да ни правят ежедневни пълни физически прегледи, и да предупреждават за появата на ра-

Квантовото изчисление ще позволи собствените ни тоалетни да ни правят ежедневни пълни физически прегледи, и да предупреждават за появата на ракови клетки години, преди те да образуват тумори

кови клетки години, преди те да образуват тумори. С негова помощ може би най-после ще разгадаем и какво представлява загадъчната тъмна материя, която формира повечето от масата на Вселената и която подгласява физиците. Дори привидно гребните ефекти върху съществуващи производства могат да имат колосални последици. Добър пример е производството на изкуствени торове, което вече 113 години разчита на т. нар. Процес на Хабер-Босх, превръщащ атмосферния азот в амоняк. Процесът работи безотказно, разбира се, но поглъща над 2 процента от цялата световна енергия. Квантовите компютри биха ни дали начин да извличаме азота без високо налягане и температури. "Всичко - икономика, медицина, военно дело - всичко в живота ни ще се обърне с главата надолу", казва Каку в интервю за The Spectator. Всичко това звучи твърде хубаво, за да е истина. И наистина не е - поне засега. Квантовите компютри напредват със забавна скорост, но със същата скорост се увеличават и трудностите, пред които

създателите им са изправени. Бъдещият Condor на IBM с неговите 1121 кюбита ще има изумителни възможности на фона на конвенционалните компютри - но за да постигнем описваните от Каку чудеса, ни трябва компютри с милиони кюбити. А увеличаването на мащаба тук е несравнимо по-трудно, отколкото при познатите ни силициеви чипове.

ПРЕДИ ВСИЧКО, КВАНТОВИТЕ КОМПЮТРИ СА ИЗКЛЮЧИТЕЛНО ЧУВСТВИТЕЛНИ

към външни въздействия. Стъпки в коридора пред залата; повет в вятъра; автомобилен двигател на съседната улица - това са все неща, които могат да разстроят деликатната прецизност на тези изчислителни машини. За да запазят квантовото си поведение, кюбит чиповете се охлаждат до температури съвсем малко над абсолютната нула. Или пък се поставят във вакуум. Възможни са най-различни решения на проблема, но всички те струват скъпо. Преди няколко години Сабине Хосенфелдер от Франкфуртския институт

за напреднаващи изследвания пресметна, че един кюбит струва към 10,000 долара само за осигуряване на оптималните условия за функционирането му. А с увеличаването на броя на кюбитите чувствителността им на външни влияния също расте. При тези обстоятелства създаването на един-единствен квантов компютър с практически приложение би струвало над 10 милиарда долара. При това без никакви гаранции, че от него наистина ще има практическа полза. Съществуващите в момента квантови компютри се занимават изцяло с доста абстрактни математически проблеми.

Тепърва ще трябва да се създават и най-различни периферни устройства, които да са в състояние да работят с невиджаната мощ на квантовите технологии. Един квантов компютър с 10 милиона кюбита би произвеждал над 10 терабайта информация в секунда. А някои физици се съмняват дали създаването на такъв компютър е възможно дори на теория. "Броят на променливите параметри, описващи състоя-

нието на един такъв използваем квантов компютър във всеки даден момент е може би някъде около 10 на степен 300", казва руският физик Михаил Дяконов от Университета на Монпелие. "Можем ли изобщо някога да се научим да контролираме такъв колосален брой параметри? Отговорът ми е прост: не, никога".

Най-вероятно обаче истината е някъде по средата между оптимизма на Каку и песимизма на Дяконов. Сабине Хосенфелдер сравнява днешния възторжен тон на публикациите по темата със статията, с която New York Times провъзгласява през 1946 появата на ENIAC, един от първите компютри. В крайна сметка наследниците на ENIAC вече започват да оправдават възлаганите някога очаквания - но едва днес, седем десетилетия по-късно. Вярно е, че напредъкът в информационните технологии се ускорява геометрично, а не линейно. Но въпреки това работещите квантови компютри изглеждат поне на десетилетия в бъдещето. Кое то може би е и за добро. Защото, както предупрежда-

ват много математици, подобна изчислителна мощ ще сложи точка на всякаква анонимност, на всякаква защита на дигитални данни.

ДНЕСНИТЕ НИ СИСТЕМИ ЗА КРИПТИРАНЕ на данни разчитат на т. нар. асиметричност при умножението. Много по-лесно е да умножиш две големи числа (фазата на криптиране), отколкото от полученото още по-голямо число да извлечеш двете оригинални числа (фазата на разкриптиране). За да разкриптират число, по-голямо от 2048 бита, най-мощните съвременни компютри се нуждаят от 300 трилиона години - десетки хиляди пъти повече от цялата възраст на Вселената. На теория, квантовите компютри могат да се справят за минути. Но за целта те трябва да разполагат с десетки милиони кюбити, вместо със стотици. А това изглежда на поне 20 - ако не и 50 - години в бъдещето. Може би дотогава ще еволюираме като цивилизация и вече няма да имаме чак толкова много тайни за пазене? ■

QUANTUM REVOLUTION

In 2023, quantum computers already surpass conventional computers in capabilities. According to some scientists, this will turn our world upside down

By KONSTANTIN TOMOV / Photography ISTOCK

The date has not been fixed yet, but it will certainly happen before the end of this year. IBM will present the invention that will turn our world upside down and solve all our problems: from clean energy to effective drugs against cancer, from the secrets of the universe to the creation of harmless artificial fertilizers. Or so some of the world's leading physicists claim.

THE INVENTION IN QUESTION is not a radical novelty but just an improved version of something that already exists: the quantum computer.

Behind this amazingly complex machine is a simple and understandable principle. Our conventional computers work with units of information called "bits". A bit has only one particular value among two possible ones: 0 and 1. But in quantum computers, the unit of information is called a qubit, and it can have more than two values: not only 0 or 1 but also many intermediate states. This is achieved thanks to the so-called quantum superposition - a basic principle in quantum mechanics, according to which elementary particles exist simultaneously in several theoretically possible states. As a result, a qubit can carry incomparably more information than an ordinary bit; a computer that runs on qubits will be astonishingly faster than a standard one. A calculation that would take even the most powerful modern classical computers millions of years can be performed in minutes by a 500-qubit quantum computer. And Condor, which IBM promised to present before the end of 2023, will have 1121 qubits. It will finally confirm the arrival of the so-called "quantum supremacy" - the

moment when quantum computers already outperform conventional ones.

THE PACE AT WHICH THIS EXTRAORDINARY BRANCH of physics has developed is astonishing: only four decades have passed since Yuri Manin and Richard Feynman independently proposed the concept of hardware based on quantum phenomena. And this year, four of their followers who further developed their ideas - Charles Bennett, Giles Brassard,

Quantum computing will allow our own toilets to give us daily full physicals, and warn of cancer cells years before they form tumours. With its help, maybe we will finally figure out what the mysterious dark matter is

David Deutsch and Peter Shore - shared the \$3 million Breakthrough Prize. In 2019, Google unveiled its 53-qubit Sycamore quantum computer, which in 200 seconds was able to solve a problem that required more than 10,000 years of work for ordinary computers. In 2022, IBM created a 433-qubit computer. Condor, expected this fall, will be 1,121-qubit. There are already more than 50 working quantum computers around the world. China has recently even made a few of them available to the general public via a cloud interface, namely the 66-qubit Zuchongzhi 2 owned by the Beijing University of Science and Technology and the 136-qubit Quafu developed by the Beijing Academy of Quantum Information Sciences (BAQIS). "China missed the golden era in the development of traditional computers, but quantum computers give us new opportunities," Fan Hung of the Chinese Academy of Sciences announced on this occasion, as quoted by the South China Morning Post.

IT'S UNDERSTANDABLE WHY THE THOUGHT of such dramatically faster calculations excites mathematicians and physicists. But how would it turn all of our lives around, as they predict? Quite simply, explains renowned theoretical physicist, futurist and writer Michio Kaku: this kind of computing power will completely change the way we create stuff. Our chemistry today is not much different from that of Lavoisier or Faraday. No matter what we're talking about - developing batteries, new drugs, artificial fertilizers - we still operate by trial and error, explains Kaku in his latest book 'Quantum Supremacy'.

But with quantum computers, that will change. Their colossal speed means that we can calculate the behaviour of atoms in advance; to discover secrets like stopping ageing or mastering photosynthesis. There will be no need for clinical trials for new drugs or vaccines because their effects will be calculated down to the last parameter in advance. Quantum computing will allow our own toilets to give us daily full physicals, and warn of cancer cells years before they form tumours. With its help, maybe we will finally figure out what is the mysterious dark matter which forms most of the mass of the universe and drives physicists crazy. Even seemingly small effects on existing industries can have colossal consequences. A good example is the production of artificial fertilizers, which for 113 years has relied on the so-called Haber-Bosch process, converting atmospheric nitrogen into ammonia. The process works flawlessly, of course, but it consumes over 2 per cent of all the world's energy. Quantum computers would give us a way to extract nitrogen without high pressures and temperatures. "Everything - economics, medicine, military affairs - everything in our lives will be turned upside down," said Kaku in ►

ПРЕВОДИТЕ ДОЛИТАТ ЗА МИНУТИ.

Има и по-сигурен начин
да изпратите или
получите пари
от чужбина.

EasyPay е сред предпочитаните
оператори за парични преводи с
над 220 000 партньорски офиса
по света. Повече на easypay.bg

► an interview with The Spectator.

THIS ALL SOUNDS TOO GOOD TO BE TRUE.

And it really isn't - at least for now. Quantum computers are advancing at an enviable speed, but at the same speed, the difficulties facing their creators are also increasing. IBM's future Condor, with its 1,121 qubits, will have amazing capabilities against conventional computers—but to achieve the wonders Kaku describes, we need computers with millions of qubits. And scaling up here is incomparably more difficult than with the silicon chips we know.

First of all, quantum computers are extremely sensitive to external influences. Footsteps in the corridor in front of the hall; sway in the wind; a car engine on the next street - these are all things that can upset the delicate precision of these calculating machines. To preserve their quantum behaviour, qubit chips are cooled to temperatures just slightly above absolute zero. Or they are placed in a vacuum. A variety of solutions to the problem are possible, but all of them are expensive. A few years ago, Sabine Hossenfelder of the Frankfurt Institute for Advanced Studies (FIAS) calculated that a single qubit costs about \$10,000 just to provide the optimal conditions for its operation. And as the number of qubits increases, their sensitivity to external

influences also grows. Under these circumstances, building a single quantum computer with a practical application would cost over \$10 billion. At the same time, there is no guarantee that it will really be of practical use. All the existing quantum computers deal entirely with fairly abstract mathematical problems.

It will still be necessary to create a variety of peripheral devices that are able to work with the unprecedented power of quantum technologies. A quantum computer with 10 million qubits would produce over 10 terabytes of information per second. And some physicists doubt whether the creation of such a computer is even theoretically possible. "The number of continuous parameters describing the state of such a useful quantum computer at any given moment must be... about 10 to the power of 300," says Russian physicist Mikhail Dyakonov of the University of Montpellier. "Could we ever learn to control the more than 10 to the power of 300 continuously variable parameters defining the quantum state of such a system? My answer is simple. No, never."

MOST LIKELY, HOWEVER, THE TRUTH IS SOMEWHERE in between Kaku's optimism and Dyakonov's pessimism. Sabine Hossenfelder compares today's enthusiastic tone of

publications on the subject to the New York Times article in 1946 heralding the appearance of ENIAC, one of the first computers. After all, ENIAC's successors are already beginning to live up to the expectations once placed - but only today, seven decades later. It is true that advances in information technology are accelerating geometrically, not linearly. But even so, working quantum computers seem at least decades in the future. Which is probably a good thing. Because, as many mathematicians warn, such computing power will put an end to all anonymity, and all protection of digital data.

Our data encryption systems today rely on so-called multiplication asymmetry. It is much easier to multiply two large numbers (the encryption phase) than to subtract the two original numbers from the resulting even larger number (the decryption phase). To decrypt a number larger than 2048 bits, the most powerful modern computers need about 300 trillion years - tens of thousands of times the entire age of the universe. In theory, quantum computers can do it in minutes. But to do so, they must have tens of millions of qubits instead of hundreds. And that seems at least 20 - if not 50 - years in the future. Maybe by then we'll have evolved as a civilization and won't have so many secrets to keep anymore? ■

TECH OF TOMORROW

събитие на investor.bg

23.06. | 14:00 | INTER EXPO CENTER

INVESTOR
MEDIA **PRO**

ТЕХНОЛОГИЧНИ ИНОВАЦИИ
НОВИТЕ ТЕНДЕНЦИИ ВЪВ ФИН-ТЕХА
ИЗКУСТВЕНИЯТ ИНТЕЛЕКТ - ВЪЗМОЖНОСТИ И ЗАПЛАХИ

ЗАЩО APPLE РАЗМИСЛИ ЗА "УМНИТЕ" ОЧИЛА?

WHY APPLE CHANGED ITS MIND ABOUT SMART GLASSES

През 2015, когато Google все още отчаяно се опитваше да наложи на пазара своите Google Glass, шефът на Apple Тим Куук открито им се присмиваше и твърдеше, че идеята за "умни" очила е недомислена и "обречена да се провали". Осем години по-късно обаче същият този Куук представи... "умни" очила, дело на Apple. Наречени Vision Pro, те струват впечатляващите 3499 долара и ще се появят на пазара догодина.

Повечето от възраженията, които Куук изказа срещу тази технология преди години, все още са валидни. Тогава той я нарече "твърде напратчива" и в пълен контраст с философията на Apple, която е самата технология да остава на заден план, а на преден да са услугите, доставяни от нея.

Защо тогава Apple изведнъж си промени мнението? Според Bloomberg има две обяснения. Едното е в нарасналия интерес към добавената и виртуалната реалност напоследък - Facebook дори обяви цялостен курс към такава трансформация с преименуването си в Meta. Втората, и вероятно по-сериозна причина е, че Apple просто се чуи какво да прави с парите си. Всяка година компанията разполага с по около 100 милиарда долара свободен капитал. Инвестициите в експанзия и покупка на други компании са сложни - компанията е вече толкова голяма, че всякакви ходове в такава посока се гледат под лупа от анти-тръстовите регулатори. Решението явно е в разработването на нови продукти - дори и такива, които едва ли ще станат масови като iPad и iPhone.

In 2015, when Google was still desperately trying to market its Google Glass, Apple boss Tim Cook found himself scoffing at them, saying the idea of "smart" glasses was ill-conceived and "doomed to flop." Eight years later, however, Cook himself presented... "smart" glasses, the work of Apple. Called the Vision Pro, they cost an impressive \$3,499 and will hit the market next year.

Most of the objections Cook raised against this technology years ago still apply. Back then, he called it "too intrusive", and in stark contrast to Apple's philosophy, which is to keep the technology in the background so that the services it delivers come forward.

So why did Apple suddenly change its mind? According to Bloomberg, there are two explanations. One is the increased interest in augmented and virtual reality recently - Facebook even announced a comprehensive course towards such a transformation with its Meta rebranding. The second, and possibly more serious, reason is that Apple is simply wondering what to do with its money. Each year, the company has about \$100 billion in free cash flow. Investing in expansion and buying other companies is complicated — the company is already so big that any moves in that direction are scrutinized by antitrust regulators. The solution is clearly in the implementation of new products - even those that are unlikely to become as mainstream as the iPad and iPhone. ■

ИЗНЕНАДВАЩА ФУНКЦИЯ В НОВИЯ PIXEL

A SURPRISING FEATURE IN THE NEW PIXEL

Pixel 8, следващият смартфон на Google, ще има една неочаквана нова функция, твърдят експерти на базата на изтекли снимки и клипчета на бъдещия флагман на компанията. На тях ясно се вижда, че до камерата и светкавицата има още един странно изглеждащ сензор. Първоначалните предположения бяха, че това ще е лазерен уред за подобряване на автоматичния фокус на камерата. Но истината, ако се вярва на няколко експерти с добри контакти в компанията, е още по-странна: новият Pixel ще може... да ви мери температурата. Още по време на Covid пандемията някои китайски производители предложиха да монтират температурен сензор на апаратите си. Сега Google видимо ще я приложи на практика. За да премеерите температурата си, само ще трябва да доближите телефона до челото и да натиснете екрана.

The Pixel 8, Google's next smartphone, will have an unexpected feature, claim few experts based on leaked photos and videos of the company's future flagship model. The pictures clearly show that there is another strange-looking sensor next to the camera and flash. Initial speculation was that it would be a laser device to improve the camera's autofocus. But the truth, if a few well-connected experts are to be believed, is even stranger: the new Pixel will be able to... take your temperature. During the Covid pandemic, some Chinese manufacturers offered to install a temperature sensor on their devices. Now Google will apparently put it into practice. To measure your temperature, you just have to bring the phone to your forehead and press the screen. ■

GREEN COTTAGE

КОМПЛЕКС ОТ
КЪЩИ
БЛИЗО ДО
МОРЕТО

к.к. Св. св. Константин и Елена | +359 (0) 885 966 929
www.greencottage.bg

КОИ СА НАЙ-ГОЛЕМИТЕ САЙТОВЕ В СВЕТА

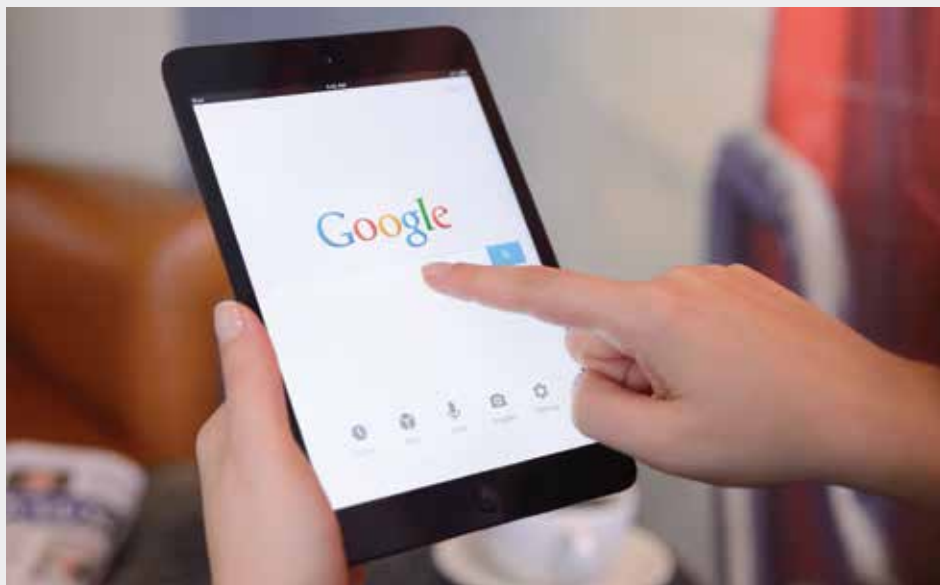
WHAT ARE THE BIGGEST SITES IN THE WORLD

GOOGLE СИ ОСТАВА НАЙ-ГОЛЕМИ-
ЯТ сайт в света от гледна точка на
трафика, показват данни на SimilarWeb
за април тази година. Търсачката има
огромен аванс пред сайта за споделяне на
видео Youtube и пред социалната мрежа
Facebook. Това са и единствените адреси
в интернет с над 10 милиарда посещения
месечно.

Прави впечатление, че в Топ 25 няма
нико една чиста медия - поредно доказа-
телство до каква степен сме оставили
контрола върху информацията, която
достига до нас, на социалните мрежи. За
сметка на това присъстват три сайта
за порнографско съдържание. Любопитен
е и възродът на OpenAI, изкуствения ин-
телект за създаване на текстово съдър-
жание, който само няколко месеца след
дебюта си вече е в световния Топ 20.
Според анализаторите е възможно още в
блиските месеци OpenAI да изпревари по
трафик TikTok и Amazon.

25-те водещи сайта могат да се пох-
валят с общо 192 милиарда посещения
месечно. По-голямата част от тях са
базираны в САЩ, но има също японски,
китайски и руски.

GOOGLE REMAINS THE LARGEST site in
the world in terms of traffic, according to data
from SimilarWeb for April this year. The search
engine has a huge lead over video-sharing site
YouTube and social network Facebook. These
are also the only addresses on the Internet
with more than 10 billion visits per month.
It is noteworthy that there is not a single clean
media in the Top 25 - another proof of the
extent to which we have left control of the
information that reaches us to social networks.
On the other hand, there are three sites for
pornographic content. Also curious is the
resurgence of OpenAI, the artificial intelligence
for creating textual content, which just a few
months after its debut is already in the world
Top 20. According to analysts, it is possible
that in the coming months OpenAI will overtake
TikTok and Amazon in terms of traffic.
The top 25 sites boast a combined 192 billion
monthly visits. The majority of them are based
in the US, but there are also Japanese, Chi-
nese and Russian ones. ■

25-ТЕ НАЙ-ГОЛЕМИ САЙТА В СВЕТА 25 TOP WEBSITES IN THE WORLD

САЙТ / SITE	МИЛИАРДИ МЕСЕЧНИ ПОСЕЩЕНИЯ / BN MONTHLY VISITS	ТИП / TYPE
1 google.com	83.9	търсачка / Search Engine
2 youtube.com	32.7	видео стрийминг / Streaming & Online TV
3 facebook.com	16.8	социална медия / Social Media
4 twitter.com	6.4	социална медия / Social Media
5 instagram.com	6.3	социална медия / Social Media
6 baidu.com	4.7	търсачка / Search Engines
7 wikipedia.org	4.5	енциклопедия / Encyclopedias
8 yandex.ru	3.3	търсачка / Search Engines
9 yahoo.com	3.2	новини и медии / News & Media
10 xvideos.com	2.9	за възрастни / Adult
11 whatsapp.com	2.8	социална медия / Social Media
12 pornhub.com	2.6	за възрастни / Adult
13 xnxx.com	2.3	за възрастни / Adult
14 amazon.com	2.2	търговия / Marketplace
15 tiktok.com	2.0	социална медия / Social Media
16 live.com	2.0	електронна поща / Email
17 openai.com	1.8	технологии / Technology
18 reddit.com	1.7	Социална медия / Social Media
19 docomo.ne.jp	1.6	телеком / Telecommunications
20 linkedin.com	1.6	социална медия / Social Media
21 netflix.com	1.4	стрийминг и ТВ / Streaming & Online TV
22 office.com	1.4	софтуер / Software
23 yahoo.co.jp	1.3	новини и медии / News & Media
24 dzen.ru	1.3	общество / Community and Society
25 bing.com	1.3	търсачка / Search Engines

бяхме деца.

*Бяхме, но времето лети.
Планирай бъдещето с пенсионноосигурителна
компания „Съгласие“*

Професионален фонд
Универсален фонд
Добровolen фонд

 СЪГЛАСИЕ
ПЕНСИОННООСИГУРИТЕЛНА КОМПАНИЯ

С ПОГЛЕД КЪМ ТВОЕТО БЪДЕЩЕ!

ВИЛА Д'ЕСТЕ 2023

VILLA D'ESTE 2023

Автомобил на изчезнала преди 86 години американска компания бе избран за най-елегантната класика от журито на Concorso D'Eleganza 2023 във Вила д'Есте. Легендарното събитие за класически автомобили се проведе в края на май и за пръв път от 2019 насам допусна и външна публика в неделния ден.

Носител на голямата награда - Trofeo BMW Group, по името на главния спонсор - стана уникален по рода си Duesenberg SJ Speedster от 1935. В онази епоха това е най-люксовата американска кола, карана от кинозвезди като Чарли Чаплин, Гари Купър, Кларк Гейбъл и Грета Гарбо. А освен това е и един от най-бързите автомобили в света, с 320 конски сили мощност и максимална скорост от 225 км/ч по време, когато масовите модели рядко развиват повече от 110 км/ч.

A car from an American company that disappeared 86 years ago was chosen as the most elegant classic by the jury of the Concorso D'Eleganza 2023 in Villa d'Este. The legendary classic car event took place at the end of May and for the first time since 2019, it also allowed an outside audience on Sunday. Winner of the grand prize - Trofeo BMW Group, named after the main sponsor - became a one-of-a-kind Duesenberg SJ Speedster from 1935. In that era, it was the most luxurious American car, driven by movie stars such as Charlie Chaplin, Gary Cooper, Clark Gable and Greta Garbo. And it was also one of the fastest cars in the world, with 320 horsepower and a top speed of 225 kph at a time when mainstream models rarely went more than 110 kph.

BMW 507

Cadillac Series 62 Ghia, 1953

Носителят на голямата награда - Duesenberg SJ Speedster от 1935
The winner - Duesenberg SJ Speedster, 1935

Специалната изненада от BMW бе това концептуално Touring Coupe. Заради огромния интерес компанията обяви, че ще произведе този автомобил в лимитирана серия от 50 бройки.
The special surprise from BMW was this Touring Coupe concept. Due to the huge interest, the company announced that it will produce this car in a limited series of 50 units

Apollo 3500 Gran Turismo Spyder, 1963

Mercedes-Benz 300 SL Coupe, 1952

Porsche 356 Pre-A, 1954

Lamborghini Miura P400SV, 1971

Delahaye 145 Coupe Chapron, 1938

Новият електрически Rolls-Royce Spectre
The new electric Rolls-Royce Spectre

Журиро в действие
The jury in action

Ferrari 250 GTO, 1962

Peugeot 302 Darlmat Sport, 1937

Lancia Astura 4 Pininfarina, 1937

Citroën SM Espace Heuliez, 1971

СИМПАТИЧЕН ПО НАСЛЕДСТВО

Потомъкът на легендарния Volkswagen Bulli е напълно различен като задвижване и цена - но предизвиква същите усмивки

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография VOLKSWAGEN

Задоволяването на изначално високи очаквания е сред най-тежките задачи не само в политиката, но и в света на автомобилите. А едновременно има друг модел, който да е бил изправен пред по-висока летва от Volkswagen ID.Buzz.

КАТО ЦЯЛО ОКОЛО ЕЛЕКТРОМОБИЛИТЕ НА VW

не липсва интрига: най-големият европейски производител твърдо обяви, че скоро ще скъса с двигателя с вътрешно горене, така че от тези модели зависи цялото му бъдеще. Освен това тази конкретна кола е дългоочакваното завръщане на един от най-емблематичните и най-обичаните автомобили изобщо в историята - Volkswagen Type 2.

Първото поколение на Type 2, което се появи през 1950, имаше жалките 24 коня мощност и двигател с въздушно охлаждане, който изискваше чести спирания. Но също така бе неустойчиво симпатичен, доста практичен и позволяваше да пътувате в компанията на много приятели. През 60-те тази кола, наричана галено Bulli, стана емблема на разкрепостяването и, между нас казано, на сексуалната революция.

ID. BUZZ, ДАЛЕЧНИЯТ Ъ НАСЛЕДНИК,

иска да възроди легендата, но не като имитира миналото, а като го пригоди за бъдещето. В дизайна е търсено намигване към формите на оригинала, но само толкова. Никога не бихте сбъркали двете коли, дори да са само силуети на фона на залеза. Buzz е с половин метър по-дълъг от добрия стар Bulli, с почти 30 сантиметра по-широк и - дръжте се да не паднете - с цели 1443 килограма по-тежък. В което въпреки няма нищо чудно, защото той е изцяло електрически.

И платформата, и задвижването тук са ни добре познати от по-малките ID.3 и ID.4. Buzz има литиево-йонна батерия с ►

► използваем капацитет 77 kWh и електромотор, който задвижва задната ос и развива 204 конски сили. През юни ще се появи по-мощна и по-дълга версия със задвижване на четирите колела. Дори и в късата версия обаче платформата е доста удължена в сравнение с ID.4 например. Ето ви го най-големия плюс на електрическото задвижване. Тази кола има същото междусосие като Audi Q7, и даже повече място вътре заради кубичните форми. Но като външни габарити е с цели 35 сантиметра по-къса - идеалното решение като семеен автомобил за града.

ЗАДНИТЕ СЕДАЛКИ СЕ ПЛЪЗГАТ НАПРЕД И НАЗАД, така че и най-високите ще се сместят удобно. Имат пикник масички и джобове за таблет. Освен това облегалките им могат да се отпускат за повече удобство на дълъг път. Багажникът побира смайващите 1121 литра - двойно повече от всеки типичен SUV модел с такива размери. Интериорът е максимално изчистен и дава фантастично усещане за простор. А също и някои гребни, но симпатични елементи като ухилението човечета във вратите. Местата за прибиране на вещи са толкова много, че всъщност рискувате постоянно да си губите нещата. Конзолата между предните седалки не само е подвижна, но може и изцяло да се извади при желание. В нея има вградени стъргалка за лед и отварачка за бутилки.

АКО СЕ НАПЪНЕМ ДА ТЪРСИМ МИНУСИ, най-лесно ще ги намерим в мултимедията, която като цяло е слабо място на новите електромобили на Volkswagen. Германците се кълнат, че са оправили софтуерните бългове с ъпдейти, но системата си остава тромава и неинтуитивна. Със сензорните плъзгачи за климатика се свиква бързо, но все пак никога няма да бъдат толкова удобни, колкото добрите стари физически лостчета. Но това си е чисто издребняване от наша страна. Като цяло ID.Buzz е удобен и много лесен за управление. Електрическият му волан е прецизен, а радиусът на завои приятно ни уди. Колата стои стабилно в завои, окачването смекчава неравностите въпреки големите джанти. Даже спирачките са достатъчно предсказуеми въпреки рекупериращата функция и въпреки факта, че задните са барабанни. Да, тази кола, която струва колкото четири нови дачии, има същите спирачки като трабанта на дядо ви. Но всъщност тук те са подложени на несравнимо по-редки натоварвания, затова барабанните са за предпочитане пред дисковите.

САЛОНЪТ Е МНОГО ТИХ, КАКТО може да

се очаква. Само при магистрални скорости се чува леко свистене от големите огледала. Думата "магистрални" ни отвежда обаче до най-критичното качество на всеки електромобил - пробег. Ако решите да повторите някогашното пътешествие на хипитата от Сан Франциско до Уудсток - около 4700 километра - ще трябва да спрете 16 пъти за поне половин час. Слава богу, че сега вместо Джими Хендрикс по сцените е Джъстин Бибър, та е по-лесно да се устои на изкушението. Официалният пробег на ID. Buzz с едно зареждане е до 415 километра, но това е изчислено на база предимно градска употреба. Направихме едно пробно пътуване до северна Гърция и установихме, че при умерена скорост на магистралата можете да разчитате по-скоро на около 350 км. За едно нормално семейство това значи по едно спиране за половин час на отиване и връщане от морето - съвсем приемливо.

ИДВА МОМЕНТЪТ НА ИСТИНАТА: успели ли са от Volkswagen да отговорят на високите очаквания с ID. Buzz? По-скоро - да. Тази кола носи много от духа на ори-

гиналния Туре 2. В същото време е комфортна и напълно съвременна. Само в едно отношение тя се разминава драматично с някогашната икона. Навремето Bulli беше предпочитана кола от хипитата не на последно място и защото беше доста евтина. Сега цената за България започва от 122,000 лева. Вярно, че включва много оборудване - 19-цолови алуминиеви джанти, парктроник отпред и отзад, предна камера и радар с аварийна спирачка, поне три USB порта, климатроник с две зони. Но все пак това са много пари за един семеен автомобил.

Не и обаче за модна икона. Замислете се колко хора си купуват скъпа кола само заради удобствата, които предлага тя? И колко я купуват, за да впечатлят останалите? А като инструмент за предизвикване на симпатии у другите, Volkswagen ID. Buzz на практика няма конкуренти. За десетина години сме тествали какви ли не автомобили по българските пътища - от BMW i8 и Mercedes EQS до Nissan GT-R и Rolls-Royce Phantom. Но никога за нито един от тях не сме получавали толкова много обрънати глави и толкова много вдигнати палци, както за ID.Buzz. ■

HEREDITARY CHARMING

The descendant of the legendary Volkswagen Bulli is completely different in terms of powertrain and prices - but it invokes the same smiles

By KONSTANTIN TOMOV / Photography VOLKSWAGEN

Satisfying initially high expectations is among the most difficult tasks not only in politics but also in the automotive world. And there is hardly any other model that has faced a higher bar than the Volkswagen ID.Buzz.

IN GENERAL, THERE IS NO SHORTAGE OF INTRIGUE around VW's electric cars: the largest European manufacturer has firmly announced that it will soon break with the internal combustion engine, so its entire future depends on these models. Also, this particular car is the long-awaited return of one of the most iconic and beloved cars in history - the Volkswagen Type 2.

The first generation Type 2, which appeared in 1950, had a paltry 24 horsepower and an air-cooled engine that required frequent stops. But

it was also irresistibly cute, quite practical and allowed you to travel in the company of many friends. In the 1960s, this car, affectionately called the Bulli, became an emblem of liberation and, between us, the sexual revolution.

ID. BUZZ, HER DISTANT SUCCESSOR, wants to revive the legend not by imitating the past, but by adapting it for the future. A nod to the shapes of the original was sought in the design, but only that much. You'd never mistake the two cars, even if they were just silhouettes against the sunset.

The Buzz is half a meter longer than the good old Bulli, almost 30 centimeters wider and - don't fall off - a whopping 1,443 kilograms heavier. In which, however, there is nothing surprising, because it is completely electric.

Both the platform and drivetrain here are fa-

miliar from the smaller ID.3 and ID.4. Buzz has a lithium-ion battery with a usable capacity of 77 kWh and an electric motor that drives the rear axle and develops 204 hp. A more powerful and longer version with four-wheel drive will appear in June. Even in the short version, however, the platform is quite elongated compared to the ID.4 for example. Here is the biggest plus of the electric drive. This car has the same wheelbase as the Audi Q7, and even more space inside because of the cubical shape. But in terms of external dimensions, it is as much as 35 centimeters shorter - the ideal solution as a family car for the city.

THE REAR SEATS SLIDE FORE AND AFT, so even the tallest will fit comfortably. They have picnic tables and tablet pockets. In addition, their backrests can be reclined for more ►

► comfort on a long trip. The trunk holds a staggering 1,121 liters - double that of any typical SUV model of this size. The interior is as clean as possible and gives a fantastic feeling of spaciousness. There are so many storage places that you actually run the risk of constantly losing your stuff. The console between the front seats is not only sliding, but can also be completely removed if desired. It has a built-in ice scraper and bottle opener.

IF WE TRY TO LOOK FOR NEGATIVES, we will most easily find them in the multimedia, which is generally the weak point of the new VW electric cars. The Germans swear they fixed the software bugs with updates, but the system remains clunky and unintuitive. Touch-sensitive AC sliders are quick to get used to, but they'll never be as comfortable as the good old physical levers. But this is pure pettiness on our part. Overall, ID.Buzz is convenient and very easy to drive. Its electric steering wheel is precise and the turning radius pleasantly surprised us. The car is stable in a turn, the suspension softens the bumps despite the large rims. Even the brakes are predictable enough despite the recuperative function and despite the fact that the rear ones are drum. Yes, this car, which costs as much as four new Dacias, has the same brakes as your grandfather's Trabant. But in fact here they are subjected to incomparably less frequent loads, therefore drum ones are preferable to disc ones.

THE SALON IS VERY QUIET, as you might expect. Only at highway speeds is there a slight whistling sound from the large mirrors. However, the word "highway" brings us to the most critical quality of any electric car - range. If you decide to repeat the ancient journey of hippies

from San Francisco to Woodstock - about 4,700 kilometers - you will have to stop 16 times for at least half an hour. Thank God that now, instead of Jimi Hendrix, Justin Bieber is on the stage, so it's easier to resist the temptation.

The official ID.Buzz range is 415 kilometers on a single charge, but that's based on mostly urban use. We took a test trip to northern Greece and found that at moderate highway speeds you can count on around 350km. For a normal family, this means one stop for half an hour on the way to and from the sea - quite acceptable.

THE MOMENT OF TRUTH IS COMING: have Volkswagen been able to live up to the high expectations with the ID. Buzz? Closer to yes. This car carries a lot of the spirit of the original Type 2. At the same time, it is comfortable and completely modern. In only one respect does it diverge dramatically from the former icon. Back in the day, the Bulli was a car of choice for hippies, not least because it was quite cheap. Now the price for Bulgaria starts from EUR 61,000. True, it includes a lot of equipment - 19-inch alloy wheels, parktronic front and rear, front camera and radar with emergency brake, at least three USB ports, climate control with two zones. But still, that's a lot of money for a family car. But not for a fashion icon. Think about how many people buy an expensive car just because of the amenities it offers? And how many buy it to impress others? And as a tool for evoking sympathy in others, the Volkswagen ID. Buzz has virtually no competitors. For ten years we have tested all kinds of cars on Bulgarian roads - from BMW i8 and Mercedes EQS to Nissan GT-R and Rolls-Royce Phantom. But we've never gotten as many heads turned and as many thumbs up for any of them as we have for ID.Buzz. ■

Volkswagen ID.Buzz

204

конски сили мощност
horsepower power

310

Нм максимален въртящ момент
Nm maximum torque

10.2

секунди 0-100 км/ч
seconds 0-100 km/h

175

кВтм скорост на зареждане
kW charging speed

88 | **КЪДЕТО
СЕ РОДИ
БОГИНЯТА**
WHERE THE
GODDESS WAS BORN

78 | **60 ГОДИНИ ТЪРКАЛЯНЕ**
SIXTY YEARS OF ROLLING

102 | **ЛЕДЕНИ СТРАСТИ**
CRAVING FOR ICE

АФИШ

СОУЛ

KOOL AND THE GANG // Половин век след създаването си - и над 70 милиона продадени албума по-късно - едни от кръстниците на соул и фънк музиката идват и в България. Носителите на две награди Грамми са избрали Античния театър в Пловдив като сцена за концерта си. Подгответе се както за стари хитове като Celebration, Get Down on It, Fresh и Cherish, така и за по-съвременни неща от новото хилядолетие. И си сложете обувките за танци, разбира се.

12 юни, Пловдив, Античен театър

АНИМАЦИЯ

СТИХИИ // Отдавна вече свикнахме да очакваме с нетърпение новите продукции на Рихард - тези уж детски филми са всъщност сред най-смисленото, създавано в наши дни от Холивуд. Elemental е история за сблъсък между културите: в града на елементите един воден дух се влюбва в огнен, с всички произтичащи от това усложнения. Режисьор е Денис Рийм ("Добрият динозавър"), а изпълнителен продуцент е самият Пит Доктер, който ни даде "В небето", "Отвътре навън" и "Таласми ООД".

В кината от 16 юни

КОНЦЕРТ

HOLLYWOOD VAMPIRES // Covid-19 се окача опасен дори за вампирите: концертът на тази безкрайно любопитна американска група бе отлаган на няколко пъти, за да бъде фиксиран окончателно за 12 юни тази година. "Холивудските вампири" са всъщност голяма познати имена, макар и в неочаквана нова роля: китаристът на Aerosmith Джо Пери, легендарният рокаджия Алис Купър и... самият Джонни Депп. Тримата свирят кавъри на класически парчета на Боуи, Led Zeppelin, The Who и пр., но вече имат и достатъчно собствени композиции.

12 юни, Арена София

EN

SOUL

KOOL AND THE GANG // Half a century after their creation - and over 70 million sold albums later - some of the godfathers of soul and funk music are coming to Bulgaria. The winners of two Grammy awards have chosen the Ancient Theater in Plovdiv as the venue for their concert. Get ready for both old hits like Celebration, Get Down on It, Fresh and Cherish, as well as more modern stuff from the new millennium. And put on your dancing shoes, of course.

June 12, Plovdiv, Ancient Theater

ANIMATION

ELEMENTAL // We've long been accustomed to looking forward to new Pixar productions - these supposedly children's films are actually among the most meaningful created by Hollywood these days. Elemental is a story about a clash of cultures: in the city of the elements, a water spirit falls in love with a fire spirit, with all the complications that result. Directed by Dennis Ream ("The Good Dinosaur") and executive produced by Pete Docter himself, who gave us Up!, Inside Out and Monsters Inc.

In cinemas from June 16

CONCERT

HOLLYWOOD VAMPIRES // Covid-19 proved dangerous even for vampires: the concert of this pretty curious American group was postponed several times to be finally fixed for June 12 this year. The "Hollywood Vampires" are actually quite familiar names, albeit in an unexpected new role: Aerosmith guitarist Joe Perry, legendary rocker Alice Cooper and... Johnny Depp himself. The three play covers of classic songs by Bowie, Led Zeppelin, The Who, etc., but they already have enough of their own compositions as well.

June 12, Arena Sofia

POSTER

КЛАСИКА

ГАЙС И МАКЕЛРАВИ // Вече посвикнахме с непрекъснатата върволица от световни имена, гостуващи на Софийската филхармония. През юни списъкът продължава с талантиливата канадка Сара МакЕлрави - основател на Linden String Quartet и носител на голямата награда Fischhoff за камерна музика. В зала "България" ще я дирижира германецът Даниел Гайс, който е новият директор на Philharmonie Neubrandenburg, а в програмата са Концерт за виола от Уилям Уолтън и Пасторалната симфония на Бетовен.

22 юни, зала "България", София

КИНО

ИНДИАНА ДЖОУНС И РЕЛИКВАТА НА СЪДБАТА // На този етап можем само да гадаем дали петата и последна част от поредицата за авантюриста-археолог доктор Хенри Джоунс ще е невероятно приключение като първите три, или просто недостоверна измишльотина като четвъртата. Но при всички случаи последното превъплъщение на Харисън Форд като Индиана ще си струва разходката до киното и фантастично надценените пуканки. Този път му партнира Фийби Уолър-Бридж като негова кръщелница. Режисьор е Джеймс Манголд ("Логан").

В кината от 30 юни

ДЖАЗ

РОБЕРТО ФОНСЕКА И НОВИ БЪЛГАРСКИ ГЛАСОВЕ // Комбинацията от български фолклор и кубински джаз вече завладя европейските сцени след премиерата на този проект на Jazz In Marciac във Франция, време е да се покаже и пред българска публика. За целта пианистът на Buena Vista Social Club Роберто Фонсека си партнира със спечелилия "Латино Грами" хор "Нови български гласове", дирижиран от проф. Георги Петков.

30 юни - Пловдив, 2 юли - Варна, 4 юли - София

EN

CLASSIC

GEISS AND MCELRAVY // We have already gotten used to the continuous stream of world names visiting the Sofia Philharmonic. In June, the list continues with the talented Canadian Sarah McElravy - founder of the Linden String Quartet and winner of the Fischhoff grand prize for chamber music. In the Bulgaria Hall, she will be conducted by the German Daniel Geiss, who is the new director of the Philharmonie Neubrandenburg, and the program includes the Viola Concerto by William Walton and Beethoven's Pastoral Symphony.

June 22, Bulgaria hall, Sofia

CINEMA

INDIANA JONES AND THE DIAL OF DESTINY // At this point, we can only guess whether the fifth and final part of the series about the adventurer-archaeologist Dr. Henry Jones will be an amazing adventure like the first three, or just an unreliable fabrication like the fourth. But in any case, Harrison Ford's last incarnation as Indiana will be worth the trip to the cinema and the fantastically overpriced popcorn. This time Ford is joined by Phoebe Waller-Bridge as his goddaughter. Directed by James Mangold ("Logan").

In cinemas from June 30

JAZZ

ROBERTO FONSECA AND NEW BULGARIAN VOICES // The combination of Bulgarian folklore and Cuban jazz has already conquered the European stages after the premiere of this project at Jazz In Marciac in France. And now, it's time to show it to a Bulgarian audience as well. For this purpose, Buena Vista Social Club pianist Roberto Fonseca has partnered with the Latin Grammy-winning choir "New Bulgarian Voices", conducted by Prof. Georgi Petkov.

June 30 - Plovdiv, July 2 - Varna, July 4 - Sofia

60 ГОДИНИ ТЪРКАЛЯНЕ

През юни 1963 на бял свят излезе първата плоча на Rolling Stones. 15 факта за Великата група, които не всеки знае

Текст КАЛИН НИКОЛОВ / Фотография ISTOCK

Предпочитам да съм умрял, но не и още да пея Satisfaction на 45 години", бе казал някога младият Мик Джагър. Когато на 22 август миналата година Мик излезе на сцената в Берлин, в последния засега концерт на Rolling Stones, той бе вече на 79 години. И, естествено, изпя Satisfaction, като последен бис за вечерта. Турнето Sixty бе в чест на 60-ата годишнина от основаването на една от най-великите рок групи в историята. А на 7 юни тази година феновете ѝ празнуват друга 60-годишнина: от първия издаден сингъл на Stones, кавър версия на Some On на Чък Бери. В чест на

това събитие искаме да припомним някои факти за Мик, Кийт и компания, които не са чак толкова добре известни.

ОРИГИНАЛНАТА ПЕТОРКА...

За 61 години, в Rolling Stones са свирили най-различни музиканти, като единствено Мик Джагър и Кийт Ричардс са в групата от самото начало и без прекъсване.

Оригиналната формация, издала първия сингъл през 1963, включва още китариска Брайън Джоунс, барабаниста Чарли Уотс и басиста Бил Уаймън. Първите двама не са вече между живите: Джоунс почина още през 1969, мистериозно угаден в басейна

си, малко след като останалите го бяха помолили да напусне заради проблема му с наркотиците, а Уотс си отиде през 2021.

... ВСЪЩНОСТ Е ШЕСТОРКА

Само най-запалените фенове на Stones обаче знаят, че групата има и шести основател: шотландският пианист Йън Стюърт. Той бил освободен през 1963 по настояване на новия мениджър Анджо Луг Олгъм, който смятал, че Стюърт не се вписва в образа на модерната рок група. След тази принудителна раздяла, Стюърт има принос към много други величия в рока: Led Zeppelin (8 песни като Rock and Roll и

Boogie with Stu, кръстена на него самия), както и турнета с Howlin' Wolf, Ерик Клентън, Стив Уинууд и Джордж Торзууд.

ПЪРВОТО ЛОГО В РОКМУЗИКАТА

По всяка вероятност Rolling Stones са първата група, създала собствено графично лого. Добре познатата ви изплезена уста се появява в период, когато цяла Великобритания е обсебена от индийската култура, и според признанията на членовете на групата е вдъхновена от Кали, индуското божество на времето, разрушението и промяната. Противно на легендите, които сочат Андри Уорхол като създател на логото, то е нари-

сувано от графичния гизайнер Джон Паше. От Stones се обърнали към Кралския колеж по изкуствата, за да поръчат плащат за европейското си турне през 1970, а от колежа препоръчали именно Паше.

Уорхол също има своя принос към Stones - неговата е прочутата обложка на албума Sticky Fingers.

ПОДХЛЪЗНАТИ ОТ ФБР

Суровото отношение на групата към Брайн Джоунс съвсем не значи, че никои от останалите не се е изкушавал от наркотиците. През февруари 1967 Джагър и Ричардс са арестувани за притежание на

наркотици в Съсекс, съдени и дори прекарват една нощ в затвора. Но кампанията на колеги-музиканти, подкрепена и от консервативния вестник The Times, води до освобождаването им.

По време на турнета с групата често бил прочут наркотици с прякора Ейсиг Кинг Дейвид. Едва след години се разбрало, че "кралят" е всъщност къртица на ФБР, и е изиграл роля за ареста на Мик и Кит.

ТАЙНИЯТ КОЗ НА БИЛ УАЙМЪН

Бил Уаймън е един от най-уважаваните басисти в рока, но оригиналната причина да бъде поканен в групата не била толкова в таланта му, колкото във факта, че имал собствен усилвател - а Мик и Кит по онова време изпитвали остър недостиг на средства. След три десетилетия с групата, Уаймън се оттегли през 90-те и се отдаде на хобитата си, сред които е археологията с металогеотектор.

ОТ ДЖОРДЖ ЛУКАС ДО СКОРСЕЗЕ

Музиката на Stones е вдъхновявала много творци. Но най-заклетият им почитател, по всичко личи, е режисьорът Мартин Скорсезе, който е използвал техни песни в почти всички свои филми. Рекордът в това отношение е на Gimme Shelter, която присъства в четири различни ленти на Скорсезе.

Друг слабо известен факт е, че в първия документален филм за Stones - Gimme Shelter от 1970, един от операторите е бъдещият създател на "Междувъздушни войни" Джордж Лукас.

ДЖАГЪР ЗА МАЛКО НЕ СТАНАЛ ИКОНОМИСТ

След 60 години на върха на славата ни е трудно да го повярваме, но Мик Джагър всъщност доста се колебаел дали да става музикант - доста рисково поприще в онези години (а вероятно и днес). Практичната му жилка го подтикнала да се запише да учи в London School of Economics. При малко по-различно стечение на обстоятелствата днес можехме да честваме Мик Джагър, гуверньора на Bank of England.

КОНЦЕРТ ПРЕД 1.5 МИЛИОНА

На името на Rolling Stones са записани множество рекорди, но най-често цитираният всъщност не е верен. Става дума за световния рекорд за най-посетен концерт. Действително през 2006, когато групата реши да направи безплатен концерт на легендарния плаж Копакабана в Рио де Жанейро, това привлече над 1.5 милиона души. Но има поне четири други концерта, привлекли повече публика: два на Жан-Мишел Жар (в Москва през 1997, пред над 3.5 милиона души, и в Париж през 1990, пред два и половина милиона), и два ►

60 YEARS OF ROLLING

In June 1963, the first Rolling Stones record was released.
15 facts about the great band that not everyone knows

By KALIN NIKOLOV / Photography iSTOCK

"I'd rather be dead than still be singing Satisfaction at 45," a young Mick Jagger once said. When Mick took the stage in Berlin on August 22 last year, in the Rolling Stones' last concert for the time being, he was already 79 years old. And, of course, he sang Satisfaction, as the final encore of the evening. The Sixty tour was to honour the 60th anniversary of the founding of one of the greatest rock bands in history. And on June 7 this year, its fans celebrate another 60th anniversary: of the Stones' first released single, a cover version of Chuck Berry's 'Come On'. In honour of this event, we want to recall some facts about Mick, Keith and company that are not so well known.

THE ORIGINAL FIVE...

Over the course of 61 years, the Rolling Stones have featured a wide variety of musicians, with only Mick Jagger and Keith Richards being in the band from the start and without interruption. The original line-up, which released the first single in 1963, also included guitarist Brian Jones, drummer Charlie Watts and bassist Bill Wyman. The first two are no longer alive: Jones died back in 1969, mysteriously drowning in his pool, shortly after the others asked him to leave because of his drug problem, and Watts passed away in 2021.

... WAS ACTUALLY A SIX

However, only the most ardent Stones fans know that the band also has a sixth founder: Scottish pianist Ian Stewart. He was released in 1963 at the insistence of new manager Andrew Loog Oldham, who felt that Stewart did

not fit the image of a modern rock band.

After this forced separation, Stewart contributed to many other rock greats: Led Zeppelin (on songs like Rock and Roll and Boogie with Stu, named after himself), as well as touring with Howlin' Wolf, Eric Clapton, Steve Winwood and George Thorogood.

THE FIRST LOGO IN ROCK MUSIC

The Rolling Stones are probably the first band to create their own graphic logo. The well-known sticking out tongue emerged during a period when the whole of Britain was obsessed with Indian culture, and according to the band members, was inspired by Kali, the Hindu deity of time, destruction and change. Contrary to legends that point to Andy Warhol as the creator of the logo, it was drawn by the graphic designer John Pasche. The Stones approached the Royal College of Art to commission a poster for their European tour in 1970, and the college recommended Pasche.

Warhol also contributed to the Stones - he created the famous album cover of 'Sticky Fingers'.

SLIPPED BY THE FBI

The group's harsh treatment of Brian Jones does not mean that none of the others were tempted by drugs. In February 1967, Jagger and Richards were arrested for drug possession in Sussex, tried and even spent a night in jail. But a campaign by fellow musicians, backed by the conservative newspaper The Times, led to their release.

During the tours, the band was often in the company of a famous drug dealer with the

nickname Acid King David. It wasn't until years later that it was discovered that the "king" was actually an FBI mole, and played a role in the arrest of Mick and Keith.

BILL WYMAN'S ADVANTAGE

Bill Wyman is one of the most respected bassists in rock, but the original reason he was invited to the band was not so much his talent as the fact that he had his own amplifier - and Mick and Keith were severely short of funds at the time. After three decades with the group, Wyman retired in the 1990s to pursue his hobbies, which include archeology with a metal detector.

FROM GEORGE LUCAS TO SCORSESE

The Stones' music has inspired many artists. But their biggest fan, by all accounts, is director Martin Scorsese, who has used their songs in almost a dozen of his films. The record in this regard is Gimme Shelter, which appears in four different Scorsese films.

Another little-known fact is that in the first Stones documentary, 1970's Gimme Shelter, one of the cameramen was future Star Wars creator George Lucas.

JAGGER ALMOST BECAME AN ECONOMIST

After 60 years at the height of his fame, it's hard to believe that Mick Jagger was actually quite hesitant to become a musician - a rather risky field in those years (and probably still today). His practical streak prompted him to enroll to study at the London School of Economics. In a slightly different set of circumstances, today we could be celebrating Mick Jagger, the

governor of the Bank of England.

CONCERT IN FRONT OF 1.5 MILLION

The Rolling Stones have held numerous records, but the one most often cited is actually not true. It is about the world record for the most visited concert. Indeed, in 2006, when the band decided to do a free concert on the legendary Copacabana beach in Rio de Janeiro, it attracted over 1.5 million people. But there are at least four other concerts that attracted larger audiences: two by Jean-Michel Jarre (in Moscow in 1997, in front of over 3.5 million people, and in Paris in 1990, in front of two and a half million), and two in Copacabana, again with free entrance - of Rod Stewart and local star Jorge Ben.

WHEN WATTS KNOCKED JAGGER OUT

Charlie Watts was always reputed to be the most calm and laid-back member of the band - so much so that when he got married in 1964, the manager asked him to keep it a secret so as not to spoil the "bad boy" reputation. But Charlie's patience was not limitless either. In 1984, relations in the group were strained because of Jagger's ambitions for a solo career. After a show in Amsterdam, Mick decided it was time for a conciliatory drink, easily convinced Keith Richards and rang Watts' room with the question "Where's my drummer?". "After 20 minutes there was a knock on the door," Keith Richards recalled. "Outside stood Charlie Watts, dressed in a Savile Row suit with tie and cognac". Watts ignored Richards, grabbed Jagger by the lapels, calmly said: "Don't you ever

call me 'my drummer' again," then punched him really hard. Jagger landed on a plate of salmon and was about to fall out of the window into the canal. But then Keith remembered that Mick is wearing his jacket, and at the last moment pulled him back up.

Besides, Watts was also an excellent jazz musician who has played with titans such as Ben Webster, Coleman Hawkins, Oscar Peterson. He has also released several albums with The Charlie Watts Quintet.

THE BEATLES FAKE FEUD

One of the most enduring myths of the 1960s - perpetuated by manager Oldham as well - is about the feud between The Beatles and the Rolling Stones, the two most popular bands of the era. But there is nothing true in it. In fact, it was George Harrison who recommended them to the Decca record company in 1963. Lennon and McCartney then wrote for the Stones the song I Wanna Be Your Man, their second single, and finally the two appeared as backing vocalists on another Stones record, We Love You. For his part, Jagger added backing vocals to The Beatles' "Baby You're a Rich Man", while Brian Jones played oboe.

FIRST FEE - A POUND PER PERSON

The band's name was born from a song by their idol Muddy Waters called "Rollin' Stone Blues". At first they were called exactly "The Rollin' Stones", with an apostrophe, but then they started writing the 'g' after it was established that there was an American blues group with the same name.

The Stones' first concert was on 12 July 1962 at London's Marquee Club, for which they received a fee... of £5.

THE CURSE OF THE HAIRDRESSER

The Stones' hooligan reputation was carefully nurtured by Oldham to such an extent that on their first American tour, not a single hotel in New York was willing to accommodate them. With personal connections and after 14 rejections received, Oldham still managed to find them a roof.

In 1963, Oldham published a newspaper ad in which the band wished Christmas "to all the starving hairdressers and their families". At the time, their long hair was still scandalous.

KEITH AND MICK HAVE KNOWN EACH OTHER SINCE THEY WERE 5

The future stage partners met at a very tender age in the pre-school group in Wentworth. But they only become friends as students, when they met by chance on the bus and talked about who has which records. By the way, the Rolling Stones have sold over 270 million albums since the beginning of their career.

Jagger and Richards produced most of the Stones' music and, despite many frictions, maintained a spirit of understanding. It is said that it was because of Keith's disapproval that Jagger gave up writing his autobiography in 1983 despite the cosmic fee. On the other hand, Richards ripped Mick out of jeers after he was awarded the Order of the British Empire. According to Keith, this had nothing to do with the band's rebellious nature.

TEN TIMES SMALLER THAN BEYONCÉ?

No one would dispute that the Rolling Stones are one of the giants of music in the last century. But this is not so evident in the prizes awarded to them. For example, in their entire 60-year career, they have won only three Grammy Awards, plus one for lifetime achievement. By comparison, Kanye West has 24 Grammys and Beyoncé - a record 32. In the UK charts, the Stones have had a total of eight No. 1 hits, while now-forgotten boy band Westlife have double that with 16.

JAGGER AND RICHARDS ON SCREEN

Mick Jagger was the original choice for the lead role in the adaptation of A Clockwork Orange. But the project of screenwriter Terry Southern failed, and in the final film the main role was performed by Malcolm McDowell. Still, Jagger has memorable roles in films such as Performance (1968), Ned Kelly (1970), Freejack (1992), Bent (1997).

And after Johnny Depp admitted that his iconic role as Captain Jack Sparrow in "Pirates of the Caribbean" was entirely based on Keith Richards, the producers invited Richards to play Sparrow's father in one of the sequels. ■

► на Копакабана, отново със свободен вход - на Род Стюърт и на местната звезда Жоржи Бен.

КОГАТО УОТС НОКАУТИРА ДЖАГЪР

Чарли Уотс винаги се е славел като най-кроткия и улегнал член на групата - до такава степен, че когато се жени през 1964, мениджърът го моли да го пази в тайна, за да не развали репутацията на неговите "лоши момчета". Но и търпението на Чарли не било безгранично. През 1984 отношенията в групата били обтегнати заради амбициите на Джагър за солова кариера. След едно шоу в Амстердам Мик решил, че е време за помнително напиване, лесно убедил Кийт Ричардс и позвънил в стаята на Уотс с въпроса "Къде е моят барабанист?". "След 20 минути се почука на вратата", спомня си Кийт Ричардс. "Отвън стоеше Чарли Уотс, облечен в костюм от Савил Роу с вратовръзка и одеколон". Уотс не обръща никакво внимание на Ричардс, хваща Джагър за реверите, казва му спокойно: "Никога повече не ме наричай "моят барабанист", след което му удря едно кроше в лицето. Джагър се стоварва в едно плато със съомга и е на път да изпадне през прозореца в канала. Но Кийт си спомня, че му е дал да облече неговото сако, и в последния момент го издърпва обратно. Впрочем Уотс е и отличен гъжас музикант, свирил с титани като Бен Уебстър, Коулмън Хокинс, Оскар Питърсън. Има и няколко издигдени албума с The Charlie Watts Quintet.

ФАЛШИВАТА ВРАЖДА С THE BEATLES

Един от най-устойчивите митове на 60-те - раздухван старателно и от мениджъра Олгъм - е за враждата между The Beatles и Rolling Stones, двете най-популярни групи на епохата. Но в него няма нищо вярно. Всъщност именно Джордж Харисън ги препоръчва на звукозаписната компания Десса през 1963. После Ленън и Маккартни написват за Stones песента I Wanna Be Your Man, техният втори сингъл, и накрая двамата участват като бек вокалисти в друг запис на Stones - на We Love You. От своя страна, Джагър добавя бек вокали към "Baby You're a Rich Man" на The Beatles, а Брайън Джоунс свири на обой.

ПЪРВИЯТ ХОНОРАР - ПО ЛИРА НА ЧОВЕК

Името на групата е родено от една песен на техния кумир Мъди Уотърс, наречена "Rollin' Stone Blues". Отначало се наричат именно "The Rollin' Stones", с апостроф, но после започват да изписват и g-то, след като се установява, че съществува американска блус група със същото име. Първият концерт на Stones е на 12 юли 1962 в лондонския клуб Marquee, за което те получават хонорар... от 5 лири.

ПРОКЛЯТИЕТО НА ФРИЗЬОРИТЕ

Хулиганската репутация на Stones е старателно подхранвана от Олгъм до такава степен, че при първото им турне в Америка нито един хотел в Ню Йорк не желае да ги настанява. С лични връзки и след 14 получени отката, Олгъм все пак им намира покрив. През 1963 Олгъм публикува вестникарска обява, с която групата честити Коледа "на всички гладуващи фризьори и техните семейства". По онова време дългите им коси все още са скандални.

КИЙТ И МИК СЕ ПОЗНАВАТ ОТ 5-ГОДИШНИ

Бъдещите партньори на сцената се срещат още в съвсем крехка възраст в прегучилищната група в Уентуърт. Но се сприятеляват едва като студенти, когато се срещат случайно в автобуса и се заговарят кой какви плочи има. Между другото Rolling Stones са продали над 270 милиона албума от началото на кариерата си. Джагър и Ричардс са продуценти на голямата част от музиката на Stones и, въпреки множеството търкания, запазват духа на разбирателство. Твърди се, че именно заради неодобрението на Кийт Джагър се отказал от написването на автобиографията си през 1983 въпреки космическия хонорар. От друга страна, Ричардс скъса Мик от подигравки, след като той бе удостоен с Ордена на британската империя. Според Кийт това ни-

как не се връзвало с бунтарския характер на групата.

ДЕСЕТ ПЪТИ ПО-МАЛКИ ОТ БИЙОНСЕ?

Никой не би оспорил, че Rolling Stones са едни от исполините на музиката през последното столетие. Но това не личи чак толкова по присъдените им награди. Например за цялата си 60-годишна кариера те са спечелили само три награди Grammy, плюс една за цялостно творчество. За сравнение Канье Уест има 24 Grammy, а Бийонсе - рекордните 32. В британските класации Stones са имали общо осем хита, достигнали до номер 1, докато позабравената вече момчешка група Westlife има двойно повече - 16.

ДЖАГЪР И РИЧАРДС В КИНОТО

Мик Джагър бил оригиналният избор за главната роля в екранизацията на "Портокал с часовников механизъм". Но проектът на сценариста Тери Саутърн пропаднал, а в окончателния филм главната роля се изпълнява от Малкълм Макдауъл. Все пак Джагър има запомнящи се роли във филми като Performance (1968), Ned Kelly (1970), Freejack (1992), Bent (1997).

А след като Джонни Деп призна, че емблематичната му роля като капитан Джек Спароу в "Карибски пирати" е изцяло построена върху Кийт Ричардс, продуцентите поканиха Ричардс да изиграе бащата на Спароу в едно от продълженията. ■

„АИДА“ НА ДЗЕФИРЕЛИ Е КУЛМИНАЦИЯТА НА ОПЕРА В ЛЕТНИЯ ТЕАТЪР – ВАРНА ПРЕЗ ЮЛИ

„Аида“ на Франко Дзефирели е звездният акцент в юлската програма на Опера в Летния театър Варна – 2023. В чест на 100-годишнината от рождението на великия оперен режисьор Варненската опера, в колаборация с националния оперен театър на Албания, уреди правата за постановката на Дзефирели заедно с оригиналните костюми, реквизит и сценография. За блестящата премиера са предвидени две последователни гати. На 14 юли в ролята на етиопската принцеса ще слушаме драматичното сопрано Йоана Железчева заедно с Михаела Берова, Валерий Георгиев, Свилен Николов, Евгений Станимиров. На 15 юли като Аида ще триумфира световната прима Красимира Стоянова, която ще пее с Милен Божков, Красен Карагьозов и Деян Вачков, а ролята на Амнерис ще изпълни албанската оперна звезда Ивана Хоксха.

На 7 юли като съвместен проект с Международен Музикален Фестивал „Варненско лято“ поставяме операта на Леош Яначек „Хитрата лисичка“. Алегоричният разказ за кръговрата на живота е в съвременната режисура на Вера Немирова, а диригент-постановчик е маестро Павел Балеф.

Продукцията е колаборация с Volkstheater от град Рощок, Германия.

Премиерата на хитовия мюзикъл „Бодигард“ по едноименния холивудски филм е с първа гата 22 юли, със звездното участие на Орлин Горанов като бодигарда Франк Фармър и английската филмова и мюзикълна актриса Манал Ел Фейтури в ролята на Рейчъл Марон. Гастролът на актриса от лондонския Уест Енд е събитие в историята на мюзикъла в България. Популярните песни ще звучат, дирижирани от Страцимир Павлов в режисура на Борис Панкин.

В гранд балетната гала на 27 юли ще понесем на публиката спектакъл с красиви танцови откъси от „Лебедово езеро“, „Катарина, или Дъщерята на разбойника“, „Кармен“, „Антигона“ и „Спартак“ в хореографски прочит на Сергей Бобров. През изминалата 2022 година балетният състав на Варненска опера триумфира на три континента.

Грандиозен финал на четиринадесетия летен сезон ще постави гала концертът на световната оперна дива Соня Йончева, която ще пее за първи път във Варна на 31 август.

ZEFFIRELLI'S "AIDA" IS THE CULMINATION OF "OPERA AT THE SUMMER THEATRE VARNA" IN JULY

Franco Zeffirelli's "Aida" is the stellar focus of the July opera programme of "Opera at the Summer Theatre Varna – 2023". In honour of the centenary of the birth of the famous opera director, Varna Opera, in collaboration with the National Theatre of Opera and Ballet of Albania, arranged the rights for Zeffirelli's production using the original costumes, stage props and set design. Two consecutive days have been set aside for the dazzling premiere. On the 14-th of July, in the role of the Ethiopian princess we will listen to the dramatic soprano Yoana Zhelezcheva performing together with Michaela Berova, Valeriy Georgiev, Svilen

Nikolov, Eugeny Stanimirov. The next day, 15-th of July, will witness the triumph of the world-renowned prima Krassimira Stoyanova. She will sing together with Milen Bozhkov, Krasen Karagyozev and Deyan Vatchkov, while the role of Amneris will be performed by the Albanian opera star Ivana Hoxha.

On 7 July, as a joint project with the Varna Summer International Music Festival we will stage the opera of Leoš Janáček, "The Cunning Little Vixen". The allegorical story of the circle of life is produced under the modern direction of Vera Nemirova, whereas the conductor and stage producer is Maestro Pavel Balev. The

production is a collaboration with Volkstheater from the city of Rostock, Germany.

The premiere of the hit musical "The Bodyguard" based on the eponymous Hollywood film will be held on 22 July, with more shows to follow, with the stellar participation of Orlin Goranov as the bodyguard Frank Farmer and the British film and musical theatre actress Manal El - Feitury in the role of Rachel Marron. Starring the West End actress is a key event in the history of musical theatre in Bulgaria. The popular songs will be conducted by Stratsimir Pavlov under the direction of Boris Pankin.

Within the grand ballet gala on 27 July, we will offer to the audience a show of exquisite dance excerpts from "Swan Lake", "Katarina or Robber's Daughter", "Carmen", "Antigone" and "Spartacus" in the choreographic interpretation by Sergey Bobrov. In the past year, 2022, the ballet troupe of Varna Opera was celebrated on three continents.

A grandiose finale of the 14th summer season will be marked by the gala concert of the world-famous opera diva Sonya Yoncheva who will sing for the first time in Varna on 31 August.

ЧАСОВНИКЪТ НА ПОСЛЕДНИЯ ИМПЕРАТОР

Съдбата на този Patek Philippe е също толкова драматична, колкото тази на собственика му

Човекът с една от най-драматичните съдби в историята би трябвало да притежава и също толкова драматичен часовник. Наскоро аукционната къща Phillips продаде този Patek Philippe reference 96 Quantième Lune на търг в Хонконг за впечатляващата сума от 6.2 милиона долара. Това далеч не е рекорд за часовник, както можете да видите от карето към текста, но все пак го нарежда сред 12-те най-скъпи в историята.

Едното обяснение за това се крие в самия часовник - създаден през 1937 като връх в тогавашното часовникарско изкуство, този Patek Philippe има сложен ебауче механизъм, тройна дата и индикатор за фазите на луната - всичко това събрано в ултра тънка опаковка.

Втората причина за огромната цена е, разбира се, в личността на първия му собственик. Този часовник е бил лично притежание на Пу И, последния китайски император, обезсмъртен в едноименния шедевър на Бернандо Бертолучи. Роден през 1906 като Айсин Джоро, Пу И се възкачва на престола едва 2-годишен като последен потомък на династията

Цин - от негово име управляват регенти. Но още през 1912 Синхайската революция води до абдикацията му, слагайки точка на 2132 години имперска власт в Китай. През 1917 Пу И за кратко е върнат на престола от генерали-роялисти, но през 1924 окончателно е прогонен от Забранения град.

През 1932, след японското нашествие в Манджурия и създаването на марионетна-

та държава Манджоу-Го, е избран първо за неин ръководител, а после - и за император. В края на Втората световна война побежда, но е заловен от съветските войски (неговият Patek Philippe е на ръката му в този момент), и прекарва следващите години в охраняем санаториум в Чита. Първата му жена е арестувана в Китай и умира в затвора от глад. През 1950, след идването на власт на Мао Дзедун, е екстрадиран в Китай, съден като военнопредатник и лежи в затвора до 1959. След излизането си на свобода работи като метач и градинар в Пекин. Доста по-малко се знае за съдбата на часовника му, който дълги години бе смятан за загубен, преди да бъде повторно открит наскоро.

От аукционната къща потвърдиха, че в наддаването за него са участвали колекционери от 56 страни. Пазарът на класически часовници се радва на небивал разцвет в последните години, в които инфлацията тласка много инвеститори към подобни убежища. От 2016 насам рекордът за най-скъпо продаден часовник бе подобряван четири пъти. ■

Позволете на всеки момент да заблести.

Преминете от кредитна карта Mastercard® Standard към кредитна Mastercard Gold **от 1 юни до 31 юли**, направете поне една трансакция с нея и може да спечелите **iPad Pro 11 128 GB** или **100x ваучер на стойност 100 лв. от Ozone.bg**.

THE LAST WATCH OF THE LAST EMPEROR

The fate of this Patek Philippe is as dramatic as that of its owner

The man with one of the most dramatic fates in history should own an equally dramatic watch. Phillips auction house recently sold this Patek Philippe reference 96 Quantieme Lune at an auction in Hong Kong for an impressive \$6.2 million. This is far from a record for a watch, as you can see from the box to the text, but it still ranks it among the 12 most expensive in history.

One explanation for this lies in the watch itself - created in 1937 as the pinnacle of watchmaking at the time, this Patek Philippe has a complex ébauche movement, triple date and moon phase indicator - all packed into an ultra-slim package.

The second reason for the huge price is, of course, in the personality of its first owner. This watch was the personal possession of Pu Yi, the last emperor of China, immortalized in Bernardo Bertolucci's masterpiece of the same name.

Born in 1906 as Aisin Gioro, Pu Yi ascended the throne at just 2 years old as the last descendant of the Qing dynasty, while actually regents ruled in his name. But as early as 1912, the Xinghai Revolution led to his abdication, ending 2,132 years of imperial rule in China. In 1917, Pu Yi was briefly restored to the throne by royalist generals, but in 1924 he was finally banished from the Forbidden City.

In 1932, after the Japanese invasion of Manchuria and the creation of the puppet state of Manchukuo, he was established as its leader first, and then as emperor. At the end of the Second World War he escaped, but was captured by Soviet troops (his Patek Philippe was on his wrist at the time), and spent the following years in a secure sanatorium in Chita. His first wife was arrested in China and starved to death in prison.

In 1950, after Mao Zedong came to power, Pu Yi was extradited to China, tried as a war criminal and was imprisoned until 1959. After his release, he worked as a sweeper and gardener in Beijing. Much less is known about the fate of his watch, which was thought lost for many years before it was rediscovered recently. ■

НАЙ-СКЪПИТЕ ЧАСОВНИЦИ, ПРОДАВАНИ НЯКОГА

THE MOST EXPENSIVE WATCHES EVER SOLD

5. Patek Philippe Pink Gold 1518 French Calendar - \$9.57 mn

Този много рядък часовник е бил притежание на принц Мохамед Али Тауфик, бившия престолонаследник на Египет. Patek Philippe създава 300 екземпляра от серията 1518, но само 14 от тях са от розово злато и с розов циферблат.

This very rare watch was once owned by Prince Mohammed Ali Tawfiq, the former Crown Prince of Egypt. Patek Philippe created 300 examples of the 1518 series, but only 14 of them were in pink gold and with a pink dial.

4. Patek Philippe Stainless Steel 1518 - \$11.14 mn

Този модел от 1943 година е всъщност първият часовник в света с вечен календар. През 2016 бе продаден за над 11 млн. долара на аукцион на Phillips, макар оттогава рекордът да бе подобрен няколко пъти.

This 1943 model is actually the world's first perpetual calendar watch. In 2016, it sold for more than \$11 million at a Phillips

auction, although the record has since been beaten several times.

3. Rolex Daytona 6329 - \$17.75 mn

Сред 10-те най-скъпи часовника на всички времена само един не е Patek Philippe. Но за сметка на това е бил собственост на кинозвездата Пол Нюман, подарък от съпругата му. Циферблатът е изработен специално за Нюман от Singer. Among the 10 most expensive watches of all time, only one is not a Patek Philippe. Instead, it was owned by the movie star Paul Newman, as a gift from his wife. The dial was made especially for Newman by Singer.

2. Patek Philippe Henry Graves

Supercomplication – \$23.98 mn

Това е без съмнение най-сложният джобен часовник, създаван някога. Изработката му е отнела цели пет години след поръчката, направена през 1925. Има камбанки, вечен календар (до 2100 година) и схема на звездното небе над Ню Йорк. It is without a doubt the most complicated pocket watch ever created. It took five years to complete after the order was placed in 1925. It has bells, a perpetual calendar (until the year 2100) and a diagram of the starry sky above New York.

1. Patek Philippe Grandmaster Chime 6300A-010 - \$31.19 mn

Рекордът за най-скъп часовник бе счупен на благотворителния Only Watch Auction 6 Женева през 2019. Създаден специално за търга, това е единственият от серията Grandmaster Chime, изработен от стомана, и е най-сложният ръчен часовник, правен някога от фирмата.

The record for the most expensive watch was broken at the charity Only Watch Auction in Geneva in 2019. Created especially for the auction, it is the only Grandmaster Chime series made of steel and is the most complicated wristwatch ever made by the company.

Дентален туризъм в България Dental tourism in Bulgaria

Подарете си красива усмивка в ЕО Дент и решете своите проблеми със зъбите за една седмица в България. Цялостна грижа - от избелване до имплантология, 3D диагностика, лечение с лазер, фасети и циркониеви конструкции. В ЕО Дент можете да заспите (със специална упойка - седация) и да се събудите с преобразена усмивка. Всичко това е реалност при нас. 21 години опит, доверие и сигурност! ЕО Дент е клиниката, която преобрази усмивките на много известни личности.

Treat yourselves to a beautiful smile at EO Dent and find a solution to your teeth problems during one week in Bulgaria. Complete care for your smile - from teeth whitening to implant dentistry, 3D diagnostics, laser treatment, veneers and zirconia constructions. All this is a reality with us. In EO Dent you can fall asleep (with special anesthesia) and wake up with a transformed smile. 21 years of experience, confidence, and security. EO Dent is the clinic that has transformed the smile of many celebrities.

Създаваме усмивки с любов! We create smiles with love!

КЪДЕТО СЕ РОДИ БОГИНЯТА

WHERE THE GODDESS WAS BORN

Плажове, планини, вино
и 326 слънчеви дни в
годината – не е чудно, че
някога и самата Афродита
е избрала тъкмо Кипър, за
да излезе от вълните

Beaches, mountains, wine
and 326 sunny days a
year - it's no wonder that
Aphrodite herself chose
Cyprus to get out of the
waves

Девет хилядолетия история, паметници
от всевъзможни цивилизации, фантастич-
ни плажове и само трийсетина облачни дни
в годината – отговорът на въпроса защо
да посетим Кипър не е никак труден. Към
това добавете добрата храна и обслуж-
ването, което в поне един от три случая
може да се случи на чист български език.
В самото начало една препоръка: прео-
долейте ужаса от лявото движение и си
вземете кола под наем. Защото Кипър е
много повече от курортите на Пафос и Ая
Нана: тук ще откриете също пасторални
планински долинки, тихи селца, в които
стариците седят пред къщите и плетат
дантела, хилядолетни археологически
паметници, девствени плажове и живо-
писни таверни. И всичко това е събрано в
границите на един остров, съвсем малко
по-голям по площ от Софийска област. ►

Nine thousand years of history, monuments
of all kinds of civilizations, fantastic beach-
es and only thirty cloudy days a year -
the answer to the question of why to visit
Cyprus is not difficult at all. Add to that
the good food and the service, which in at
least one out of three cases can happen in
pure Bulgarian.

At the very beginning, a recommendation:
overcome the horror of left-side traffic and
rent a car. Because Cyprus is so much
more than the resorts of Paphos and Agia
Napa: here you will also find pastoral
mountain valleys, quiet villages where old
women sit in front of their houses and knit
lace, thousand-year-old archaeological
monuments, pristine beaches and pictur-
esque taverns. And all this is gathered
within the borders of an island only slightly
larger in area than the Sofia region. ►

ЛАРНАКА LARNACA

Пътят от летището към града ще ви преведе през прословутото Солено езеро - защитена местност, в която през есенните и зимните месеци обитават хиляди розови фламинго.

Според справочниците Ларнака е второто най-голямо пристанище в Кипър. Но под тази гръмка титла се крие всъщност едно очарователно градче с едва 51 000 жители (броят стига до 144 000, ако включите предградията и околните села). Единственото място, което напомня за голям град, е крайбрежният булевард "Атенон" – оживена и познато изглеждаща редица от барове, сладкарници и ресторанти, ресторанти, които обхващат цялата кулинарна география на света. Ако търсите автентичност, няма да я откриете тук.

В самото начало на промената е и паметникът на Зенон, основоположника на стоицизма и вероятно най-прочутата личност, родом от Ларнака (според алтернативното мнение това признание се пада на поп певицата Ана Виси). Третата най-значима фигура в хилядолетната история на града е на свети Лазар – същият онзи библийски Лазар, брат на Мария и Марта, когото Исус възкресява от мъртвите. Според легендата след това Лазар идва в Кипър и става първи архиепископ на града, който тогава още се нарича Китион. През IX век върху пред полагания му гроб е издигната великолепна църква от светло-жълт камък, която още съхранява част от мощите му. Само на стотина метра от нея се издига мюсюлманската джамия, а след нея започва старият турски квартал, в който улиците носят имена като Пиале Паша, Мехмет Али и Когжа Тене.

The road from the airport to the city will take you through the infamous Salt Lake, a protected area that is home to thousands of pink flamingos during the autumn and winter months.

According to the travel guides, Larnaca is the second largest port in Cyprus. But beneath that loud title lies a charming town of just 51,000 residents (the number rises to 144,000 if you include the suburbs and surrounding villages). The only place reminiscent of a big city is the waterfront Athenon Boulevard – a lively and familiar-looking row of bars, patisseries and restaurants that span the entire culinary geography of the world. If you're looking for authenticity, you won't find it here.

At the very beginning of the promenade is the monument to Zeno, the founder of Stoicism and probably the most famous person from Larnaca (according to the alternative opinion, this recognition goes to the pop singer Ana Vissi). The third most significant figure in the thousand-year history of the city is that of Saint Lazarus – the same biblical Lazarus, brother of Mary and Martha, whom Jesus raised from the dead. According to legend, Lazarus then came to Cyprus and became the first archbishop of the city, which was then still called Kition. In the 9th century, a magnificent church of light yellow stone was built on his grave, which still preserves some of his relics. Only a hundred meters from it rises the Muslim mosque, and after it the old Turkish quarter begins, in which the streets bear names such as Piaie Pasha, Mehmet Ali and Koca Tepe.

НИКОЗИЯ И СЕВЕРЕН КИПЪР

NICOSIA AND NORTHERN CYPRUS

Съседства като това - между джамии и църкви, между гръци и турски език - не са нещо необичайно тук. В дългата си история Кипър, така удобно разположен на основните търговски пътища, е бил завладяван безброй пъти - като се започне от финикийците и персите, мина се през гръците, арабите, кръстоносците (основаното от Ричард Лъвското сърце Кралство Кипър просъществува три века), венецианците, османците, британците и накрая се приключи с десетките хиляди български и румънски работници, дебаркирали тук през последните години.

Част от тази драма е жива и до днес с разделението на острова, най-видимо в столицата Никозия (или Лefкозия, както я наричат на гръци). Струва си да се откъснем от морето и да посетим този град - не само заради прословутата Зелена линия, която през 1974 била начертана със зелен молив върху картата на ООН, за да отдели гръцката и турската част на острова. Днес тази ничия земя е туристическа атракция с купищата бодлива тел, бетонните презгради и емоционалните графити. Но освен това Никозия предлага интересна архитектура, очарователни кафенета и живописни (но напълно функционални) хамами, тоест турски бани. Тук е и Кипърският музей - една от най-добрите археологически сбирки в целия свят, обхваща всички периоди от Каменната ера до късната Източна Римска империя. Преминването в Северен Кипър не е никакъв проблем, ако не броим някои усложнения по медицинските застраховки. Северната част на острова е по-гевствена и автентична, струва си и да се отбиеме до Кирения с нейното древно пристанище.

Juxtapositions like this - between mosques and churches, between Greek and Turkish - are not unusual here. In its long history, Cyprus, so conveniently located on the main trade routes, has been conquered countless times - from the Phoenicians and Persians, through the Greeks, the Arabs, the Crusaders (the Kingdom of Cyprus founded by Richard the Lionheart lasted for three centuries), the Venetians, the Ottomans, the British and finally ending with the tens of thousands of Bulgarian and Romanian workers who landed here in recent years.

Some of this drama lives on to this day with the division of the island, most visibly in the capital Nicosia (or Lefkosia as it is called in Greek). It is worth breaking away from the sea and visiting this city - not only because of the infamous Green Line, which in 1974 was drawn with a green pencil on the UN map to separate the Greek and Turkish parts of the island. Today, this no-man's land is a tourist attraction with piles of barbed wire, concrete barriers and emotional graffiti. But apart from that, Nicosia offers interesting architecture, charming cafes and picturesque (but fully functional) hammams, or Turkish baths. Here is also the Cyprus Museum - one of the best archaeological collections in the whole world, covering all periods from the Stone Age to the late Eastern Roman Empire.

Crossing into Northern Cyprus is not a problem at all, apart from some car insurance complications. The northern part of the island is more pristine and authentic. It is also worth stopping by Kyrenia with its ancient port.

ЛЕФКАРА И ХИРОКИТИЯ LEFKARA AND CHOIROKOITIA

Ако сте избрали за своя база Ларнака, добра идея е и разходката до Горна Лефкара – планинско селце на около половин час с кола в северозападна посока. Лефкара е прочута със среброто и дантелата си. Очакваме да я заварим дълбоко задрямала – все пак е неделя. Още на самия вход на селото обаче възрастна жена с уверените движения на магистрален полицаи ни отбива от пътя и ни насочва към “единствения безплатен паркинг”. После великодушно предлага да ни покаже набързо Центъра за сребро и дантели – нищо, че е почивен ден. Твърде бързо разбираме, че Центърът всъщност не е музей или нещо подобно, а просто едно от безбройните магазинчета. Сребърните накити наистина са изящни, а старичката е любезна и ни черпи с лимонада. Но това търговско усърдие никак не пасва на неделното ни настроение. Храбро ѝ отказваме да разгледаме дантелите и влизаме в селото.

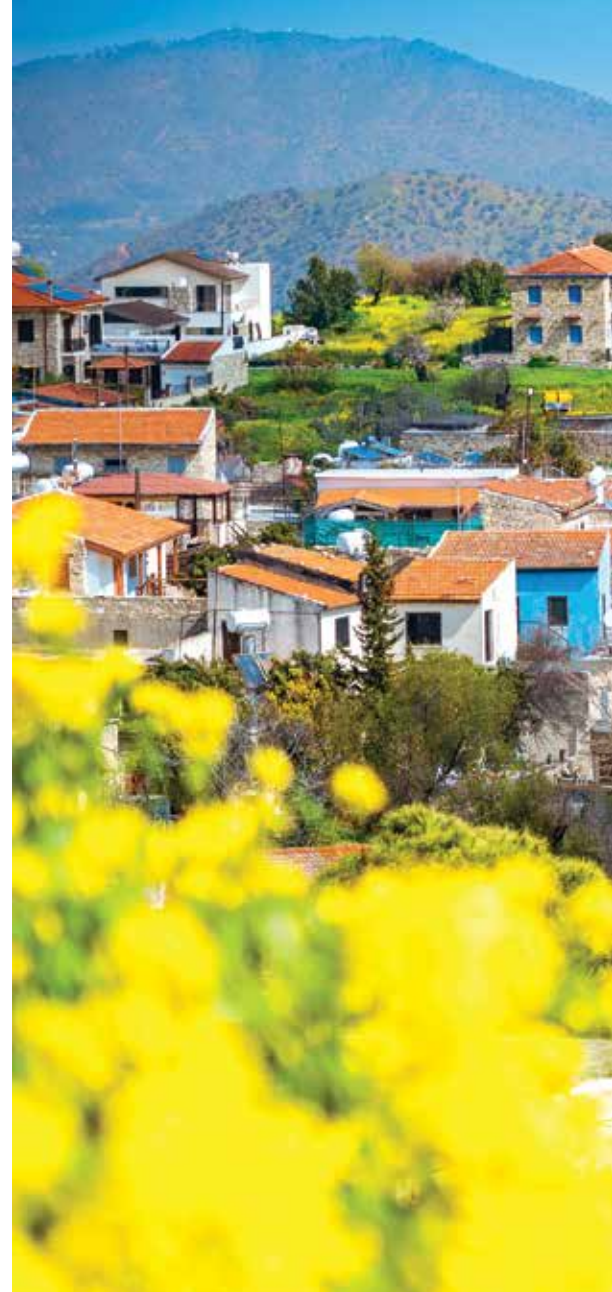
То наистина е опустяло. По пътя срещаме само кръчмаря в единствената отворена таверна и семейство гръмогласни посетители, които, разбира се, се оказват българи. Като изключим това, Лефкара изглежда като излязла от вълшебна приказка с павираните стръмни улечки, каменните къщи, яркосините врати и прозорци и разцъфтелите мушката.

По пътя се отбиваме и до Хирокития - останките от едно от най-древните неолитни селища. Петдесетината кръгли каменни пръстени, осеяли върха на един стръмен хълм, на пръв поглед не са особено впечатляващи. Докато не се замислиш, че са били построени преди повече от осем хиляди години – поне трийсет и пет века преди пирамидите. Животът не е бил никак лек в онази епоха, още преди откриването на керамиката. Според археолозите недохранените обитатели на кръглите каменни къщи рядко са надхвърляли 1,55 метра ръст и са живеели средно до 22 - 23 години.

If you have chosen Larnaca as your base, it is also a good idea to visit Upper Lefkara, a mountain village about half an hour by car in the northwest direction. Lefkara is famous for its silver and lace. We expect to find the place asleep – it is Sunday after all. At the very entrance of the village, however, an elderly lady with the confident movements of a highway policeman stops us from the road and directs us to the "only free parking lot". Then she generously offers to give us a quick tour of the Silver and Lace Center - never mind that it's a day off. We realize very quickly that the Center is not really a museum or anything like that, but just one of the countless shops. The silver ornaments are really exquisite and the old lady is kind and treats us to lemonade. But this commercial zeal somehow does not fit our Sunday mood. We bravely refuse her to look at the lace and enter the village.

It is really deserted. On the way, we meet only the innkeeper in the only open tavern and a family of loud visitors, who, of course, turn out to be Bulgarians. Apart from that, Lefkara looks like something straight out of a fairy tale with its cobbled steep streets, stone houses, bright blue doors and windows.

On the way, we also stop at Choirokoitia - the remains of one of the earliest known Neolithic settlements. The fifty circular stone rings dotting the top of a steep hill are not particularly impressive at first glance. Until you consider that they were built more than eight thousand years ago - at least thirty-five centuries before the pyramids. Life was not at all easy in that era, even before the discovery of ceramics. According to archaeologists, the malnourished inhabitants of the round stone houses rarely exceeded 1.55 meters in height and lived an average of 22-23 years.

ПЛАЖОВЕ И АКВАПАРКОВЕ BEACHES AND WATER PARKS

Ако окаеният живот на древните ни прародители е нарушил душевния ви мир, най-сигурният начин да го възстановите е, разбира се, на плажа. В крайна сметка тъкмо това е главната причина туристите да идват на Кипър - това и 326-те слънчеви дни годишно.

Каталогът с кипърските плажове е огромен и се простира от добре развити и претърпани с туристи места като Ая Напа, Протарас и Пафос, до девствените територии като националния парк Акамас, в северозападния край на острова. На територията на Акамас ще откриете и Баните на Афродита - една закътана пещера, в която според легендата богинята на любовта идвала да се къпе и където срещнала злощастния Адонис.

Ако спокойствието на националните паркове ви привлича, можете да пренебрегнете шумните Ларнака и Пафос, и да се установите в Поли Хризоху на северния бряг, точно до Акамас. Това симпатично градче между другото е дом на една от големите български колонии в Кипър, и дори си има свое българско училище. Освен това има някои от най-автентичните таверни на целия остров (като Moustakalis например).

Ако пък, тъкмо напротив, ви влекат оживлението и забавленията, отгдейте гължимото и на многобройните аквапаркове на острова. Aphrodite Water Park в Пафос е подходящ за семейства с деца, макар че има и някои спиращи дъха пързалки. Fasouri Water Park в Лимасол предлага над 30 различни атракции. А в Ая Напа е Water World, който в добавка към темите от гръцката митология предлага и доста прилични коктейли.

If the miserable life of our ancient ancestors has disturbed your peace of mind, the surest way to restore it is, of course, on the beach. After all, this is the main reason why tourists come to Cyprus - this and the 326 sunny days a year.

The catalog of Cypriot beaches is vast and ranges from well-developed and tourist-crowded places such as Agia Napa, Protaras and Paphos, to unspoiled areas such as Akamas National Park, on the north-western tip of the island. On the territory of Akamas you will also find the Baths of Aphrodite - a sheltered grotto where, according to legend, the goddess of love came to bathe and where she met the ill-fated Adonis.

If the tranquility of the national parks appeals to you, you can ignore the buzz of Larnaca and Paphos, and settle in Polis Chrysochous on the north coast, just outside Akamas. This cute little town is also home to one of the large Bulgarian colonies in Cyprus, and even has its own Bulgarian school. It also has some of the most authentic taverns on the whole island (such as Moustakalis for example).

If, on the contrary, you are drawn to liveliness and entertainment, pay attention to the many water parks on the island. Aphrodite Water Park in Paphos is suitable for families with children, although there are also some breathtaking slides. Fasouri Water Park in Limassol offers over 30 different attractions. And in Agia Napa, you will find the Water World, which, in addition to Greek mythology themes, also offers quite decent cocktails.

ПЛАНИНИ И ДЪЛБИНИ MOUNTAINS AND DEPTHS

Планините Троодос са достатъчно високи, за да имат и свой връх Олимп, и дори собствен ски курорт. Спускането по пистите с мисълта, че само след час можеш да се изтегнеш на плажа, изглежда прикрито, но е възможно само през януари и февруари. През останалото време Троодос мами посетителите със старинните си манастири, живописните селца и удивителния покой (някога нобеловият лауреат Георгиос Сеферис се бе оплакал, че в тишината песента на славеите е толкова гръмка, че не те оставя да спиш).

Заслужава си да разгледате старинните манастири, които също като средновековните църкви в България носят белезите на османското владичество - неугледни са отвън, но изпълнени с прелестни стенописи отвътре. Препоръчителна спирка е манастирът "Метаморфози" (Преображение) в селцето Палеохори, както и храмът "Свети Николай от покрива" (Agios Nikolaos tis Stegis) край Какопетрия. А ако християнските артефакти не ви привличат, можете просто да си направите една гълга пешеходна разходка из прохладните гори на Троодос.

Освен атрактивни височини, Кипър предлага и интересни дълбини. Кристалночистите води край острова са отлично място да се научите да се гмуркате. Атракция за по-опитните водолази са останките от шведския товарен кораб "Зенобия", потънал край Ларнака през 1980. Разпилелите по морското дъно камиони днес са се превърнали в нещо като изкуствен риф, изпълнен с живот.

The Troodos Mountains are high enough to have their own Mount Olympus and even their own ski resort. Hitting the slopes with the thought that in just an hour you can stretch out on the beach seems tempting, but it's only possible in January and February. The rest of the time, Troodos beckons visitors with its ancient monasteries, picturesque villages and astonishing tranquility (Nobel laureate Georgios Seferis once complained that in the silence the song of the nightingales is so loud that it does not let you sleep).

It is worth visiting the monasteries, which, like the medieval churches in Bulgaria, bear the marks of the Ottoman rule - they are unsightly from the outside, but filled with beautiful frescoes from the inside. A recommended stop is the monastery "Metamorphosi" (Transfiguration) in the village of Paleochori, as well as the church "St. Nicholas of the Roof" (Agios Nikolaos tis Stegis) near Kakopetria. And if Christian artefacts don't appeal to you, you can simply take a long walk through the cool forests of Troodos.

Apart from attractive heights, Cyprus also offers interesting depths. The crystal clear waters off the island are an excellent place to learn to dive. An attraction for more experienced divers are the remains of the Swedish cargo ship "Zenobia", sunk near Larnaca in 1980. The trucks scattered on the seabed have today turned into a kind of artificial reef full of life.

МЕЗЕ И ВИНО MEZE AND WINE

Кипърското мезе има малко по-различен смисъл от това, с което сме свикнали на Балканите – тук то е всъщност цяло обедно меню, състоящо се от множество малки порции. На пръв поглед цената може да ви стресне, но всъщност тя е за двама и включва между 15 и 30 различни ястия: тарам хайвер и сусамово тахини за разяждане, Мариновано цвекло и маслини с мащерка, картофена и зелена салата, прочутото местно запечено сирене халуми, панирани калмари, пържени бебичи октоподчета, ханки бяла риба, прясна аншоа, раци, скариди, октопод на скара и накрая венецът – лаврак или ципура. Полят с приятното местно бяло вино, подобен обяд окончателно изтрива от паметта спомените от предишния живот. Като стана дума за вино, Кипър претендира да произвежда най-стария известен вид – прословутата командария. Това е сладко, десертно вино, което се прави от презрели гроздове от сорта "ксинистери", оставени на слънце, преди да бъдат смачкани и затворени в бъчвите. Името е още една препратка към изпълненото с превратности минало на острова: след кръстоносните походи този регион е бил известно време база на рицарите-тамплиери и на тяхната Велика Командерия - La Grande Commanderie. Няколко глътки командария са чудесен финал за един от най-незабравимите обеди в живота ни. Мъчи ни само една мисъл: как е възможно тъкмо хората, живеещи в този рай, да са дали на света стоицизма? И после се сещам, че бедният Зенон всъщност е развил философията си в Атина, дълго след като е напуснал Кипър. И може би точно заради това.

The Cypriot meze has a slightly different meaning than what we are used to in the Balkans – here it is actually a whole lunch menu consisting of many small portions. At first glance, the price may shock you, but in fact it is for two and includes between 15 and 30 different dishes: tarama caviar and sesame tahini, marinated beetroot and olives with thyme, potato and green salad, the famous local grilled halloumi cheese, breaded squid, fried baby octopuses, pieces of white fish, fresh anchovies, crabs, shrimps, grilled octopus and finally the crown - sea bass or sea bream. Washed down with the pleasant local white wine, such a lunch permanently erases the memory of the previous (working) life.

Speaking of wine, Cyprus claims to produce the oldest known type - the infamous Commandaria. It is a sweet, dessert wine made from overripe xynisteri grapes left in the sun before being crushed and sealed in barrels. The name is another reference to the island's turbulent past: after the Crusades, this region was for a time the base of the Knights Templar and their Grand Commandery - La Grande Commanderie. A few sips of Commandaria is a great ending to one of the most memorable lunches of our lives. We are tormented by only one thought: how is it possible that the people living in this paradise gave the world Stoicism? And then I remember that poor Zeno actually developed his philosophy in Athens, long after he left Cyprus. And perhaps precisely because of this. ■

ЛЕДЕНИ СТРАСТИ

Колкото и да не ви се вярва, любимият ни сладолед всъщност
е на повече от четири хиляди години - и е сменил доста
налудничави съставки

Текст **МАРГАРИТА СПАСОВА** / Фотография **ISTOCK**

Китай, 2000 години преди Христа. Не друг, а китайците поставят началото на славните странствания и метаморфози на сладоледа през времето и пространството. В класическия трактат „История на храната“ Магелон Тусен-Самат пише: „Те заливали пълните със сироп съдове със смес от сняг и селитра, защото подобно на начина, по който солта ускорява кипването на водата, селитрата понижава точката на замръзване до малко под нулата“. Друга разновидност се приготвяла от мляко, разварен ориз и сладки подправки, след което съдът се затрупвал със сняг, докато сместа се втвърди. Появили се плодови сладоледи на основата на пловов сок, мед и ароматични подправки. По древните търговски пътища замразените десерти достигнали в Персия.

ПЕРСИЯ, V ВЕК ПРЕДИ ХРИСТА. Персийците се разхлаждат с шербет или „пловов лег“, който пред-

ставява подсладен с мед пловов сок, замразен в сняг. Постепенно модата на студените десерти се пренася в Древен Рим, като се превръща в задължителен елемент от прочутите пиршества на Нерон. През IV век пр. Хр. в Персия добива популярност десерт, приготвян от розова вода и фино оризово фиде, кръстоска между шербет и оризовия пудинг фалудех. Легът се смесвал с шафран, пасирани плодове и ароматични съставки. Днес десертът от розова вода, лимони и фино фиде е любимо лакомство на празненствата в Близкия Изток. Много по-късно, при арабското нашествие в Сицилия през VIII век, шербетът и фидето се появяват в Италия. Така се раждат италианските ледени изкушения сорбето и гранита, които се овкусяват с пресни цитруси, плодове и кафе.

ЕВРОПА И РЕНЕСАНСЪТ. През 1559 г. прочутият флорентински архитект и сценограф Бернардо ►

► Буонталенти получава нареждане да направи десерт, който да изуми двора на Медичите. Така се ражда прочутото "гжелато" (gelato) – сорбето, обогатено със сметана и яйца, ароматизирано с лимони, портокали и бергамот. Ледената сладост бързо придобива огромна популярност във Франция благодарение на Катерина де Медичи, омъжена за Орлеанския дук, който през 1533 става крал Анри II. Първата френска рецепта за ароматен студен крем се появява през 1674 в книгата на френския химик, аптекар и лекар Никола Лемери „Колекция от редки любопитни рецепти и групи прекрасни природни явления“ (Recueil de curiosités rares et nouvelles de plus admirables effets de la nature). През 1694 рецепти за сорбети излизат в „Модерният иконом“ на Антонио Латина (Lo Scalco alla Moderna) и други кулинарни книги. Замразените десерти бързо се превръщат в любима наслада не само на кралски особи и владетели, но и на заможните граждани. Още през 1660 някой си Прокопио, сицилиански ресторантьор, включва сладолед в менюто на Café Procope, първото парижко кафене. Рецептата включва прясно мляко, бита сметана, масло и яйца.

В НАШАТА ГЛОБАЛИЗИРАНА ЕПОХА имаме достъп до почти неограничен брой вкусове, рецепти и техники. Нека се отправим на едно бързо околосветско сладоледено пътешествие. Ето някои от най-характерните сладоледи по света.

КУЛФИ. Плътен, гъст сладолед, който се съготвя в Индия и Пакистан на основата на кондензирано мляко, което се вари на слаб огън, докато се превърне в лепкав, сладък маджун. Вкусът е силен и екзотичен благодарение на добавки като розови листенца, кардамон, шафран, шам фъстък и манго.

ДОНДУРМА. Ако имате късмета да се озовете в Истанбул през лятото, несъмнено ще забележите количките с бяло лакомство, което ловкият като факир продавач тегли и размята в откровено опровержение на Нютоните закони. Това е традиционният турски сладолед от козе мляко, овкусен със салеп (стрипти на прах гругки на планинската орхидея *Orchis Anatolica*) и съгъстен със сакъз. Последната съставка прави сладоледата гъбчави.

АИС КАСАНГ. Ярководетният десерт се приготвя в Малайзия, Сингапур и Бруней от натрошен лег, червени бобени зърна и плодови сиропи, кондензирано или кокосово мляко, кубчета агар агар и плодови желеа и екзотични плодове. Класическият вариант се приготвя с плодове на гуриан – пословично мирислив плод (и забранен за превозване в самолет и в градски транспорт в някои азиатски страни). Казват, че ако съберете достатъчно смелост да лапнете плода, вкусът е комбинация от круши и узряло сирене бри...

ДЖЕЛАТО. Типичният италиански сладолед, направен от качествено мляко, добре узрели плодове, хубав шоколад и пресни ядки. Заради качеството на продуктите лимоновият сладолед предизвиква истинска експлозия от зрели лимони в устата ви, а топка „мока“ е в състояние да ви изстреля в адреналиновия рай като чашка изстудено еспресо.

СОРБЕТО. На практика - гжелато, в което млякото и сметаната са заменени с вода. Това е най-автентичният наследник на древния сладолед или шербет, който похапвали в древността в Близкия Изток. Фюжън кухнята го възроди, често с неподозирани съставки - таратор, гаспачо, лимоново-гжинджифилова или морковено-канелена супа.

СЕМИФРЕДО. Появява се преди век в италианската област Емилия Романя. На италиански гумата означава полузамразен. Това е охладен десерт, нещо средно между яйчен крем и мус. Основната съставка е крем маскарпоне (сирене маскарпоне, яйца, пудра захар, сметана и лимонова кора). Към него е прибавен пандишпан, потопен в ликьор с вкус на кафе, но може и натрошени бишкоти Савоярди или парченца Панетоне - козунак. Десертът се изсипва в специални чаши с капак, остава се във фризера няколко часа и се поднася студен, в комбинация с ароматно италианско кафе.

ТАРТУФО. Както се досещате, на италиански името означава трюфел, в чест на скъпоценното миризливо черно лакомство. Представлява топка сладолед, обикновено шоколадов, със сърцевина от плодово желе или сорбето, с шоколадова глазура и поръсен с ядки или какао.

ГРАНИТА. Полузамразен плодов сок със захар, вода и аромати, но с едра кристална структура. Традиционните вкусове са лимон, кафе, бадем, шоколад, мента, жасмин, портокал и горски плодове, според сезона, а авантюристично настроените експериментират с вкусове като домати, розмарин и босилек.

ЗАМРАЗЕНО КИСЕЛО МЛЯКО. През 70-те години това е хипарската версия на сладолед, приготвя се съвсем лесно от кофичка подсладено кисело мляко (йогурт) и хладилна камера. Постепенно обаче концепцията се усложнява и сега познаваме магазинчетата за леден йогурт с десетки добавки, топинги, вкусове и поръски. ■

100 ГРАМА СЛАДКИ

или сладката симбиоза юрист-архитект
в една 22 годишна семейна история.

Загадъчно и възшебно започва всичко още от създаването на името, та до наши дни, когато обектите вече наброяват единадесет.

Първият малък магазин отваря врати на улица Марагидик в квартал Редута и поднася на столичани всевъзможни вкусни сладкиши. Разнообразието от продукти в обектите на „100 грама сладки“ е като палитра на художник, а и как иначе би било, когато пресичаш страни и континенти с една единствена цел, а именно да попиеш с колекционерска страст от магията на изтънчените европейски сладости и захарните изкушения от различни краища на света.

Това правят собствениците Светлана и Александър Тимеви, превръщат идеята от просто хубав десерт в шедьовър, който носи истинска наслада за сетивата. Нестихващата страст в сладкарското изкуство е дело на Светлана Тимева - мечтател, новатор, любител, но най-вече сладкар по душа.

Изпълнена с желание да създаде най-доброто на пазара, без компромис с подбора на суровините и качеството на продуктите, собственичката с гордост застава зад всеки един нов продукт.

Обучена в най-добрите френски и италиански школи, тя не се страхува да смесва

вкусове и съставки, за да излязат от възшебните ѝ творения едни от най-добрите резултати като еклери с лешникова пралина, торта с праскови и маскарпоне, торта вишнево чийз, багетов мус с круши, милфой с малини, паста фрезие, много, много други, а също така и небезизвестните френски макарони.

В „100 грама сладки“ кралят на сладкишите се приготвя с най-финото багетово брашно и пленява с разнообразните си вкусове.

За него разкриваме тайната, че освен маслените кремове, лешникова пралина, ганаша, домашните сладка и пюрето от екзотичните плодове, добавяме и онази огромна доза любов, която кара човек винаги да се връща за още.

Освен огромната ни продуктова гама включваща ръчно изработен шоколад, сватбени торти, изрисувани хрупкави меденки, ние предлагаме и организирането, украсата и обслужването на всякакви атрактивни събития.

На вашите услуги с професионален подход ще направим кетъринг с обслужване, ще разработим персонални проекти с изпълнение и подредба на сватбен бар, ще поднесем неустойимо джелато на специалните ни италиански сладоледени колички.

Независимо дали става въпрос за корпо-

ративен ивент, корпоративни подаръци, сватба, рожден ден, годишнина или друго специално събитие, нашите талантиви сладкари, декоратори и младежи, обслужващи събитията, ще превърнат събитието в незабравима сладка фиеста.

Готови сме да се погрижим за всеки един детайл - от продукта до професионалното обслужване на гостите ви

Отдавна надскочили конвенционалната сладост, целият екип от професионалисти в „100грама сладки“ се стремят да създават нови и различни вкусове, вдъхновени от световните майстори и сплотената идея, че да докоснеш душата на човек е необходимо сърцето ти да бъде на правилното място.

CRAVING FOR ICE

Believe it or not, our favorite dessert is actually more than four thousand years old - and it's had some crazy ingredient changes

By MARGARITA SPASOVA / Photography ISTOCK

China, 2000 years B.C. None other but the Chinese initiate the glorious pilgrimages and metamorphosis of ice cream through time and space. In the classic treatise "History of food" Maguelonne Toussaint-Samat writes: "They used to pour a mixture of snow and saltpeter on dishes full of syrup, because, just like salt accelerates the water boiling time, saltpeter lowers the freezing point to a little below zero". Another variety used to be made from milk, rice gone bad and sweet spices, after which the dish was covered up with snow until the mixture hardened. Fruit ice cream based on fruit juice, honey and aromatic spices was born. Frozen desserts reached Persia on the ancient trade routes.

PERSIA, FIFTH CENTURY B.C. Persians cool off with sorbet or "fruit ice" which is fruit juice sweetened with honey, frozen in snow. Gradually the cold desserts fashion moves to Ancient Rome, turning into a compulsory element of Nero's legendary feasts. A dessert prepared with rose water and fine rice noodles - a combination of sorbet and the rice pudding Faloodah - gains popularity in Persia in the 4th century B.C. Ice was mixed with saffron, fruit puree and aromatic ingredients. Today the dessert with rose water, lemons and fine noodles is a favourite delicacy during the holidays in the Middle East. Much later, during the Arab invasion of Sicily in the 8th century, sorbet and noodles come to Italy. The Italian ice temptations sorbetto and granita, flavoured with fresh citruses, fruit and coffee.

EUROPE AND THE RENAISSANCE. In 1559 the famous Florentine architect and stage designer Bernardo Buontalenti was commissioned to prepare a dessert which would amaze the Medici's court. The famous "gelato" was born - sorbet, enriched with cream and eggs, aromatized with lemons, oranges and bergamot. The icy sweetness quickly gains huge popularity in France thanks to Catherine de Medici, married to the Duke of Orleans, who becomes King Henry II in 1533. The first French recipe for a fragrant cold cream appears in 1674 in the book by the Russian chemist, pharmacist and doctor Nicolas Lemery "A Collection of Rare and Curious Reci-

pes and Other Admirable Natural Phenomena" (Recueil de curiosités rares et nouvelles de plus admirables effets de la nature). In 1694 sorbet recipes are published in "The Modern Butler" by Antonio Latini (Lo Scalco alla Moderna) and other cook books. Frozen desserts quickly turn into a favourite pleasure not only for royalties, but for wealthy citizens as well. As early as in 1660 a certain Procopio, a Sicilian restaurateur, includes ice cream in Café Procope's menu - the first coffee house in Paris. The recipe consists of fresh milk, whipped cream, butter and eggs.

IN OUR GLOBALIZED AGE, we have access to an almost unlimited number of flavours, recipes and techniques. Let's go on a quick around-the-world ice cream trip. Here are some of the most distinctive ice creams in the world.

KULFI. Dense, thick ice cream prepared in India and Pakistan based on slow cooked condensed milk until it turns into sticky sweet treacle. The taste is strong and exotic thanks to ingredients such as rose hips, cardamom, saffron, pistachio and mango.

DONDURMA. If you're lucky enough to be in Istanbul during the summer, you'll certainly notice the carts with the white delicacy, pulled and tossed by the vendor skillful as a magician, in complete denial of Newton's laws. This is the traditional Turkish goat milk ice cream flavoured with salep (grinded tubers of the orchid genus *Orchis Anatolica*) and thickened with mastic. The last ingredient makes the ice cream chewy.

AIS KACANG. The bright dessert is prepared in Malaysia, Singapore and Brunei with crushed ice, red beans and fruit syrup, condensed or coconut milk, cubes of agar agar, fruit jellies and exotic fruit. The classic one is prepared with the durian fruit - a notoriously stinky kind of fruit (banned to be carried on a plane and in the public transport in some Asian countries). They say that if you are brave enough to eat the fruit, the taste is a combination of pears and ripe Brie cheese...

GELATO. The typical Italian ice cream prepared with high quality milk, truly ripe fruit, good choco-

late and fresh nuts. Because of the quality of the products the lemon ice cream causes a real explosion of ripe lemons in your mouth. A "mocha" scoop is able to send you to an adrenalin heaven like a cup of cooled espresso.

SORBETTO. In fact gelato in which milk and cream are replaced by water. This is the most authentic successor to the early ice cream or sorbet they used to eat in the Middle East in ancient times. Fusion cuisine has revived it - often with unexpected ingredients - cold yoghurt soup, Gas-paccio, lemon-ginger or carrot-cinnamon soup.

SEMIFREDO. It was born a century ago in the Italian region Emilia-Romagna. The word means "semi-frozen" in Italian. It's a cool dessert, something between egg cream and mousse. The main ingredient is Mascarpone cream (Mascarpone cheese, eggs, powdered sugar, cream and lemon peel). They add sponge-cake, dipped in coffee-flavoured liquor, but also crushed ladyfingers Savoiardi or Panettone sweet bread pieces. The dessert is poured in special cups with a lid, then kept in the freezer for a few hours and served cold, in combination with aromatic Italian coffee.

TARTUFO. As you can imagine, the name means truffle in Italian in honour of the valuable stinky black delicacy. It is composed of ice cream, usually chocolate, with fruit jelly or sorbetto in the centre, in chocolate shell, sprinkled with nuts or cocoa.

GRANITA. Semi-frozen fruit juice with sugar, water and aromas, but with large crystal structure. Traditional flavours are lemon, coffee, almond, chocolate, mint, jasmine, orange and forest fruit by the season and the adventurous ones experiment with flavours such as tomato, rosemary and basil.

FROZEN YOGHURT. In the 1970's this was the hippie-version of ice cream, prepared really easily with the help of a cup of sweetened yoghurt and a freezer. However, the concept is gradually becoming more complicated and now we know of frozen yoghurt shops with dozens of things you can add, toppings, flavours and sprinkles. ■

ПРАЗНИЦИ НА СЛАДОЛЕДА ВЪВ ФЛОРЕНЦИЯ...

CELEBRATING ICE CREAM IN FLORENCE...

Както вече видяхме, всяко сладолегено проучване трябва да започне в Италия, родината на джелатото. Така че ако имате късмета да посетите Флоренция в началото на месец май, след като се покатерите до върха за прекрасното Дуомо и прекосите няколко пъти Понте Векио, непременно се отбийте на Фестивала на сладоледа, който се простира на три градски площада или поседнете в традиционната сладкарница Виволи, където да експериментирате с божествените вкусове и текстури на местния сладолед. Сирене рикота и аромат на тонка, мохито с джелато и дайкирита с ягоди в сладолед са само част от невероятните аромати, които можете да опитате заедно с петдесетте хиляди посетители на фестивала.

As we already know, each ice cream research should start in Italy, the homeland of gelato. So if you have the chance to visit Florence in the beginning of May, after climbing to the top of the wonderful Duomo and crossing Ponte Vecchio a few times, make sure you pay a visit to the Ice Cream Festival, taking place on three city squares or sit in the traditional Vivoli pastry shop, where you can experiment with the divine tastes and textures of the local ice cream. Ricotta cheese and Tonka flavor, mojito with gelato and daiquiris with strawberry ice cream are only part of the incredible flavours you can taste together with the fifty thousand festival visitors.

... И В ЛОНДОН ... AND LONDON

От 2012 насам, в началото на септември се провежда двудневният Фестивал на сладоледа в Кингс Крос, Лондон – на няколко крачки от канал Риджънтс (откъдето през XIX век стоварвали леда от замръзналите езера в Норвегия, с който приготвяли сладоледа).

Тук познавачи, кулinari и любители разговарят увлечено за тайните и насладите на сладоледа, разказват си историята за Карло Гати, италианецът, който създал Пени Лик (Penny Lick), първата евтина и достъпна разновидност на сладоледа в Кралството.

Since 2012, the two-day Ice Cream Festival has been held in Kings Cross, London in the beginning of September – just a few steps away from Regent's Canal (where in the 19th century ice used to prepare ice cream was unloaded from the frozen lakes in Norway).

Experts, chefs and fans discuss secrets enthusiastically and enjoy ice cream, tell the story of Carlo Gatti, the Italian who created Penny Lick, the first cheap and affordable variety of ice cream in the Kingdom. ■

футуризм

с Антон Груев

Всеки четвъртък
21:00

Bloomberg
TV Bulgaria

ГЛОБАЛИЗАЦИЯТА СРЕЩУ ЛУКАНКАТА

Отпадането на кулинарните граници не само не застрашава автентичните храни, ами повишава интереса към тях. България все още не се е възползвала напълно от това

Текст ЯСЕН БОРИСЛАВОВ / Фотография ISTOCK

В своето есе „Културата на свободата“, публикувано преди години по повод получаването на Нобеловата награда за литература, Марио Варгас Лъоса пише, че „глобализацията не задушава местните култури, а тъкмо обратното – освобождава ги от идеологическия натиск на национализма.“ Според него в тезата на антиглобалистите - че изчезването на националните граници и установяването на един свят, свързан с пазарите, ще унищожи регионалните и националните култури, а това ще бъде краят на традициите, обичаите, митовите и нравите - прозира единствено мания за преследване. Варгас Лъоса твърди още, че загърбването на едни традиции и подмяната им с нови трябва да се разбира като модернизирание на живота, за което глобализацията не е причина, а по-скоро следствие. ►

ТРЯБВА ДА СЕ ПРИЗНАЕ, че по отношение на кулинарната култура твърденията на Лъоса са напълно приемливи. В тази сфера глобализацията е по особен начин двусмислена, тя едновременно унифицира храната и храненето чрез веригите за бързо хранене и фрайчайзинга, но в същото време разширява географския ареал на някои чисто национални или регионални ястия и продукти. Днес във всеки малко по-голям град по света човек може да открие някакъв ресторант, който предлага японско суши или испанска паеля, италианско ризото и паста, елзаски шукрут, швейцарско фондю, а също китайска, индонезийска или мексиканска кухня. Излишно е да се споменават арабските дюнери и други разновидности на кебапа, които се предлагат на всеки ъгъл. Във всеки гастронорм може да се намери китайски соев сос или зелена ►

ON AIR
El Gauri

Кулинарният антиглобализъм, който всъщност е продукт на самата глобализация, се стреми да възстанови прекъснатата от хранителната индустрия връзка между човека и неговата храна

► тайландска къри паста. Храната на „другия“ става все по-интересна и търсена. Това е един от ефектите на глобализацията. Какво може да бъде неговото обяснение?

Човекът е социално същество и има нужда от идентичност, каквато глобализацията сама по себе си не му предлага. Тъкмо обратното – чрез страховете, които поражда, тя изглежда подсилва търсенето на идентичност. И това е особено забележимо в кухнята.

ИНАЧЕ КАЗАНО, MCDONALDS, Pizza Hut и Kentucky Fried Chicken може приутично да унифицират хранителните навици, но тяхната инвазия може да има и обратен ефект - като стимулира интерес към регионалните особености, примерно, на мусаката (която в Гърция и Турция редят на пластове и я правят с патладжани и тиквички, а у нас най-често тя е в безредие и предимно с картофи).

Индустриалният Fast food има своята естествена опозиция в набиращото все повече сподвижници движение Slow food. Създадено като реакция срещу отварянето на поредния ресторант на известна верига за бързо хранене в Рим през 1989, днес това движение днес има над 150

000 активни членове в десетки държави, обединени от една по-скоро етична концепция за храната и храненето. Тяхната антиглобалистка кулинарна идеология проповядва чувствено и умозрително отношение към храната, любопитство към културно-историческия профил на отделни регионални или национални ястия и продукти. Синтезирана е в мотото „Good, Clean and Fair“. Това означава вкусна храна, приготвена от качествени и екологични продукти, за които производителите получават справедлива цена.

КУЛИНАРНИЯТ АНТИГЛОБАЛИЗЪМ, който всъщност е продукт на самата глобализация, се стреми да възстанови прекъснатата от хранителната индустрия връзка между човека и неговата храна. Все повече хора с тревога си задават въпроса „Какво всъщност ям?“. На този въпрос големите хранителни компании отговарят предпазливо и с нежелание, чрез една сложна номенклатура от стопици видове Е-та, дискретно споменати в етикетите на храните, без да е ясно какво точно представляват. Този притеснителен въпрос обаче отваря бизнес ниша за малки производители на качествени и автентични продукти и така може

не само да се съхранят традиционни технологии и вкусове, но да се насърчава и устойчивото развитие на селските общности.

Така глобализацията всъщност отваря перспектива пред един симпатичен, безобиден и дори прогресивен „кулинарен национализъм“. Негово проявление са стопиците кулинарни празници и фестивали, които се организират по света и от година на година стават все повече. „Храната на другия“ е предмет на все по-голям интерес и няма как да се отрече, че заслуга за това има глобализацията. Тя няма как да обезличи унгарския гулаш, руските пелмени и пирожки или холандския бьоренкол (задушено зеле с наденички и картофи), а може само да разшири техния потребителски ареал.

В Европа, Америка и другаде по света малки и по-големи градове нарочват два или три гена през годината, за да ги посветят на някой продукт или ястие, което местните хора смятат за типично свое, гордеят се с него и искат да го споделят със света. Общото послание на тези фестивали е: „Елате да видите какво ядем. Заповядайте да ядем заедно.“

В СТРАНИ КАТО ФРАНЦИЯ, ИТАЛИЯ,

ИСПАНИЯ – с утвърдено етико-естетическо отношение към храната – съществуват десетки кулинарни фестивали, посветени на продукти като люти чушки, чесън, тиква, орехи, ябълки, кестени, сирена, хляб, колбаси, мед, маслини, зехтин, риба и какво ли не. Тук естествено се вписват и многобройните празници на виното. В края на август всяка година в испанския град Буньол се провежда големият доматиен фестивал. Кулминацията е бой с домати по улиците. В сръбския град Лесковац всяка година има Световен фестивал на скалата. За няколко дни градчето изглежда като омагьосано от гима на стотиците скари, върху които се пекаат всякакви мръвки, а наоколо обикалят духови оркестри и свирят от все сърце, сякаш плескавиците няма да се опекаат, ако не чуят поне няколко такта от „Калашников“ на Горан Брегович. Има и десетки ексцентрични празници и състезания като надбягването с палачинки в Олни, Великобритания, или търкалянето на пити сирене в Купърс Хил. Има дори обособено световно първенство по хвърляне на риба тон в Порт Линкълн, Австралия. Състезателите хвърлят 10-килограмови риби. Световният рекорд, поставен през 1998, е 36 метра и принадлежи на

Шон Карлин - който между другото е и олимпийски шампион по хвърляне на чук. Странно е, че не са го дисквалифицирали, защото все пак е професионалист, а мята рибите заедно с аматьори. Повечето такива фестивали носят нещо от духа на средновековния карнавал, който е важна част от културния код на модерния западен свят.

ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ ГОДИНИ МОДАТА на регионалните кулинарни фестивали плахо започна да навлиза и България. В Трън и Разград има празници на киселото мляко, в село Баница, Врачанско, правят празник на баницата, в селата Бели Искър и Жабокрът си имат празници на зелника, в Горна Орховица отдават почести на суджука, в Радуил и Смилян има фестивали на фасула, а в Каварна – на мидите и рибата. Във Варна на 18-19 юни предстои „Фестивал на виното и храната“. Има и един пътуващ фестивал „Шарена трапеза“, който всяка година се провежда в различен град. Повечето подобни начинания са започнати след 2001 година и вероятно първата ще се развие.

В България има уникални храни, застрашени от изчезване, които чрез подобни инициативи могат не само да бъдат

запазени, но да помогнат за един по-привлекателен туристически образ на страната. Като пример могат да се посочат зеленото сирене от тевенското село Черни Вит, крокмач от плевенското село Ракита, еленски бут, смилянски боб (но истински), родопско бито сирене... Ако българската туристическа индустрия прояви повече въображение, тя би опитала да конструира рекламен образ на българската идентичност чрез подобни храни, а не чрез клипове с мацки и АТВ-та. Храната е неизменна част от образа на една страна, поради което и повечето туристи проявяват интерес към местни продукти и специалитети. В същото време не би трябвало да се забравя, че туристическата индустрия е точно толкова двусмислена, колкото и глобализацията. Туризмът може да съживи определени традиции, кулинарни технологии и вкусове, но може и да ги убие, като ги лиши от тяхното естествено битие и автентичност. Селската бабичка, която плете рогозки или меси баница пред захласнатите погледи на група скандинавци, престава да бъде селска бабичка, а става атракцион. ■

GLOBALIZATION VS. LUKANKA

The disappearance of culinary boundaries not only does not endanger authentic foods, but increases interest in them. Bulgaria has not yet fully benefited from this

By YASEN BORISLAVOV / Photography ISTOCK

In his essay *The Culture of Liberty*, Nobel Prize winner Mario Vargas Llosa writes that “globalization does not suffocate local cultures but rather liberates them from the ideological conformity of nationalism.” According to him, the anti-globalist thesis that “the disappearance of national borders and the establishment of a world interconnected by markets will deal a deathblow to regional and national cultures and to the traditions, customs, myths, and mores that determine each country or region’s cultural identity” merely reveals a persecution mania. Llosa also claims that turning your back on some traditions and replacing them with new ones should be understood as the modernization of life, for which globalization is not a cause but rather a consequence.

IT MUST BE ADMITTED that with regard to culinary culture, Llosa’s claims are completely acceptable. In this sphere globalization is particularly ambiguous; it at the same time unifies food and eating through fast food and franchising chains, while simultaneously expanding the geographical realm of some purely national or regional dishes and products. Today every big city in the world has restaurants that offer Japanese sushi, Spanish paella, Italian risotto and pasta, Alsace choucroute, Swiss fondue, as well as Chinese, Indonesian and Mexican cuisine. Not to mention the Arab doners and

other variations of kebab that are sold on every corner. Chinese soy sauce or green Thai curry paste is available in any grocery store. The “other’s” food becomes more and more interesting and popular. This is one of the effects of globalization. How can it be explained? Man is a social being and needs identity, the kind that globalization in itself does not offer him. On the contrary, through the fears it breeds it seems to reinforce his search for identity. And this is particularly evident in the case of cuisine.

TO PUT IT DIFFERENTLY, McDONALD’S, Pizza Hut and Kentucky Fried Chicken may appear to unify eating habits, but their invasion can also have the opposite effect – by stimulating interest in regional peculiarities, for example, of moussaka (which in Greece and Turkey is arranged in layers and made with aubergines and zucchini, while in Bulgaria it is most often jumbled together chiefly with potatoes). Industrial Fast food has its natural opposition in the Slow food movement that is gathering increasingly more adherents. Created as a reaction against the opening of yet another restaurant of a well-known fast food chain in Rome in 1989, today the movement has over 150,000 active members in dozens of countries, united by a kind of ethical concept of food and eating. Their anti-globalist culinary ideology preaches

a sensuous and probing attitude to food, curiosity in the cultural and historical profile of different regional or national dishes and products. It is synthesized in the motto “Good, Clean and Fair.” This means tasty food, prepared from quality and ecological products, for which producers get a fair price.

CULINARY ANTI-GLOBALISM, which is actually a product of globalization itself, aims to restore the link between man and his food that has been broken by the food industry. Increasingly more people are anxiously asking the question: “What am I actually eating?” This question is answered cautiously and reluctantly by the big food companies through a complex range of hundreds of types of E-s, which are discreetly mentioned in food labels but without explaining exactly what they are. But this worrying question opens a business niche for small producers of quality and authentic products, thus helping to not only preserve traditional technologies and tastes, but also to encourage the sustainable development of rural communities.

Globalization thus actually opens up prospects of a likeable, harmless and even progressive “culinary nationalism.” It is manifested in hundreds of culinary events and festivals that are organized across the world and growing in number with every passing year. “The other’s

food” is subject to increasingly greater interest, and it cannot be denied that globalization is to blame for this. It cannot depersonalize the Hungarian goulash, Russian pelmeni and piroshki or the Dutch boerenkool (stewed cabbage with sausages and potatoes), but can only expand their consumer base.

In Europe, America and elsewhere in the world, small towns and larger cities devote a couple of days during the year to a certain product or dish that the locals typically regard as theirs, take pride in and want to share with the world. The overall message of these festivals is “Come and see what we eat. Come and let’s eat together.”

IN COUNTRIES LIKE FRANCE, ITALY, SPAIN – where there is an already established ethical and aesthetic attitude to food – dozens of culinary festivals exist, dedicated to products such as hot peppers, garlic, pumpkin, walnuts, apples, chestnuts, cheeses, bread, sausages, honey, olives, olive oil, fish and what not. The many different wine festivals are naturally added to this. At the end of August each year a big tomato festival is staged in the Spanish town of Buñol. The highlight is the tomato fight in the streets. In the Serbian town of Leskovac, a world grilled meat festival is organized every year. For a few days the small town seems dizzy with the smoke of hundreds of grills, on which every kind of meat is grilled, and all this

to the sound of string orchestras that play to their heart’s desire, as if the pljeskavicas won’t be any good if they aren’t accompanied by at least of few bars from Goran Bregovic’s Kalashnikov. There are dozens of eccentric festivals and competitions such as the pancake race in Olney, UK, or the cheese rolling at Cooper’s Hill. There is even a special Tunarama festival in Port Lincoln, Australia, in which the competitors toss 10-kg tunas on the beach. The world record toss of 36 meters was set in 1998 by former Olympic hammer thrower Sean Carlin. Oddly enough, he was not disqualified for being a professional, and tossed the fish together with the amateurs. Most festivals of this kind carry something of the spirit of the medieval carnival, which is an important part of the cultural code of the modern Western world.

IN RECENT YEARS THE FASHION of regional culinary festivals has timidly started to make its way into Bulgaria, too. In Trun and Razgrad there are yoghurt festivals; in the village of Banitsa, Vratsa region, there is a banitsa (cheese pastry) festival; the villages of Beli Iskar and Zhabokrat have leek pastry festivals; in Gorna Oryahovits they pay homage to the sudjuk (flat sausage); in Raduil and Smilyan they have bean festivals; and in Kavarna a mussels and fish festival. On June 18-19, Varna will host the Festival of Wine and Food. There is one travel-

ling festival, Colorful Table, which is held in different towns each year. Most of these events were launched after 2001 and are probably yet to develop into their full potential.

There are unique foods in Bulgaria that are in danger of disappearing that such initiatives cannot only help to preserve, but which will also create a more attractive tourist image of the country. The green cheese from the Teteven village Cherni Vit, krokmach (made of sheep’s yoghurt) from the Pleven village of Rakita, Elena leg of ham, Smilyan beans (the real thing), and beaten cheese from the Rhodope Mountains, can all be cited as examples. If the Bulgarian tourist industry shows a bit more imagination, it would try and design an ad image of the Bulgarian identity through such foods, rather than with clips featuring blondes and ATVs. Food is an inseparable part of a country’s image, which is why most tourists show interest in local products and specialties. At the same time, it should not be forgotten that the tourist industry is just as ambiguous as globalization. Tourism can revive certain traditions, culinary technologies and tastes, but it can also kill them by depriving them of their natural environment and authenticity. The rural granny who knits mats or rolls out banitsa dough before the rapt eyes of a group of Scandinavians stops being a rural granny and becomes an attraction. ■

КЪМПИНГ „ГРАДИНА“ – СПОКОЙСТВИЕ И ЛУКСОЗЕН КОМФОРТ

Това лято може да се насладите на един незабравим отгив в Къмпинг „Градина“, където се съчетават спокойствие, романтика и удобства в комфортните бунгала, разположени близо до плажа. Това лято къмпингът посреща специалните си гости, които търсят ваканционно убежище от стреса на градския живот на брега на морето.

Къмпингуването в луксозните бунгала на „Градина“ е един от най-приятните начини за пълноценна почивка. Не случайно за поколения българи и гости от целия свят Къмпинг „Градина“ е техния очарователен летен дом и място да създават нови приятелства, изживявайки много невероятни моменти.

Къмпингът предлага просторни и модерни бунгала, на крачка от пясъка и морето, с елегантно обзавеждане и всичко

необходимо за една спокойна почивка.

На разположение на гостите са шест ресторанта, пекарна с вкусни закуски, спортен и хранителен магазин, заедно с различни и атрактивни развлечения за цялото семейство. Къмпинг „Градина“ има просторен паркинг с много места, подходящ както за гостите на къмпинга, така и за посетителите на плажа през гения.

Може да се отпуснете под широкия външен навес, докато работите дистанционно или да се потапите напълно в лятната атмосфера с книга в ръка. Ако търсите уникално място за почивка, където да избягате от рутината на ежедневието и да намерите свобода, Къмпинг „Градина“ е перфектното място за това.

Вижте повече на campinggradina.com

CAMPING "GRADINA" - TRANQUILLITY AND LUXURIOUS COMFORT

This summer you can enjoy an unforgettable holiday at Camping Gradina, where tranquillity, romance and comfort are combined in the luxurious bungalows located near the beach. This summer, the campsite welcomes its special guests who are looking for a holiday retreat from the stress of city life at the seaside.

Camping in the comfortable bungalows of "Gradina" is one of the most pleasant ways to have full relaxation. It is no coincidence that for generations of Bulgarians and guests from all over the world, Camping Gradina has been their charming summer home and a place to create new friendships and experience many incredible moments.

The campsite offers spacious and modern bungalows, a step away from the sand and the sea, with elegant furnishings and everything you need for a relaxing holiday. Six restaurants, a bakery with delicious snacks, a sports and grocery store, along with various attractive entertainment for the whole family are available to guests. Gradina Camping has a spacious car park with lots of spaces, suitable for both campsite guests and day visitors to the beach. You can relax under the wide outdoor canopy while working remotely or fully immerse yourself in the summer atmosphere with a book in hand. If you are looking for a unique vacation spot where you can escape from the routine of everyday life and find freedom, Camping "Gradina" is the perfect place for it.

See more at campinggradina.com

**Sea. SPA.
Culinary Destination.**

**ASTOR GARDEN
HOTEL**
Sts. Constantine and Helena Resort

**VILLA
CHINKA**
ASTOR GARDEN
HOTEL
Sts. Constantine and Helena Resort

**AQUA
HOUSE**
HOTEL & SPA

AZALIA
HOTEL BALNEO & SPA

**HOTEL
PRIMORSKI**

Св. св. Константин и Елена | Варна | www.visitstconstantine.bg

**Sea. SPA.
Culinary Destination.**

**ASTOR GARDEN
HOTEL**
Sts. Constantine and Helena Resort

**VILLA
CHINKA**
ASTOR GARDEN
HOTEL
Sts. Constantine and Helena Resort

**AQUA
HOUSE**
HOTEL & SPA

AZALIA
HOTEL BALNEO & SPA

**HOTEL
PRIMORSKI**

Св. св. Константин и Елена | Варна | www.visitstconstantine.bg

ПРАВИЛА ЗА ПРЕВОЗ НА БАГАЖ ПО ПОЛЕТИТЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕЪР

Всички пътници на „България Ер“ имат право на превоз на безплатен ръчен багаж 10 кг + дамска чанта/лаптоп в салона, а в зависимост от избраната класа и тарифа и на регистриран багаж (в багажника на самолета). Превозът на багаж по редовните линии е съобразен и с някои общи правила и политиката на „България Ер“ които трябва да имате предвид. Авиокомпания „България Ер“ спазва системата PIECE CONCEPT, базирана на броя, теглото и размерите на чекирания багаж.

BAGGAGE ALLOWANCE ON BULGARIA AIR FLIGHTS

All passengers of Bulgaria Air are entitled to free carriage of cabin baggage 10 kg + personal item/laptop, as well depending on the chosen class of service and fare to a checked baggage (in the luggage compartment of the airplane). Baggage transportation on regular flights is based on some general rules and the policy of Bulgaria Air, which you should consider. Bulgaria Air baggage policy complies with the **PIECE CONCEPT** system based on the quantity, weight and dimensions of the checked-in baggage.

ПРЕВОЗ НА БЕЗПЛАТЕН БАГАЖ В ПОЛЕТИТЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕЪР

Всички пътници на България Ер имат право на превоз на безплатен ръчен багаж в салона и регистриран багаж /в багажника на самолета/, в зависимост от избраната тарифа. Безплатните норми за брой и тегло на багажа могат да бъдат различни, в зависимост от класата на пътуване /бизнес или икономична/, както и от тарифата, по която е издаден билета. Превозът на багаж по редовните линии е съобразен и с някои общи правила и политиката на България Ер, които трябва да имате предвид.

ПОЛИТИКА ЗА ПРЕВОЗ НА БАГАЖ ПО ПОЛЕТИ, ИЗПЪЛНЯВАНИ ОТ БЪЛГАРИЯ ЕЪР
Авиокомпания България Ер въвежда по линиите си правила за превоз на багаж за билети, издадени след 2 май 2011г. Системата PIECE CONCEPT е базирана на броя, теглото и размерите на чекирания багаж.

ТАРИФИ БЕЗ РЕГИСТРИРАН БАГАЖ

Всеки пътник, закупил билет по тарифа с включен само ръчен багаж, има право да превози в кабината на самолета безплатен багаж, както следва:

Класа на обслужване – икономична класа

Набор на безплатен багаж - 1 брой ръчен багаж до 10 кг и размери 55x40x23 см (сумарна дължина до 118 см)* и 1 дамска чанта/лаптоп.

**Сумата от външните размери на дължината, височината и широчината на багажа /l+h+w/. При пътуване от някоя от гръцките дестинации (Солун, Атина, Родос, Корфу или Хераклион) регистриран багаж или свръхбагаж може да бъде заявен само чрез издателя на билета или през Центъра за обслужване на клиенти по имейл на callfb@air.bg или телефон +359 2 40 20 400.*

ТАКСИ ЗА БАГАЖ

Първи брой регистриран багаж до 23 кг и до 158 см*:

Такса 30 EUR – Тел Авив (30 USD), Лондон (30 GBP), Магдуг, Малага, Палма де Майорка, Барселона, Лисабон, Амстердам, Брюксел, Париж (Шарл дьо Гол), Москва (Шереметьево)

Такса 20 EUR – Франкфурт, Берлин, Цюрих (20 CHF), Прага, Виена, Рим-Фiumicino, Милано, Ларнака, Родос, Хераклион, Корфу, Атина

Такса 15 EUR – Варна, Бургас

> В случай на по-тежък, по-обемнен или допълнителен чекиран багаж се прилагат стандартните условия на България Ер.

> Регистриран багаж може да бъде закупен преди полет на летище или чрез издателя на билета.

> Сумата, доплатена за регистриран багаж за билети, издадени по тарифа без регистриран багаж, не подлежи на възстановяване.

> Притежанието на карти CCB Club, карта Visa Platinum от ЦКБ, кобрандирана карта от ЦКБ и България Ер, както и златна карта FLY MORE не дава право на безплатен чекиран багаж по тарифа без багаж.

**Сумата от външните размери на дължината, височината и широчината на багажа /l+h+w/.*

При пътуване от някоя от гръцките дестинации (Солун, Атина, Родос, Корфу или Хераклион) регистриран багаж или свръхбагаж може да бъде заявен само чрез издателя на билета или през Центъра за обслужване на клиенти по имейл на callfb@air.bg или телефон +359 2 40 20 400.

ТАРИФИ С РЕГИСТРИРАН БАГАЖ

Всеки пътник, закупил билет по тарифа с включен регистриран багаж, има право да превози в багажниците на самолета безплатен багаж, както следва:

ПО МЕЖДУНАРОДНИ И ВЪТРЕШНИ ЛИНИИ

КЛАСА НА ОБСЛУЖВАНЕ – БИЗНЕС КЛАСА

Норма на безплатен багаж - 2 броя ръчен багаж с общо тегло до 15 кг. (размери 55x40x23см всеки) и 1 дамска чанта/лаптоп, 2 броя регистриран багаж, до 32кг и до 158 см* всеки

BAGGAGE ALLOWANCE ON BULGARIA AIR FLIGHTS

All passengers of Bulgaria Air are entitled to free carriage of cabin baggage and checked baggage (in the luggage compartment of the airplane) depending on the chosen fare. Free allowances for pieces and weight of baggage may vary depending on the travel class (business or economy) and the fare on which the ticket has been issued. Baggage transportation on regular lines also conforms to some general rules and the policy of Bulgaria Air, which you should consider.

BAGGAGE POLICY ON FLIGHTS OPERATED BY BULGARIA AIR

Bulgaria Air introduces rules for baggage carriage on its destinations for all tickets, issued after May 2, 2011. The PIECE CONCEPT system is based on the quantity, weight and dimensions of the checked-in baggage.

FARES WITHOUT CHECKED BAGGAGE

Each passenger who bought a ticket in a fare that includes only a hand baggage carriage, is allowed to transport in the cabin free baggage allowance as follows:

Class of service – Economy class

Allowance for free of charge baggage - 1 piece hand baggage up to 10 kg and dimensions 55x40x23cm (total length up to 118 cm)* and 1 personal item/laptop bag.

Fees for checked baggage carriage:

First piece of checked baggage up to 23 kg and up to 158 cm*:

Fee 30 EUR - Tel Aviv (30 USD), London (30 GBP), Madrid, Malaga, Palma de Mallorca, Barcelona, Lisbon, Amsterdam, Brussels, Paris (Charles de Gaulle), Moscow (Shermetievo)

Fee 20 EUR - Frankfurt, Berlin, Zurich (20 CHF), Prague, Vienna, Rome-Fiumicino, Milan, Larnaca, Rhodes, Heraklion, Corfu, Athens

Fee 15 EUR - Varna, Burgas

> In case of heavier, above volumes or additional piece of checked baggage, the standard conditions of Bulgaria Air apply.

> Checked baggage can be purchased before the flight at the airport or through the issuer of the ticket.

> The amount paid for checked baggage for tickets issued at a fare without checked baggage is non-refundable.

> Possession of CCB Club card, Visa Platinum card from CCB, co-branded card from CCB and Bulgaria Air, and FLY MORE gold card does not entitle free checked baggage on tariff without baggage.

**The maximum allowed volume is the sum of the external length, height and width of the baggage /l+h+w/.*

When traveling from any of the Greek destinations (Thessaloniki, Athens, Rhodes, Corfu or Heraklion) checked baggage or oversize baggage can be requested only through the ticket issuer or through the Customer Service Center by email at callfb@air.bg or phone +359 2 40 20 400.

FARES WITH CHECKED-IN BAGGAGE

Each passenger who bought a ticket in a fares that includes checked baggage, is allowed to transport in the luggage compartment of the airplane free baggage allowance as follows:

INTERNATIONAL AND DOMESTIC FLIGHTS

CLASS OF SERVICE - BUSINESS CLASS

2 pieces hand baggage with a total weight up to 15 kg (dimensions 55x40x23cm each) and 1 personal item/laptop bag, 2 pieces checked baggage, up to 32kg and 158 cm* each.

CLASS OF SERVICE - ECONOMY CLASS

1 piece hand baggage up to 10 kg and dimensions 55x40x23 cm (total length up to 118 cm)* and 1 personal item/laptop bag, 1 piece checked baggage up to 23 kg and up to 158 cm*.

**The maximum allowed volume is the sum of the external length, height and width of the baggage /l+h+w/.*

When traveling from any of the Greek destinations (Thessaloniki, Athens, Rhodes, Corfu or

КЛАСА НА ОБСЛУЖВАНЕ – ИКОНОМИЧНА КЛАСА

Норма на безплатен багаж - 1 брой ръчен багаж до 10 кг и размери 55x40x23 см (сумарна дължина до 118 см)* и 1 дамска чанта/лаптоп, 1 брой регистриран до 23 кг и до 158 см*

ИЗКЛЮЧЕНИЯ

Златна карта FLY MORE - 2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**

За билети заплатени с карта VISA Platinum от ЦКБ - 2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**

За билети заплатени с кобрандирана карта България Еър и ЦКБ - 2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**

За членове на програмата „CCB Club“ - 2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**

Моряци - 2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки***

Бебетата от 0-2 години - В случай, че тарифата, по която е издаден билета на възрастният, придружаващ бебето, позволява 1 брой чекиран багаж до 23 кг, то бебето има право на 1 брой чекиран багаж до 10 кг. Превозът на бебешки колички се извършва безплатно, но те следва задължително да се предават и получават непосредствено при качване/слизване на/от самолета. Авиокомпанията не носи отговорност за щети в резултат на транспортиране по багажните ленти в случай, че количката не е предадена/получена на/от самолета.

**Сумата от външните размери на дължината, височината и широчината на багажа /l+h+w/. Пътникът може да превозва и повече от безплатната норма багаж срещу допълнително заплащане. Трети багаж се таксува по таксата за трети свръхбагаж.*

*** Ако билетите Ви са заплатени в сайта на компанията, както и в случаите на: притежание на златна карта FLY MORE, членство в програмата CCB Club, или за билети, заплатени с кобрандирана карта от ЦКБ и България Еър или карта Visa Platinum от ЦКБ, е необходимо да се свържете с нас на тел +359 2 4020 400 или на е-мейл callfb@air.bg за преиздаване на билета с право на 2 броя безплатен багаж.*

**** За да се възползвате от условията ни за превоз на моряци е необходимо билета да бъде издаден в по специална морска тарифа. За повече информация и резервация можете да се обърнете към Центъра за обслужване на клиенти на тел +359 2 4020 400 или на е-мейл callfb@air.bg, бюрата на авиокомпанията в страната и чужбина, както и чрез агентската мрежа.*

Притежанието на карти CCB Club, Visa Platinum от ЦКБ, кобрандирана карта от ЦКБ и България Еър, както и златна карта FLY MORE не дава право на безплатен допълнителен чекиран багаж по тарифа без багаж.

Правото на два броя багаж за притежател на златна карта FLY MORE и CCB Club и за билети, заплатени с кобрандирана карта България Еър и ЦКБ, както и карта Visa Platinum от ЦКБ, е само за полети, при които опериращ превозвач е авиокомпания България Еър.

ТАКСИ ЗА СВРЪХБАГАЖ - МЕЖДУНАРОДНИ ЛИНИИ

За тегло на багажа между 23 кг и 32 кг – цена 50 EUR

За следните дестинации: Лисабон, Магдрик, Малага, Палма де Майорка, Тел Авив*, Москва, Санкт Петербург, Амстердам, Париж, Лондон* и Барселона таксата е в размер на 60 EUR.

За големина на багажа между 158 см* и 203 см* - цена 70 EUR

За следните дестинации: Лисабон, Магдрик, Малага, Палма де Майорка, Тел Авив*, Москва, Санкт Петербург, Амстердам, Париж, Лондон* и Барселона таксата е в размер на 80 EUR.

За големина на багажа между 203 см* и 280 см* - цена 100 EUR

За следните дестинации: Лисабон, Магдрик, Малага, Палма де Майорка, Тел Авив*, Москва, Санкт Петербург, Амстердам, Париж, Лондон* и Барселона таксата е в размер на 120 EUR.

Допълнителна бройка - втори багаж до 23 кг до 158 см* - цена 50 EUR

За следните дестинации: Лисабон, Магдрик, Малага, Палма де Майорка, Тел Авив*, Москва, Санкт Петербург, Амстердам, Париж, Лондон* и Барселона таксата е в размер на 60 EUR

Допълнителна бройка – трети багаж до 23 кг до 158 см* - цена 100 EUR

За следните дестинации: Лисабон, Магдрик, Малага, Палма де Майорка, Тел Авив*, Москва, Санкт Петербург, Амстердам, Париж, Лондон* и Барселона таксата е в размер на 120 EUR.

**За пътуване от Лондон посочените тарифи са съответно в GBP и от Тел Авив в USD.*

При пътуване от някоя от гръцките дестинации (Солун, Атина, Родос, Корфу или Хераклион) допълнителен регистриран багаж или свръхбагаж може да бъде заявен само чрез издателя на билета или през Центъра за обслужване на клиенти по имейл на callfb@air.bg или телефон +359 2 40 20 400.

ТАКСИ ЗА СВРЪХБАГАЖ - ВЪТРЕШНИ ЛИНИИ

За тегло на багажа между 23 кг и 32 кг – 15 EUR.

За големина на багажа между 158 см* и 203 см* - 40 EUR.

За големина на багажа между 203 см* и 280 см* - 60 EUR.

Допълнителна бройка - втори багаж до 23 кг до 158 см* - 30 EUR.

Допълнителна бройка – трети багаж до 23 кг до 158 см* - 60 EUR.

Багаж с тегло над 32 кг може да се превозва само като карго.

В случай, че билетът дава право на безплатен превоз на два броя регистриран багаж, а пътникът превозва три броя регистриран багаж – третият багаж е в категория „Допълнителна бройка- трети багаж до 23кг до 158 см“.

За повече информация относно всички видове специален багаж, моля посетете интернет страницата на България Еър www.air.bg.

Heraklion) checked baggage or oversize baggage can be requested only through the ticket issuer or through the Customer Service Center by email at callfb@air.bg or phone +359 2 40 20 400.

EXCEPTIONS

Gold card FLY MORE - 2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each**

For tickets paid with VISA Platinum card by CCBank - 2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each**

For tickets paid with co-branded card Bulgaria Air / CCBank - 2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each**

For members of the ‘CCB Club’ programme- free checked-in baggage - 2 pieces of 23 kg.

Third piece is charged as third excess baggage**

Seamen - 2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each***

Infants 0-2 years of age - If the fare of the ticket of the adult who is accompanying the baby allows 1 piece checked baggage up to 23 kg, the baby is entitled to 1 piece checked baggage up to 10 kg.

Transportation of baby carriages is free of charge, but it is mandatory to hand them over/to receive them immediately before embarkation / disembarkation of the aircraft.

The aviation company shall not be responsible for damages resulting from transportation on baggage belts, in case the carriage has not been handed over/received at the aircraft.

** The maximum allowed volume is the sum of the external length, height and width of the baggage /l+h+w/. The passenger may carry more than the free of charge baggage allowance for an additional fee. Third piece is charged as third excess baggage.*

*** If your tickets are paid in the company's website, as well as in the cases of: possession of gold card FLY MORE, membership in CCB Club, or tickets paid with co-branded card from CCB and Bulgaria Air or Visa Platinum card from CCB you need to contact us by phone +359 2 4020 400 or e-mail callfb@air.bg to reissue the ticket entitled to free 2 pieces of luggage.*

**** In order to take advantage of our conditions for the transportation of seamen, the ticket must be issued at a special seaman fare. For more information and reservations, please contact the Customer Service Center at +359 2 4020 400 or e-mail callfb@air.bg, any of the Bulgaria Air offices or through the travel agent network.*

Possession of card CCB Club, Visa Platinum CCB, co-branded card from CCB and Bulgaria Air, and Gold Card FLY MORE does not entitle the additional free checked baggage on tariff without luggage.

The right to two pieces of luggage for holders of Gold Card FLY MORE and CCB Club and tickets paid with co-branded card CCB and Bulgaria Air and Visa Platinum card from CCB is only on flights where the operating carrier is Bulgaria Air.

EXCESS BAGGAGE FEES – INTERNATIONAL FLIGHTS

Baggage weight between 23 kg and 32 kg – 50 EUR

For the following destinations Lisbon, Madrid, Malaga, Palma de Mallorca, Tel Aviv*, Moscow, St. Petersburg, Amsterdam, Paris, London* and Barcelona the fee is EUR 60.

For luggage sizes between 158** cm and 203 cm** - 70 EUR

For the following destinations: Lisbon, Madrid, Malaga, Palma de Mallorca, Tel Aviv*, Moscow, St. Petersburg, Amsterdam, Paris, London* and Barcelona the fee is EUR 80

For baggage size between 203 **cm and 280 cm** - 100 EUR

For the following destinations Lisbon, Madrid, Malaga, Palma de Mallorca, Tel Aviv*, Moscow, St. Petersburg, Amsterdam, Paris, London* and Barcelona the fee is EUR 120

Extra piece – second bag up to 23 kg x 158 cm** - 50 EUR

For the following destinations Lisbon, Madrid, Malaga, Palma de Mallorca, Tel Aviv*, Moscow, St. Petersburg, Amsterdam, Paris, London* and Barcelona the fee is EUR 60

Extra piece – third bag up to 23 kg x 158 cm** - 100 EUR

For the following destinations Lisbon, Madrid, Malaga, Palma de Mallorca, Tel Aviv*, Moscow, St. Petersburg, Amsterdam, Paris, London* and Barcelona the fee is EUR 120

** For travel from London these fares are respectively in GBP and from Tel Aviv in USD.*

***The maximum allowed volume is the sum of the external length, height and width of the baggage /l+h+w/. The passenger may carry more than the free of charge baggage allowance for an additional fee. Third piece is charged as third excess baggage.*

EXCESS BAGGAGE FEES – DOMESTIC FLIGHTS

Baggage weight between 23 kg and 32 kg – 15 euros

Baggage dimensions between 158 cm* and 203 cm* – 40 euros

Baggage dimensions between 203 cm* and 280 cm* – 60 euros

Extra piece – second bag up to 23 kg up to 158 cm* – 30 euros

Extra piece – third bag up to 23 kg up to 158 cm* – 60 euros

Baggage with weight over 32 kg may only be carried as cargo.

In case the ticket entitles a free carriage of 2 pieces of checked baggage and the passenger carries 3 pieces of checked baggage - the third luggage is in the category " Extra piece – second bag up to 23 kg up to 158 cm**".

**The maximum allowed volume is the sum of the external length, height and width of the baggage /l+h+w/. The passenger may carry more than the free of charge baggage allowance for an additional fee. Third piece is charged as third excess baggage.*

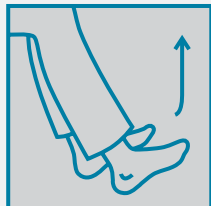
For more information please check Bulgaria Air's website www.air.bg.

ГОТОВИ ЗА ПОЛЕТ

Предлагаме ви няколко полезни съвета за това как да се чувствате добре по време на полета и след него. Изпълнявайте упражненията бавно и дишайте равномерно.

FIT TO FLY

These handy exercises enable you to stay in top form – both during and after the flight. Perform each move with steady, even breathing.

ХОДИЛА

10 пъти

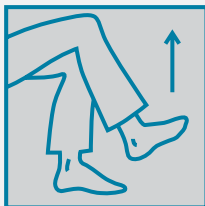
Поставете петите на пода и повдигнете нагоре пръстите на краката. После опрете пода с пръсти и повдигнете петите.

ГЛЕЗЕНИ

15 пъти

Правете кръгови движения първо с единия крак, а после с другия.

КОЛЕНЕ

30 пъти

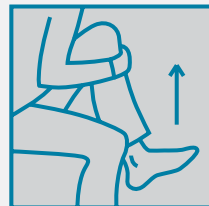
Повдигнете единия крак, докато не усетите напрежение в бедрото.

РАМЕНЕ

5 пъти

Поставете ръцете на бедрата и започнете да описвате кръгови движения с раменете.

КРАКА

10 пъти

Наведете се леко напред. Обгърнете с ръце коленете и ги повдигнете на нивото на гърдите. Задръжте така 15 секунди.

ГРЪБ И РЪЦЕ

15 пъти

Поставете и двете стъпала на пода и стегнете корема. Навеждайте се напред, докато ръцете Ви не опрат пръстите на краката.

FEET

10 times

Placing your heels on the floor, stretch your toes upwards. Then, keeping your toes on the floor, raise your heels upwards.

ANKLES

15 times

Rotate your foot – first in one direction and then the other.

KNEES

30 times

Raise your legs, tensing the muscles in your thighs.

SHOULDERS

5 times

With your hands on your thighs, rotate your shoulders in a circular motion.

LEGS

10 times

Bend forward slightly. Wrap your hands around one knee and raise it to your chest. Hold for 15 seconds. Repeat with the other knee.

BACK AND ARMS

15 times

Place both feet flat to the floor and hold your stomach in. Bend forward, moving your hands down your legs.

ДА СЕ ЛЕТИ НЕ Е СТРАШНО

Статистиката сочи, че летенето със самолет е далеч по-безопасно от много други дейности. Екипажът на Вашия самолет е висококвалифициран и с богат опит. Самолетите на „България Еър“ са с безупречна поддръжка и могат да устоят на всякаква турбуленция.

Опитайте да се отпуснете – вдишвайте дълбоко през носа и задръжте въздуха няколко секунди, преди да го издишате.

RELAX!

Statistics show that flying is much safer than many situations in daily lives. The crew in control of the plane is highly trained and experienced. Bulgaria Air aircrafts are thoroughly maintained and designed to withstand various forms of turbulence

Try to relax – breathe in deeply through your nose, hold for three seconds before exhaling slowly.

ПО ВРЕМЕ НА ПОЛЕТ

Усещате болка в ушите? Запушете носа, затворете устата и започнете да преглъщате или да се опитвате да изкарате въздуха, без да отваряте уста. Дъвченето на дъвка също помага.

Стимулирайте кръвообращението си, като се разходите по пътеката в самолета. Избягвайте да седите с кръстосани крака, защото това може да ограничи кръвообращението. Може да се почувствате по-удобно, ако свалите обувките. Пийте повече вода и по-малко алкохол, чай или кафе.

DURING THE FLIGHT

Ear pain? Pinch your nose shut, close your mouth and swallow or blow out against your closed mouth. Alternatively, chew some gum.

Stimulate your circulation by walking around the cabin and stretching. Avoid sitting with your legs crossed as this restricts circulation. Removing your shoes may provide you with more comfort. Drink plenty of water and not too much alcohol, tea or coffee.

КАК ДА СЕ ПРИСПОСОБИМ ПО-БЪРЗО КЪМ ЧАСОВИТЕ РАЗЛИКИ

Опитайте се да настроите биологичния си часовник към времевата зона на бъдещата Ви дестинация, като вечерта преди полета си легнете един час по-рано или по-късно.

Не прекалявайте с тежката храна и не пийте твърде много алкохол или кафе вечерта преди полета. Яжте богати на протеин храна в подходящи за новата часова зона отрязъци от денонощието.

Когато пристигнете на избраната от Вас дестинация, направете си кратка разходка. Прекарайте поне 30 минути на дневна светлина.

REDUCING JETLAG

Begin adjusting your body clock to the time zone of your destination the night before departure by going to bed earlier or later.

Don't consume too much food the night before you leave, or drink too much coffee or alcohol. Eat protein-rich meals at times that are normal for your new time zone.

At your destination, take light exercise – such as a walk. Spend at least 30 minutes in daylight.

УДОБСТВО И БЕЗОПАСНОСТ ВЪВ ВЪЗДУХА

„България Ер“ Ви желае безопасен и удобен полет. Висококвалифицираните ни летци, стюардеси и стюарди са обучени да осигурят безопасността Ви. Ето някои основни моменти от безопасността, с които може да се запознаете, докато почивате и се наслаждавате на полета с „България Ер“.

ВАШЕТО ЗДРАВЕ

Ако имате притеснения за здравето си, свързани с пътуването, и особено ако страдате от дихателни или сърдечно-съдови заболявания, посетете лекаря си преди заминаване. Аптеките могат да Ви предложат лекар-ства без рецепта, но нашият съвет е винаги да се консултирате с лекар, когото са най-подходящи за Вас.

ВАШИЯТ БАГАЖ

Избягвайте тежкия ръчен багаж. Носенето му може да претовари организма Ви. Да седнеш в креслото уморен и задъхан, означава да започнеш пътуването си зле. В ръчния багаж носете само основното, което ще Ви трябва по време на полета.

СРОКЪТ ЗА ЯВЯВАНЕ НА ЛЕТИЩЕТО

Опитайте се да пристигнете на летището рано. Оставете си достатъчно време за формалности, пазаруване и отвеждане към самолета. Времето за регистриране на пътниците е различно на различните летища и може да варира според дестинацията. Добре е да се информирате предварително за часа, в който трябва да сте на летището.

ВАШАТА СИГУРНОСТ

Запознайте се с изискванията за сигурност и ги спазвайте. Не се съгласявайте да пренасяте чужд багаж. Не оставайте багажа си без надзор. Слагайте ножове, ножици и остри предмети в куфара, който предавате за транспортиране в багажника на самолета. Ако са в ръчния Ви багаж, летищните служби за сигурност ще Ви забранят да ги качите в самолета.

ВАШИЯТ РЪЧЕН БАГАЖ

Сложете тежките предмети под седалката пред Вас, а леките – в багажните отделения над седалките. Не блокирайте с багаж пътя към аварийните изходи и пътеките между креслата. Отваряйте багажниците над седалките внимателно – ако съдържанието им е разместено по време на полета, при отваряне от тях може да паднат предмети.

ПУШЕНЕТО

Пушенето в самолета е опасно. Забранено е на всички полети на „България Ер“. На кабинния екипаж е наредено да следи за изпълнението на забраната. Не пушете в тоалетните, които са оборудвани с датчици за дим.

УПЪТВЕНИЯТА ЗА БЕЗОПАСНОСТ

Преди заминаване и пристигане кабинният състав на „България Ер“ ще Ви запознае с правилата за безопасност в самолета. Упътването включва сведения за предпазните колани, кислородните маски, изходите, аварийното напускане на самолета, спасителните жилетки. Молим за Вашето внимание по време на демонстрацията. Разгледайте инструкцията за безопасност в самолета, която е в джоба на седалката пред Вас.

КАБИНЕН ЕКИПАЖ

Кабинният екипаж на „България Ер“ се грижи да Ви обслужва отлично и да осигурява безопасността по всяко време. Не се притеснявайте да повикате стюардесите и стюардите, като използвате разположения над креслото Ви бутон, да споделяте коментарите си с тях и да ги уведомявате за потребностите си.

ПРИ ПРИСТИГАНЕ

Пазете багажите си купони, за да намерите лесно багажа си. Отделете малко време, за да се аклиматизирате след пристигането си.

YOUR COMFORT AND SAFETY IN THE AIR

Bulgaria Air wishes you a safe and comfortable journey. Our highly trained flight deck and cabin crews are here to take care of your safety. While relaxing and enjoying Bulgaria Air's inflight service, you may consider the basic points that follow.

YOUR HEALTH

If you have any medical concerns about making a journey, or if you suffer from a respiratory or heart condition, see your doctor before traveling. There are over-the-counter medicines available, but we recommended always to consult a doctor to determine which are suitable for you.

YOUR LUGGAGE

Try to travel light. Carrying heavy bags can cause considerable stress you may not be used to. Arriving at your sit exhausted and perspiring is not a good start to your journey. In your hand luggage, carry only essential items which you will genuinely need during the flight.

YOUR CHECK IN DEADLINE

Arrive early at the airport. Give yourself plenty of time to check-in, shop and board. Check-in times vary from airport to airport and from destination to destination. Please, inform yourself well in advance to avoid delays/cancellations.

YOUR SECURITY

Do read and follow the security requirements. Do not agree to carry other people's items with you. Never leave your luggage unattended. Store personal knives, scissors and other sharp objects safely inside your suitcase or hold luggage. If you do not, airport security staff will stop you taking them aboard in your cabin luggage.

YOUR HAND LUGGAGE

Please store heavy items underneath the seat in front of you. Stow lighter items in the overhead luggage racks. Please ensure you do not block access to the emergency exits, and do not block the aisle. Please open the overhead lockers with caution: items there may have become disturbed and may fall onto the seats below.

SMOKING

Smoking onboard is dangerous. All Bulgaria Air flights are non-smoking and cabin crew are under strict instructions to monitor observance. Please do not smoke in the lavatories; they are equipped with smoke sensors.

THE SAFETY BRIEFING

Before departure and on approach, Bulgaria Air cabin crew will demonstrate the rules of safety on board our aircraft. The briefing includes information on your seatbelt, how to use your oxygen mask, how to locate exits, how to leave the aircraft in an emergency, and how to use your lifejacket. Please spare a moment to watch their demonstration. Please also consult the illustrated Safety on Board leaflet in the seat pocket in front of you.

YOUR CABIN CREW

The Bulgaria Air flight attendants are on board to provide you with top class inflight service and ensure your safety at all times. Please do not hesitate to use the overhead attendant call button and share comments or request service from your flight attendant.

AT THE DESTINATION AIRPORT

Have your luggage identification tags ready to help you find your luggage. Give yourself some time for initial acclimatisation with the weather and environment of your destination.

От 6 ноември 2006 г. в Европейския съюз са в сила нови мерки за сигурност, които ограничават количеството течности в ръчния багаж. Те трябва да са в самостоятелни опаковки до 100 мл. Всяка и общо до 1 л, поставени в самозапечатващ се прозрачен плик, който подлежи на проверка от служителите по сигурността. Ограниченията се отнасят за следните течности: вода, напитки, супи, сиропи, гримове, кремове, лосиони, гелове, парфюми, дезодоранти, спрейове, паста за зъби, ялна за бръснене и не включват медикаменти и бебешки храни за ползване по време на пътуването, но те подлежат на проверка.

Списъкът посочва някои от забранените за пренос предмети, без да бъде изчерпателен. Моля, консултирайте се с летищния персонал за по-пълна информация.

Уважаеми пътници,

В съответствие с директива на Европейската комисия 68/2004 от 15 януари 2004 г., в охраняемите зони на летищата и в ръчния багаж не бива да се слагат предмети, с които е възможно или изглежда възможно да се причини нараняване. Сред забранените предмети са:

всякакви видове огнестрелно оръжие / катапулти и харпуни / имитации на огнестрелно оръжие, в това число детски изграчки /оръжейни части, с изключение на уреди за телескопично виждане / пожарозасителни / електрошокери уреди / бравди, секири, сабъри, томахаки / лъкове, къси копия / всякакви заострени метални предмети, които могат да послужат за нараняване / ножове, независимо от предназначението им /саби, мечове / бръсначи, скалпели / ножици, с режеща част, по-дълга от 6 см / бормашини, отвертки, клещи, чукове / кърки за лег / всички видове спортни стикове, бухалки, щекли и тояги / всички видове оборудване за бойни спортове / амуниции, гранати, мини, военни експлозиви / детонатори / газ и газови контейнери / всякакви пиротехнически средства / хлор, парализиращи спрейове, сълзотворен газ / терпентин, разрестител и аерозолна боя / напитки с над 70% съдържание на алкохол.

From November 6, 2006 the European Union adopted new security rules that restrict the amount of liquids you can take through security checkpoints, in addition to other prohibited articles. These liquids must be in individual containers with a maximum capacity of 100 ml each, packed in one transparent, resealable plastic bag (with a capacity of no more than one litre). The restrictions apply to liquids such as water, drinks, soups, syrups, make-up, creams, lotions, gels, perfumes, deodorants, sprays, tooth paste and shaving foam. Liquid foods for babies and any medication a passenger may need during a flight are exempt from the above restrictions but must be presented at security checkpoints.

This is not an exhaustive list. If in doubt, please, consult the airport staff who will be happy to provide you with more detailed information.

Dear passengers,

In keeping with European Commission Regulation № 68/2004 of 15 January 2004, any object capable, or appearing capable of causing injury should not be carried into the security restricted areas of the airports and into the aircraft's cabins. These include, but are not limited to:

all types of firearms / catapults and harpoons / replica or imitation firearms, toy guns /component parts of firearms (excluding telescopic sighting devices) / fire extinguishers / stun or shocking devices / axes, hatchets, meat cleavers; machetes / arrows and darts / any type of sharpened metal objects, which could cause injury / all types of knives / sabers, swords / open razors and blades, scalpels / scissors with blades more than 6 cm in length / drills, screwdrivers, crowbars, hammers / ice skates / any type of sport bats, clubs, / sticks or paddles / any martial arts equipment / ammunition, grenades, mines, explosives and explosive devices / detonators / gas and gas containers / any pyrotechnics / chlorine, disabling or incapacitating sprays, tear gas / turpentine and paint thinner, aerosol spray paint / alcoholic beverages exceeding 70% by volume.

ДОМАШНИ ЛЮБИМЦИ
FLYING WITH PETS

Защото знаем, че те са част от Вашето семейство – възползвайте се от услугата ни за превоз на домашни любимци!

При превоза на домашни любимци в пътническата кабина /PETC/ максималното допустимо тегло на животното и клетката е 8 кг, а размерите на клетката 48 x 35 x 22 cm. За услугата се заплаща такса от 60 евро в посока.

При превоз на домашни любимци в багажното отделение /AVIH/ няма ограничение в теглото

на животното, а максималните размери на клетката са 110 x 65 x 70 cm. При общо тегло до 32 кг се заплаща такса 100 евро, а над 32 кг – 140 евро в посока.

Превозът на домашни любимци задължително подлежи на потвърждение от Авиокомпанията.

Могат да бъдат превозвани само кучета и котки, като единствено го и от Великобритания не се предлага услугата превоз на животни.

Бойните и опасни породи се приемат за превоз само като карго.

Пътниците, които желаят да пътуват с домашен любимец (куче или котка), предварително трябва да се запознаят с инструкциите за превоз на домашни любимци на авиокомпанията на www.air.bg и да спазват всички условия на регламент 576/2013. Регламентът е задължителен за всички страни членки на ЕС. По време на check-in документите на любимеца, ще бъдат обстойно проверени. Паспортът трябва да отговаря на общоприетия международен образец.

Because we know they are part of your family – take advantage of our service for animal transportation!

When transporting pets in the passenger cabin /PETC/ the maximum weight of the animal and the cage is up to 8 kg and the maximum dimensions of the cage – 48 x 35 x 22 cm. A fee of EUR 60 per direction applies.

When transporting pets in the luggage compartment /AVIH/ there are no limitations in the weight of the animal. The maximum dimensions of the

container are 110 x 65 x 70 cm.

At the weight of the animal and container up to 32 kg, a fee of EUR 100 per direction applies, if the weight is over 32 kg – EUR 140 per direction applies.

Pets' transportation is a subject to compulsory confirmation from the Airline.

Only dogs and cats are accepted for transport. Animal transportation to and from Great Britain is not allowed.

The fighting and dangerous breeds are accepted for carriage

only as cargo.

Passengers willing to travel with a pet (dog or a cat), should get acquainted in advance with the airline's instructions for traveling with pets on www.air.bg as well as to observe and follow all the conditions of Regulation 576/2013. The regulation is mandatory for all EU member countries. During check-in the pet's documents will be thoroughly checked. The passport must comply with the generally accepted international model.

UPGRADE TO BUSINESS CLASS
UPGRADE TO BUSINESS CLASS

Upgrade to business class, за да е перфектно

„България Еър“ Ви дава възможност да повишите комфорта на своето пътуване благодарение на услугата Upgrade to business class.

Upgrade може да бъде закупен от 24 часа до 40 минути преди излитане, при наличие на свободни места. Освен удобство и комфорт, услугата Ви носи още редица предимства

като приоритетни чекиране и качване в самолета, допълнителен багаж, достъп до бизнес салоните на летищата и бизнес класа кетъринг. Ако сте член на програма FLY MORE, печелите и повече точки.

Важно е да се отбележи, че при полет с прекачване трябва да се спази разрешението за превоз на багаж и на другия превозвач. Съветваме Ви да заявите UPGRADE минимум 2 часа преди излитане на полета от София, за да се насладите и на кетъринга като част от

всичките предимства. Таксата за услугата Upgrade е 50 евро* в посока по вътрешни линии и 100 евро* в посока по международни линии.

Можете да закупите Upgrade чрез Центъра за обслужване на клиенти на тел.: +(359) 2 40 20 400 или по e-mail на callfb@air.bg, както и в офисите на „България Еър“, чрез издателя на билета или на летището преди полет.

*За отсечката Лондон – София таксата е 100 паунда.

Upgrade to business class to be perfect

Bulgaria Air gives you the opportunity to increase the comfort of your trip with the Upgrade to the business class service.

The Upgrade may be purchased from 24 hours to 40 minutes before scheduled departure in case of availability.

By choosing it you get not only comfort and convenience, but also

priority check-in and boarding in the airplane, additional baggage, access to airport business lounges and business class catering. If you are a member of our frequent flyer program FLY MORE, you earn more points as well.

Please note that in case of a connecting flight, the luggage permit of the other carrier must be checked and observed with.

We also advise you to request UPGRADE at least 2 hours before the departure from Sofia in order

to enjoy catering as part of all the benefits of the service. The Upgrade fee is EUR 50 in direction for domestic flights and EUR 100 in direction for all international flights.

Upgrade can be purchased at our Customer Service Center: +(359) 2 40 20 400 or via e-mail: callfb@air.bg, and also in the Bulgaria Air offices, through the ticket issuer or at the airport before the flight.

ПОВЕЧЕ КОМФОРТ
MORE COMFORT

Добавете повече удобство към Вашето пътуване!

Как? Като запазите своето място с допълнително пространство и повече комфорт срещу такса от 20 евро на посока, или изберете своето предпочитано място, близо до изхода, срещу такса от 10 евро на посока. Услугата е налична за директните полети, изпълнявани от авиокомпанията. Сега имате с повече пространство и комфорт са разположени на 3 ред и аварийен изход, а тези на 4

ред можете да резервирате като предпочитани, поради близостта им до изхода и възможността бързо да се отправите към крайната точка или трансферния си пункт.

Можете да заявите и заплатите своето място чрез Центъра за обслужване на клиенти на тел.: +(359) 2 40 20 400 или по e-mail на callfb@air.bg, както и в офисите на „България Еър“, чрез издателя на билета и на летището преди полета. Съветваме Ви да заявите услугата предварително, за да си гарантирате налично

място и да спестите време на летището. Следва да се има предвид, че има пътници, които не могат да бъдат настанявани на аварийни изходи, например хора с физически, психически и слухови увреждания, възрастни хора, деца и бебета (със или без придружител) и пътници с наднормено тегло.

** За Тел Авиъ таксата е в шатски долара, за Лондон в паунда, за Цюрих в швейцарски франка.*

Travel even more comfortable

Bulgaria Air gives you the opportunity to guarantee more in-flight comfort! How? Just book your seat with extra space and more comfort for 20 EUR per flight or book your preferred seat near the exit for 10 EUR per flight. The service is available for all direct flights operated by Bulgaria Air. Seats with extra space are located on the 3rd row and emergency exit, while those at 4th row can be booked as a

preferred due to their proximity to the exit point and the availability they provide for the passenger to head straight to his final destination or transfer point. You can request and prepay your seat by contacting our Customer Service Center at +(359) 2 40 20 400 or via e-mail: callfb@air.bg, as well as in the Bulgaria Air's offices, through the ticket issuer and at the airport prior the flight. We recommend you to request the service in advance to make sure we have an available seat

for you and to save time at the airport. It should be considered that here are passengers who cannot be seated in an emergency exit row (some of the seats with extra leg space are situated next to these exits) such as people with physical, mental and hearing impairments and limitations, elderly people, children and babies (including unaccompanied minors (UMNR) and overweight passengers.

** For Tel Aviv the fee is in USD, for London in GBP, for Zurich in CHF*

ПРЕВОЗ НА НЕПРЕПРЪЖЕНО ДЕТЕ
UNACCOMPANIED MINOR

Пътуване на деца без придружител

Доверете се на услугата на „България Еър“ за превоз на непридружени деца и бъдете спокойни за своето дете по време на полет!

• За деца на възраст между 3 и 5 г. осигуряваме ескорт – стюард, който да посрещне детето от изпращача на отправното летище, да го придружи по време на всички летищни процедури до качване в самолета, да се позгрижи лично за спокойното му пътуване и да го предаде на посрещача при пристигане. За детето се заплаща пълната тарифа без детско намаляние, плюс 50%

от еднопосочната тарифа в М класа и двупосочни летищни такси за стюарда-придружител.

• За деца между 5 и 11 г. се осигурява служител, който да посрещне детето от изпращача на отправното летище, както и такъв, който да го предаде на посрещача при пристигане. За детето се заплаща пълната тарифа без детско намаляние, плюс УМ такса в размер на 50 евро на отсечка за международни полети и 30 евро за вътрешни полети. За София – Лондон таксата е 60 евро, а за Лондон – София е 60 паунда.

• По желание на родителите, деца от 12 до 18 г. могат също да се възползват от услугата

срещу заплащане на УМ таксата. На тях се предоставя същата услуга като за деца между 5 и 11 г. За да се възползвате от услугата, е необходимо да отправите запитването си поне 2 седмици преди полета на callfb@air.bg.

Детето Ви задължително трябва да носи със себе си валиден паспорт.

Една стюаргеса може да придружава две деца от едно семейство – братя и сестри, които пътуват заедно. За тях се заплаща една УМ такса.

Unaccompanied minors flying

Trust the Bulgaria Air service for unaccompanied minors and let them flying without any worries!

• For children between 3 and 5 years old we provide an escort – flight attendant who will pick up to the child during all airport procedures until boarding the plane, personally take care of the child's safe journey during the flight and will hand him/her over to the welcoming person at the arrival airport. The full ticket fare is payable for the child (without a child's discount), plus 50% of

the one-way fare in the M class and two-way airport taxes for the escort flight attendant.

• For children between 5 and 11 years old a staff member is provided to welcome the child from the escorting person at the departure airport, as well as a person to hand him over to the welcoming person at the arrival airport. The full ticket fare is payable for the child (without a child's discount), plus a UM fee of EUR 50 in direction for international flights and EUR 30 in direction for domestic flights. For Sofia – London the fee is EUR 60 and for London – Sofia is GBP 60.

• Per parents request, children between 12 and 18 years old could also take advantage of

the service, against payment of the UM fee. They are provided the same service as for children between 5 and 11 years of age.

In order to take advantage of the service, you should make your inquiry at least two weeks prior the flight at callfb@air.bg

Your child must carry a valid passport with him/her. One flight attendant can accompany two children from the same family – brothers and sisters who travel together. For them is paid a single UM fee.

THE FACE OF

Bulgaria Air

National Carrier **www.air.bg**

Airbus A320-214

Airbus A320-214

Airbus A319-112

Boeing 737-300

Embraer 190-100

CODESHARE PARTNERS

Codeshare partnerships are an integral part of Bulgaria Air route portfolio. They enable the airline to provide its customers more frequencies to a particular destination as well as to widen its destinations list at facilitated booking procedure.

SOFIA – MOSCOW
VARNA / BURGAS – MOSCOW

SOFIA – PARIS / VARNA
PARIS – NICE / LYON / BORDEAUX

SOFIA – ROME / MILAN / VARNA / BURGAS
ROME – MILAN / TURIN / FLORENCE / GENOA / NAPLES /
PIZA / VENICE / BOLOGNA / TRIEST / VERONA / CATANIA /
BARI / PALERMO / LAMECIA TERME / BRINDIZI / REGGIO
CALABRIA / MADRID / BARCELONA / AMSTERDAM /
LONDON / PARIS / BRUSSELS / PRAGUE / GENEVA /
MALTA

SOFIA – MADRID
MADRID – LAS PALMAS / TENERIFE

SOFIA – AMSTERDAM

SOFIA – ATHENS / LARNACA / VARNA / BURGAS
ATHENS – BEYRUT / TEL AVIV / EREVAN / NICE / TBILISI
LARNACA – TEL AVIV

SOFIA – BELGRADE / TEL AVIV / LARNACA / VARNA
BELGRADE – GENEVA

VARNA/BURGAS – SOFIA – BUCHAREST

Sofia – Doha / Bucharest / Varna / Burgas

Дестинации Destinations

CODESHARE PARTNERS

Code share партньорството позволява на авиокомпаниите да предлагат на своите пътници повече полети до дадената дестинация при облекчена процедура за резервация, както на собствените полети, така и на полетите на партньора по маршрута.

The Code share partnership enables airlines to provide for their valuable customers more frequencies to each particular destination at facilitating booking procedure, on every own operated or marketing flight en route.

SPA PARTNERS

Special prorate agreement е сред основните търговски договори, представящ на партньорските авиокомпани изключителната възможност да увеличат броя на предлаганите дестинации през даден пункт и да отговорят на търсенето на клиентите с приемливи цени.

The Special prorate agreement is among the basic commercial agreements, giving partner airlines a significant opportunity to enlarge number of global beyond destinations offered in response to customer demands at reasonable prices.

INTERLINE PARTNERS:

Interline agreement позволява взаимното признаване на билетите и по този начин съществено допринася за това двете авиокомпани да могат да предлагат прогукта на партньора по редовни линии.

The Interline agreement permits the acceptance of each other's airtickets and that way contributes significantly both airlines to be able to offer customers reciprocally their product on schedule services.

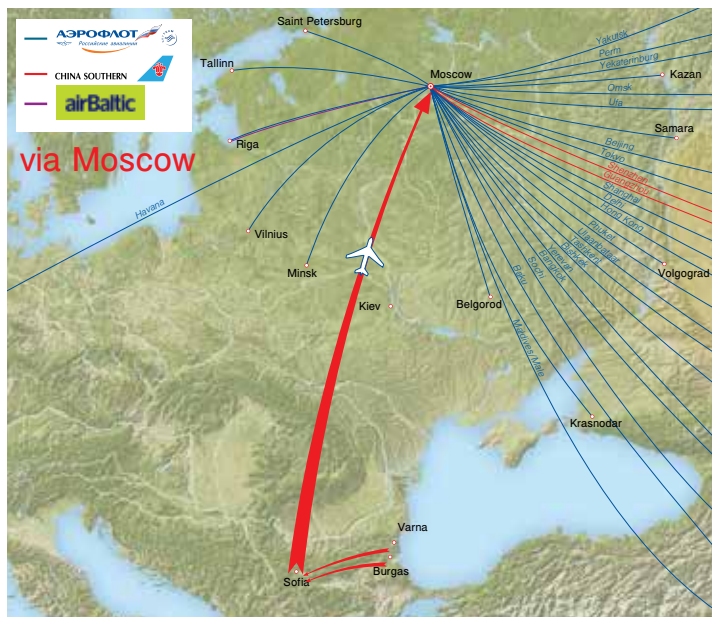
Летете до всяка точка на света с България Еър и партньори.
Fly anywhere across the world with Bulgaria Air and partners.

Летете до всяка точка на света с България Еър и партньори.

Fly anywhere across the world with Bulgaria Air and partners.

БЪЛГАРИЯ ЕЪР: Къде га ни намерите?

BULGARIA AIR: Where to find us?

SOF BOJ VAR	Customer Service Center 1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540 <i>Working Hours:</i> <i>Every day 08:00-20:00 Local Time</i>	phone: +359 2 402 04 00 e-mail: callFB@air.bg www.air.bg
	Head office 1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540 <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:00-17:30 Local Time</i>	fax: +359 2 984 02 03 e-mail: office@air.bg www.air.bg
	Sofia City Office 2 Ivan Vazov Street <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:00 - 17:30 Local time</i>	phone: +359 2 402 03 93 e-mail: tickets1@air.bg www.air.bg
	FLY MORE Office 1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540	phone.: +359 888 903 943 +359 2 984 02 96 e-mail: flymore@air.bg www.air.bg
	Varna Airport Office Varna Airport Terminal 2, Departures <i>Working hours Opens 2 hours prior</i> <i>to scheduled departure</i>	phone: +359 52 573 321 fax: +359 52 501 039 e-mail: varna@air.bg www.air.bg
	Varna City Office 55, 8-mi primorski polk blvd <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Friday:</i> <i>09:00 - 17:00 Local time</i> <i>Saturdays customers are served by email</i> <i>and phone from 10:00 to 16:00 Local time.</i>	phone: +359 52 651 101 e-mail: varna_city@air.bg www.air.bg
	Shumen City office Shumen, Patleyna 10 str. <i>Monday-Friday: 09:00-17:00</i>	phone: +359 887 84 01 71 e-mail: shumen@air.bg www.air.bg
BRU	Belgium, Brussels <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>10:00-19:00 Local Time</i>	phone: +32 470 401 260 e-mail: brussels@air.bg www.air.bg
BER	Germany, Berlin Bulgarian Air Tour Leipziger str 114-115, 10117 Berlin, Germany <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:00-18:00 Local Time</i>	phone.: +49 30 2514405 +49 30 2514460 fax: +49 30 2513330 e-mail: info@berlin-bat.de www.air.bg
LON	United Kingdom, London Airport office Heathrow Ticket Pod 3 (Zone G) Terminal 4 Heathrow Airport TW6 3FB <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:30 - 17:30 Local Time</i>	phone: +44 208 745 9833 +44 788 966 4174 e-mail: LHR@bulgaria-air.co.uk www.air.bg
MOW	Russia, Moscow City Office 3 Kuznetzkiy Most Str., Moscow, 125009, Russia <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday:</i> <i>09:00-13:00/14:00-18:00 Local Time</i> <i>Saturday: 10:00-14:00</i> <i>(between June and</i> <i>September)</i>	phone: +7 49 5789 9607 e-mail: ticketmow@air.bg moscow@air.bg www.air.bg
	Airport office Sheremetyevo airport, Terminal F, fl. 2, ticket desks 10 and 14 <i>Working hours:</i> <i>Opens 2 hours before flight</i>	e-mail: svoapfb@mail.ru www.air.bg
TLV	Israel - Tel Aviv Open Sky LTD 25 Ben Yehuda Str. Israel 63806, Tel Aviv <i>Working hours:</i> <i>Sunday - Thursday:</i> <i>09:00-17:00 Local Time</i>	phone: +972 379 51 355 fax: +972 379 51 354 e-mail: annie@open-sky.co.il www.air.bg
USA	Mailing Address: 1819 Polk St #401 San Francisco, CA 94109 <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Friday 9am - 5pm,</i> <i>Saturday - Sunday 9am -1pm (EST)</i>	phone: 1-855-FLY-TO-BG (359-8624) e-mail: tickets@bulgariaairusa.com www.air.bg
VIE	Austria, Vienna Intervega Reisen Tiefer Graben 9, A-1010 Wien, Austria <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Thursday</i> <i>09:00-17:30 Local Time</i> <i>Friday</i> <i>09:00-17:00 Local Time</i>	phone: +43 1 5352550 0 900 220013 (domestic line) fax: +431 5352552 e-mail: intervegareisen@aon.at office@intervega.at www.air.bg

Delightful summer destinations

 Blu Bay Hotel Sozopol

 Hotel Alba Sunny Beach

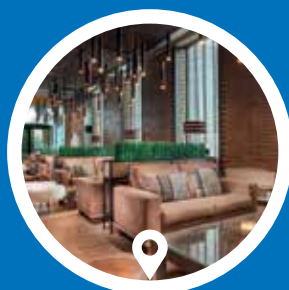

*Enjoy the ideal summer experience in one of our hotels,
located just **steps** away from the sea.*

Visit our business hotels:

Best Western Premier
Sofia Airport Hotel

Expo Hotel Sofia

The Stay Hotel Plovdiv

BOOK NOW:

blu-bay.com / alba-hotel.com / hotelpremiersofia.com / hotelexposofia.com / thestayhotelplovdiv.com

*Small moments,
happy tastes!*

FOLLOW US

VIEW CATALOG